

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ* SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL HİZMET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMEDE ‘ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME
MERKEZİ’ (ŞÖNİM) VE ‘KADIN KONUKEVİNİN’ ROLÜ**
-TRABZON İLİ ÖRNEĞİ-

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra YAVUZ

NİSAN-2018
GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ* SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL HİZMET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMEDE ‘ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME
MERKEZİ’ (ŞÖNİM) VE ‘KADIN KONUKEVİNİN’ ROLÜ
-TRABZON İLİ ÖRNEĞİ-**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra YAVUZ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatma OKUR ÇAKICI

NİSAN-2018

GÜMÜŞHANE

KABUL VE ONAY

Yrd. Doç. Dr. Fatma OKUR ÇAKICI danışmanlığında, Kübra YAVUZ tarafından hazırlanan “Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede ‘Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ (ŞÖNİM) ve ‘Kadın Konukevinin’ Rolü: Trabzon ili örneği” isimli bu çalışma, 30/03 /2018 Tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İlhan TOMANBAY (Başkan)

Dr. Öğretim Üyesi Fatma OKUR ÇAKICI (Danışman)

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Burhan ÇAKICI (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

../../.....

Prof. Dr. Ekrem CENGİZ

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede ‘Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ (ŞÖNİM) ve ‘Kadın Konukevinin’ Rolü: Trabzon İli Örneği” isimli bu çalışmanın, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐	Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
☐	Tezim sadece Gümüşhane Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
☒	Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../.....

Kübra YAVUZ

ÖNSÖZ

İlk olarak tezimin konu seçiminde, araştırma yöntemimi belirlemede yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Sayın Celalettin VATANDAŞ'a, ardından tezimin ilerlemesinde ve bitirmemde yardımcı olan her soruma cevap veren değerli hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sayın Fatma OKUR ÇAKICI'ya

Müracaatçılar ile nicel ve nitel araştırmayı yapabilmem için gerekli şartları sağlayan ve tezimin araştırmasına büyük katkı sağlayan Trabzon Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü, Trabzon Varlıbaş Kadın Konukevi Müdürlüğü ve çalışmamı yaparken her türlü desteği eksik etmeyen meslektaşım Sayın Ayten AKYILDIZ'a

Araştırmamın asıl konusu olan, sorduğum sorulara ivedilikle ve samimiyetle cevap veren müracaatçılara,

Attığım her adımda, aldığım her kararda hep yanımda olan, destekleyen aileme ve tüm arkadaşlarıma sonsuz teşekkürler...

Gümüşhane-2018

Kübra YAVUZ

ÖZET

[YAVUZ, Kübra]. Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede ‘Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ (ŞÖNİM) ve Kadın Konukevinin Rolü: Trabzon İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, 2018,(162)

Kadına yönelik şiddet yaygın bir toplumsal sorundur. Ancak bu sorun çok geç ele alınıp incelenmiştir. Batı toplumlarında 1970’li yılların başında araştırmaların konusu haline gelen kadına yönelik şiddet Türkiye’ de ise 1980’li yılların sonunda akademik araştırmaların ve hukukun konusu haline gelmeye başlamıştır. Yine Türkiye’de ancak 1970’li yılların başında araştırmaların konusu haline gelen kadına yönelik şiddet Türkiye’ de ise 1980’li yılların sonunda akademik araştırmaların ve hukukun konusu haline gelmeye başlamıştır. Yine Türkiye’de ancak 1990’lı yıllardan itibaren sorunun anlaşılması ve çözümüne yönelik kurumsallaşmalar başlamıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ve Kadın Konukevleri önemli rol üstlenmiş olup, kadının yönlendirilmesi; sosyal, psikolojik, ekonomik açıdan güçlendirilmesi, hukuki destek verilmesi ve hayatlarını yeniden kurmalarına yardımcı olmaya çalışan kurumlar olmaktadır.

Bu araştırmada da Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin ve Kadın Konukevlerinin şiddeti önlemedeki rolü tespit edilmeye çalışılmıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı 1 Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ve 1 Kadın Konuk evinde anketler uygulanmış ve toplamda 60 tane kadın ile görüşülmüştür.

Araştırma; anket uygulamasında mülakat tekniğinin olanaklarından da yararlanarak kadınlarla bire bir görüşme yapılmıştır. Veriler SPSS 24. paket programına girilerek yorumlama, karşılaştırma ve değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadına yönelik şiddet, Kadın Konukevleri, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi.

ABSTRACT

[YAVUZ, Kübra]. Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede ‘Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ (ŞÖNİM) ve Kadın Konukevinin Rolü: Trabzon İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, 2018, (162)

Violence against women is a widespread social problem. However, this problem has been considered too late. violence against women, which has become a subject of research in the early 1970s in Western societies in Turkey and has also started to become the subject of academic research at the end of the 1980 law. However, violence against women in Turkey, but which has become the subject of research in the early 1970s, Turkey was given the start and become the subject of academic research at the end of the 1980 law. Again, however, Turkey has begun studies in institutionalized for understanding the problems and solutions since the 1990s.

Violence Prevention and Monitoring Centers and Women's Guest Houses have played an important role in combating violence against women. social, psychological, economical strengthening, providing legal support and helping to rebuild their lives.

In this research, it was tried to determine the role of Violence Prevention and Monitoring Centers and Women Guest Houses in preventing violence. A total of 60 women were interviewed at the 1 Violence Prevention and Monitoring Center and 1 Woman Guest House under the Ministry of Family and Social Policies.

Research; interviews were witnessed by women, taking advantage of the opportunities of the interview technique. The data were entered into the SPSS package program and interpreted, compared and evaluated.

Keywords: Violence against women, Women's Guest House, Violence Prevention and Monitoring Center.

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK

İÇ KAPAK

KABUL VE ONAY.....II

BİLDİRİM.....III

ÖNSÖZ.....IV

ÖZET.....V

ABSTRACT.....IV

İÇİNDEKİLER.....VII

TABLO LİSTESİ.....X

KISALTMALAR LİSTESİ.....XV

GİRİŞ.....1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ŞİDDETİN TOPLUMSAL ÇERÇEVESİ 3-11

1.1. Şiddet Kavramı.....3

1.2. Şiddet Türleri.....5

1.3. Kadına Yönelik Şiddet.....7

1.3.1. Kadına Yönelik Şiddet Tanımları.....7

1.3.2. Kadına Yönelik Şiddetin Tarihi.....7

1.3.3. Kadına Yönelik Şiddet Türleri.....9

İKİNCİ BÖLÜM

2.KADIN.....	12-46
2.1. Feminizm ve Kadın	13
2.1.1. Feminizmin Türleri.....	17
2.1.1.1. Liberal Feminizm	18
2.1.1.2. Marksist- Sosyalist Feminizm.....	18
2.1.1.3. Radikal Feminizm.....	20
2.1.1.4. Post-Modern Feminizm.....	22
2.1.1.5. Kültürel Feminizm.....	24
2.1.1.6. Lezbiyen Feminizm.....	24
2.1.1.7. Siyah Feminizm.....	24
2.1.1.8. Ekofeminizm.....	25
2.1.1.9. Psikoanalitik Feminizm.....	25
2.2. Dünyada Kadın.....	26
2.3. Türkiye’de Kadın	33
2.3.1. Eski Türklerde Kadın ve Aile.....	33
2.3.2. İslamiyet’i Kabul Eden Türklerde Kadın ve Aile.....	35
2.3.3. Cumhuriyet Döneminde Kadın ve Aile.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMEDE AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞININ VERDİĞİ SOSYAL HİZMETLER.....	47-73
3.1. Sosyal Hizmet.....	47
3.2. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Vermiş Olduğu Sosyal Hizmetler.....	50
3.2.1. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM).....	59
3.2.2. İlk Kabul Birimleri Ve Kadın Konuk Evleri.....	61

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM.....	74-77
4.1. Araştırmanın Genel Çerçevesi.....	74
4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	74
4.3. Araştırmanın Evreni Örnekleme ve Yöntemi.....	76
4.4. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	76
4.5. Araştırma Verilerinin Toplanması.....	76

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE YORUMLANMASI.....	78-147
5.1. Görüşme Verilerinin Değerlendirilmesi.....	78
5.1.1. Müracaatçıların Kendileri Hakkındaki Görüşleri.....	78
5.1.2. Müracaatçıların Şiddet Tanımları.....	81
5.1.3. Müracaatçıların Verilen Hizmetler Hakkında Bilgi Yeterliliği.....	83
5.1.4. Müracaatçıların Verilen Hizmetler Hakkındaki Görüşleri.....	83
5.1.5. Müracaatçıların Gelecekleri Hakkındaki Görüşleri.....	84
5.2. ŞÖNİM Verileri ve Bulgular.....	86
5.3. Ayşe Varlıbaş Kadın Konukevi Verileri ve Bulgular.....	119

SONUÇ VE DEĞERLENİRME.....	157-162
-----------------------------------	----------------

KAYNAKÇA.....	163
----------------------	------------

ÖZGEÇMİŞ.....	168
----------------------	------------

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Dünyadaki Son 10 Yılın Kadın Erkek Nüfusu

Tablo 5.2.1. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.2. Katılımcıların Medeni Hal Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.3. Katılımcıların Eğitim Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.4. Katılımcıların Meslek Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.5. Katılımcıların Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.6. Katılımcıların Yaşadıkları Yer Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.7. Katılımcıların Evlenme Şekilleri Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.8. Katılımcıların Eşi İle Akrabalık Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.9. Katılımcıların Evlilik Süresi Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.10. Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.11. Katılımcıların Evlilik Sayısı Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.12. Katılımcıların Boşanma Nedenleri Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.13. Katılımcıların Gerekliğinde Bir Erkek Eşini Dövebilir Mi? Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.14. Katılımcıların Çocukluğunuzda Ailenizden Şiddet Görmüş İseniz Kim/Kimlerden Gördünüz? Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.15. Evi Reisi Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.16. Katılımcıların Şiddete Maruz Kalmış İseniz; Kim/Kimler Tarafından Şiddete Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.17. Şiddeti Uygulayanın Eğitim Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.18. Şiddeti Uygulayanın Meslek Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.19. Şiddetin Başlangıcı Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.20. Katılımcıların Fiziksel Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.2.21. Katılımcıların Psikolojik Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.22. Katılımcıların Cinsel Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.23. Katılımcıların Ekonomik Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.24. Katılımcıların İlk Şiddet Sonrası Tepki/Tepkiler Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.25. Katılımcıların Şiddet Sonrası Tepki/Tepkiler Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.26. Katılımcıların Şiddet Sonrası Duygu/Duygular Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.27. Katılımcıların Şiddet Sonrası Öneri/Öneriler Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.28. Katılımcıların Eve Dönme Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.29. Katılımcıların Evden Ayrı Kalma Süresi Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.30. Katılımcıların Faili Şikayet Sayıları Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.31. Katılımcıların Adli Muayene Raporu Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.32. Katılımcıların Boşanma Davası Sonuçları Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.33. Katılımcıların Annesine Uygulana Şiddet Türü Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.34. Katılımcıların Ailesi İle Görüşme Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.35. Katılımcıların Evlilik Tanımı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.36. Katılımcıların Evlenmeden Önce Eşini Yeteince Tanıması Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.37. Katılımcıların Evlilikten Pişmanlık Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.38. Katılımcıların Tedbir Kararının Caydırıcılığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.39. Katılımcıların Tedbir Kararının Varlığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.40. Katılımcıların Tedbir Kararının Nasıl Alındığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.41. Katılımcıların RTÜK Faydalı Yayım Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.2.42. Katılımcıların ŞÖNİM'e Başvuru Zamanı Değişkenine Göre Dağılımlar

- Tablo 5.2.43.** Katılımcıların ŞÖNİM'e Hangi Yönlendirme İle Geldiği Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.2.44.** Katılımcıların ŞÖNİM'deki Hizmet/Hizmetler Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.2.45.** Katılımcıların ŞÖNİM'de Faile Verilen Hizmet/Hizmetler Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.2.46.** Katılımcıların ŞÖNİM'deki Koşullar Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.1.** Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.2.** Katılımcıların Medeni Hal Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.3.** Katılımcıların Eğitim Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.4.** Katılımcıların Meslek Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.5.** Katılımcıların Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.6.** Katılımcıların Yaşadıkları Yer Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.7.** Katılımcıların Evlenme Şekilleri Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.8.** Katılımcıların Eşi İle Akrabalık Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.9.** Katılımcıların Evlilik Süresi Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.10.** Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.11.** Katılımcıların Evlilik Sayısı Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.12.** Katılımcıların Boşanma Nedenleri Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.13.** Katılımcıların Gerekliğinde Bir Erkek Eşini Dövebilir Mi? Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.14.** Katılımcıların Çocukluğunuzda Ailenizden Şiddet Görmüş İseniz Kim/Kimlerden Gördünüz? Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.15.** Evi Reisi Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.16.** Katılımcıların Şiddete Maruz Kalmış İseniz; Kim/Kimler Tarafından Şiddete Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.17.** Şiddeti Uygulayanın Eğitim Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.18.** Şiddeti Uygulayanın Meslek Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.19.** Şiddetin Başlangıcı Değişkenine Göre Dağılımları
- Tablo 5.3.20.** Katılımcıların Fiziksel Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 5.3.21. Katılımcıların Psikolojik Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.22. Katılımcıların Cinsel Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.23. Katılımcıların Ekonomik Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.24. Katılımcıların İlk Şiddet Sonrası Tepki/Tepkiler Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.25. Katılımcıların Şiddet Sonrası Tepki/Tepkiler Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.26. Katılımcıların Şiddet Sonrası Duygu/Duygular Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.27. Katılımcıların Şiddet Sonrası Öneri/Öneriler Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.28. Katılımcıların Eve Dönme Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.29. Katılımcıların Evden Ayrı Kalma Süresi Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.30. Katılımcıların Faili Şikayet Sayıları Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.31. Katılımcıların Adli Muayene Raporu Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.32. Katılımcıların Boşanma Davası Sonuçları Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.33. Katılımcıların Annesine Uygulana Şiddet Türü Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.34. Katılımcıların Ailesi İle Görüşme Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.35. Katılımcıların Evlilik Tanımı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.36. Katılımcıların Evlenmeden Önce Eşini Yeteince Tanıması Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.37. Katılımcıların Evlilikten Pişmanlık Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.38. Katılımcıların Tedbir Kararının Caydırıcılığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.39. Katılımcıların Tedbir Kararının Varlığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.40. Katılımcıların Tedbir Kararının Nasıl Alındığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tablo 5.3.41. Katılımcıların RTÜK Faydalı Yayım Değişkenine Göre Dağılımlar

- Tablo 5.3.42.** Katılımcıların ŞÖNİM'e Başvuru Zamanı Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.43.** Katılımcıların ŞÖNİM'e Hangi Yönlendirme İle Geldiği Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.44.** Katılımcıların ŞÖNİM'deki Hizmet/Hizmetler Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.45.** Katılımcıların ŞÖNİM'deki Koşullar Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.46.** Katılımcıların Kadın Konukevindeki Oda Sayısı Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.47.** Katılımcıların Kadın Konukevindeki Kadınların Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.48.** Katılımcıların Kadın Konukevindeki Kapasite Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.49.** Katılımcıların Kadın Konukevindeki Verilen Hizmet/Hizmetler Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.50.** Katılımcıların Kadın Konukevine Çocukla Birlikte Kabulün Yapılması Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.51.** Katılımcıların Kadın Konukevinde Harçlıkların Ödenme Şekli Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.52.** Katılımcıların Kadın Konukevinde Harçlıkların Yeterlilik Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.53.** Katılımcıların Kadın Konukevi İhtiyaç Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.54.** Katılımcıların Kadın Konukevinin Standartları Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.55.** Katılımcıların Kadın Konukevinin Korunaklılık Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.56.** Katılımcıların Kadın Konukevinin Giriş-Çıkış Saatleri Memnuluk Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.57.** Katılımcıların Kadın Konukevinin İzin Süresi Memnuluk Değişkenine Göre Dağılımlar
- Tablo 5.3.58.** Katılımcıların Kadın Konukevinde Kalma Süresi Memnuluk Değişkenine Göre Dağılımlar

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
BM	: Birleşmiş Milletler
CEDAW	: Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi
FIBA	: Uluslararası Basketbol Federasyonu
INSTRAW	: Birleşmiş Milletler Uluslararası Kadının İlerlemesi İçin Araştırma ve Eğitim Merkezi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜBAKKOM	: Türkiye Barolar Birliği Kadın Hakları Komisyonları Ağı
TÜSİAD	: Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneği
UN WOMAN	: Birleşmiş Milletler Kadın Birimi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KKE	: Kadın Konukevi
KSGM	: Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü
SHÇEK	: Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
ŞÖNİM	: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi

GİRİŞ

Şiddet, çok geniş ve kapsamlı anlamları içinde barındırır. Tüm doğada varolan ve çok farklı nedenlerle ortaya çıkan birden fazla şiddet türünden söz edilmektedir. Şiddetin insanla ilgili kısmı ele alınırsa, insanın olduğu her yerde her zaman; savaşlar, terör olayları, kavgalar, çekişmeler, modern düzenin getirdiği sorunlar vb. şeklinde şiddet kendini göstermektedir. Cinsiyetler arasında ise en yaygın görülen şiddet erkeğin kadına uyguladığı şiddettir.

Kadına yönelik şiddet, tüm dünyada yaygın olan toplumsal bir sorundur. Kadına karşı şiddet, kadının enerjisini tüketen, fiziksel sağlığını tehlikeye atan ve özsaygısını kemiren bir sağlık problemi olarak da karşımıza çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddetin sorun olarak algılanıp, çözümler üretilmeye başlanması maalesef geç tarihlerde olmuştur. Batı toplumlarında 1970'li yılların başında araştırmaların konusu haline gelen kadına yönelik şiddet Türkiye' de ise 1980'li yılların sonunda akademik araştırmaların ve hukukun konusu haline gelmeye başlamıştır.

Kadına yönelik şiddet sorununun çözülmesi için kamusal ve özel alanda çalışmalar yapılmıştır. Kamusal alanda koruyucu ve önleyici tedbirler geliştirmeye çalışılmıştır. Mağdur kadınlara Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının vermiş olduğu hizmetler Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ve Kadın Konukevleri ile kurumsallaşmıştır. Bu kurumlarda amaç, kadının yönlendirilmesi; sosyal, psikolojik, ekonomik açıdan güçlendirilmesi, hukuki destek verilmesi ve hayatlarını yeniden kurmalarına yardımcı çalışmak olmuştur.

Şiddet olgusu sadece şiddete maruz kalanları değil diğer tüm insanları ilgilendiren toplumsal bir sorundur. Sağlıklı bir toplum sağlıklı ailelerin sağlıklı bireylerin varlığı ile mümkündür. Kadına yönelik şiddet olgusu gerek dünyada gerek ise Türkiye de her geçen gün artmaktadır. Bu noktada kadına yönelik şiddeti ve cinayetleri önlemek için devlet tarafından açılan kuruluşların üstlendiği roller, bu rolleri uygulama noktasında kadınlara sağladığı yararlar ve kadınları topluma kazandırma noktasında üstlendikleri görevleri araştırmak bu çalışmanın amacıdır.

Çalışma 5 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde şiddet olgusu; kadına yönelik şiddetin tarihine ve gelişimine değinilerek anlatılmış olup; ikinci bölümde kadının dünyada ve Türkiye’de gelişimine hak mücadelelerine değinilmiştir. Üçüncü bölüm ise şiddet mağduru kadınlara Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde verilen hizmetler anlatılmıştır. Dördüncü bölüm çalışmanın yöntemi hakkında bilgiler vermektedir. Çalışmanın son bölümü ise Trabzon İlinde Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bağlı ŞÖNİM ve Ayşe Varlıbaş Kadın Konukevinden hizmet alan kadınlara uygulanan görüşme verileri ve anket formu sonuçları SPSS 24. paket programı kullanılarak değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ŞİDDETİN TOPLUMSAL ÇERÇEVESİ

Çalışmanın bu bölümü şiddetin toplumsal çerçevesi başlığı altında üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümde, kuramsal açıdan şiddet, şiddetin türleri ve kadına yönelik şiddet olgusu tanımlanacaktır. Şiddetin literatürdeki tanımlamalarına yer verilecek olup, türlerine değinilecektir. Ayrıca toplumsal bir sorun olarak yorumlanan ‘Kadına Yönelik Şiddet’ olgusunun nasıl tanımlandığı, tarihi ve türlerine geniş bir şekilde yer verilecektir.

1.1. Şiddet Kavramı

Günümüzde toplumsal yaşamın tüm alanlarında, bütün ırk ve kültürlerde yaygın olarak görülen şiddet, 19. Yüzyıldan itibaren incelenmeye başlanmıştır. Sözlük anlamına bakıldığında Türkçe de şiddet; sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma, sertlik anlamına gelmektedir. Şiddet; genel anlamda insanların psikolojik veya fizyolojik düzeyde zarar görmesinden yaralanmasına ve giderek sakat kalmasına ve hatta hayatlarını kaybetmelerine neden olan bireysel ve toplu hareketlerdir. Bir başka tanım; fiziksel zarar ve ölümü kapsayacak şekilde kişiye ve başkalarına dönük tehdit veya fiziksel, sözel ve simgesel güçtür (Doğan 2000’den aktaran, Altun, 2006: 3).

Şiddet, farklı bilimsel disiplinlerin ilgi alanlarında yer almaktadır. Bundan dolayı kullanıldığı alanlara göre farklı şiddet tanımlamaları mevcuttur. Bu tanımlamalardan birkaçına değinecek olursak: Türkçe ’ye Arapça ’dan girmiş olup Türk Dil Kurumu Sözlüğünde şiddet : Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik; bir hareketten doğan güç; karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma; duygu veya davranışta aşırılık gibi anlamlarda kullanılmaktadır (www.tdk.gov.tr, 2017).

Sherrod, bir davranışın şiddet özelliği gösterip göstermediğine karar verirken, o davranışın kasıtlı olması, kötü niyetle yapılmış olması, karşıdaki bireye zarar vermesi, bireyin davranışının kötü niyetle yapılmış olduğunu düşünmesi, gibi kriterler açısından değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Sherrod’a göre bir davranışın şiddet olarak

kabul edilmesi sadece bu kriterle değil, aynı zamanda sosyo-kültürel ortama da bağlıdır (Demir, 1997: 3).

Şiddete başvurmak; kaba kuvvet kullanmak, şiddet göstermek; kaba, sert davranmak, Şiddet olayı ise çevreyi sindirmek için yaratılan olay veya girişilen hareket olarak ifadelendirilmektedir (Halıcı, 2007: 11). Şiddet bir başka tanımı ile kişilere ya da nesnelere çeşitli boyutlarda zarar vermeyi içeren güçlü, kontrolsüz, aşırı, birdenbire, amaçsız olabilen, toplum ya da bireysel görülebilen bir olgudur (Yıldırım, 1998: 24).

Şiddet Latince “Violentia” kelimesinden gelmektedir. Violentia, şiddet, sert ya da acımasız kişilik, güç demektir. Bu sözcük “Vis” ile bağlantıdır ve “vis” “etken güç, bir cismin gücünü kullanmak, değer, yaşam gücü” anlamlarını içermektedir (Michuad 1991’den aktaran, Mutlu, 2006: 6).

Dünya Sağlık Örgütü 1996 yılında şiddeti şöyle tanımlamıştır: ‘Genel anlamda şiddet sahip olunan güç veya sonlanma olasılığı yüksek bir biçimde bir başka insana, kendine ve bir gruba veya bir topluma tehdit yoluyla ya da bizzat uygulanmasıdır.’ Dünya Sağlık Örgütünün 2002 yılında yayınladığı Dünya Sağlık ve Şiddet Raporu’nda şiddetin tanımını biraz daha genişletmiştir: “Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlarla sonuçlanma ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılmasıdır” (Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu: Özet, 2002).

5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun da şiddet tanımına baktığımızda Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit bir tutulmuş ve 28 Maddede şöyle yer bulmuştur: ‘Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hâllerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır.’(<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm>, 2017).

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun şiddeti şöyle tanımlamaktadır: ‘Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğünün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış...’

Şiddet son derece kapsamlı anlamlar içeren bir kavramdır. İnsan ilişkilerinde veya genel olarak tüm doğada var olan ve çok farklı nedenlerle açığa çıkan birçok şiddet türünden bahsedilebilir. Şiddetin sadece insanlarla ilgili kısmı ele alınırsa, insanın olduğu her yerde ve her zamanda şiddet görüldüğünü söylemek pek yanlış olmaz. Tarihin değişmeyen malzemesi olan savaşlar, toplumların baş belası terör olayları, kavgalar, çekişmeler, modern hayatın getirdiği gerilimler... ve daha niceleri, insan merkezli şiddetin yaygınlığını gösteren önemli örnekler olarak anlam kazanmıştır (Vatandaş, 2003: 1).

1.2. Şiddet Türleri

Genel olarak şiddet olarak kabul edilen davranış, toplumda nesnel olarak belirlenmektedir. Genellikle uluslararası karşılaştırmalarda da baz olarak kullanılan suç istatistiklerinde yer alan davranışlar şiddet olarak kabul görmektedir. Ancak, şiddet içeren davranış bir kültürden öbürüne farklılıklar gösterirken, suçların haber yapılması, şiddet içeren davranış uygulamanın sıklığı, suçluların yakalanmasında gösterilen başarı, yargı uygulamaları gibi nedenlerle şiddet kabulü zaman içinde, hatta bir tek toplum içinde dahi farklılıklar göstermektedir (Schesinger 1994'ten, aktaran, Halıcı, 2007: 14).

Erich Fromm, şiddeti kendi içinde dörde ayırmaktadır. Oyuncu şiddet, tepkisel şiddet, dengeleyici şiddet ve kana susamışlık. Bunlar (E.Fromm 1994'ten aktaran, Mutlu, 2006: 8):

'Oyuncu şiddet' yıkımı amaçlamayan, nefret ve yıkıcılıkla güdülenmeyen, hünerlerini sergileme çabasıyla uygulanan türdür. Bu tür de yok etme arzusu bulunmamaktadır.

'Tepkisel şiddet', insanın – kendisinin ya da başkasının- " yaşamını, özgürlüğünü, onurunu ve malını korumak" için başvurduğu bir şiddet türü olarak karşımıza çıkmakta ve tehdit edilme duygusundan, yani "korku"dan kaynaklanmaktadır. Bir saldırı karşısında kendini korumak için, gereksinimlerini karşılamada karşısına çıkan engelleri yok etmek için, kıskançlıktan dolayı, aldatıldığı düş kırıklığına uğratıldığı için ya da bir nedenden dolayı başkasından öç almak amacıyla gösterilen şiddet türlerinin hepsi "tepkisel şiddet" içinde yer almaktadır.

'Dengeleyici şiddet', diğer türlerden farklı olarak patolojik (hastalıklı) bir şiddet biçimidir. Bu tür, tepkisel şiddet gibi, yaşamın hizmetinde değildir;

yaşamın yerine konan patolojik bir olgudur. Bu türün kökleri güçsüzlükte yatmaktadır. Güçsüzlüğe karşı dengeleyici bir şiddet olan bu türün temelinde 'yaratmayan insan yok etmek ister.' mantığı yatmaktadır. Bu tür şiddet, bireyin "güçsüzlüğü" gizlemeye ya da telafi etmeye yönelik bir eylemi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sayede birey kendisini yadsıdığı düşünüşü yaşamdan öğ aldığını hissetmektedir.

Erich Fromm'a göre "kana susamışlık" da bir şiddet türüdür ve bu şiddet türünde birey "kan akıtarak kendisini canlı, güçlü, eşsiz ve başkalarından üstün" olarak görmektedir.

Şiddetin beş ayrı ancak birbiriyle bir bakıma da örtüşen biçimi vardır. Bunlar; kozmik, püskürten, eğiten, sindiren ve çıkarıcı şiddettir (İnam 2001'den aktaran, Yörük, 2010: 10).

1. *Kozmik Şiddet: Doğada, evrende gördüğümüz varoluşun köklerinde bulunan şiddettir.*
2. *Püskürten Şiddet: Şiddet bir davranış biçimidir. İçinde hoşgörü, saldırganlık, öfke bulundurduğu görüşü şiddetin ikinci anlamıdır. Bazı insanlar birey olarak içlerinde şiddete açık zayıf bölgeler taşıyorsa, şiddet enerjisi oradan ortaya çıkacaktır. Şiddet enerjisinin çıkış noktası bulabileceği zayıf noktalar kimi kişilerde ve kimi toplumlarda şiddet püskürtmesine yol acar.*
3. *Eğiten Şiddet: Kaba kuvvet kullanımı ile ilgilidir. Şiddetin belli bir amaçla uygulanması söz konusudur. İnsanları eğitmek, terbiye etmek için başvurulur. Eğitim amacı ile dövme, bir yerde dövüleni adam etme anlamındadır. Buna göre insanlar şiddetle terbiye edilebilir.*
4. *Sindiren Şiddet: Tam bilinçli şiddettir. Yıldırma, korkutma, sindirme, direncini kırma özellikleriyle kendini gösterir. Sindiren şiddet, güç peşinde, iktidar tutkunu şiddettir. Kavgayla, savaşla, huzursuzlukla, terörle var olan şiddettir.*
5. *Çıkarıcı Şiddet: Soygun yapma, çıkar ya da haz elde etme amacıyla uygulanan şiddettir. Örneğin gasp, şantaj, ırza geçme gibi suçların oluşumunda belirleyicidir.*

Şiddet türlerinin sınıflandırılmaları farklılık göstermektedir. Araştırma konumuz kadına yönelik şiddet olduğu için 'Kadına Yönelik Şiddet' alt başlığında araştırma konumuz bağlamında tekrar şiddet türlerine değinilecektir.

1.3. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet, dünyanın her yerinde ırk, dil, din ve etnik grup ayırmadan tüm kadınların yaşadıkları ortak bir sorundur.

1.3.1. Kadına Yönelik Şiddetin Tanımları

Kadına yönelik şiddet kavramı, kadının fiziksel güç kullanılarak ya da korkutularak yıldırılmasıdır ve kadınlara ve kız çocuklarına cinsiyetleri nedeniyle yönlendirilen zarar verici çok çeşitli davranışların tümünü kapsar (Aktaş, 2006: 33). Kadına yönelik şiddet, erkek tarafından “ kadın oldukları için” uygulanan cinsiyet ayrımcılığına dayalı bir şiddet olarak tanımlanır (Gültekin ve Şahin, 2015: 33).

Birleşmiş Milletler’in “Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi”nde, kadına yönelik şiddet “cinsiyete dayalı ve kadınlarda fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucu doğurmaya yönelik özel yaşamda veya kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesi olarak tanımlanmaktadır (www.saglik.tr.net/genel_kys.shtml). Birleşmiş Milletler tarafından Eylül 1995’te Pekin de gerçekleştirilen “4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu”nda ise kadına yönelik şiddet, “kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türden şiddet anlamına gelmektedir” (www.kssgm.gov.tr/pekin.rtf) şeklinde tanımlanmaktadır (Vatandaş, 2003: 22).

Kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, aile dışında yada aile içinde ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranış olarak tanımlanabilir (Özmen, 2004: 27-39).

1.3.2. Kadına Yönelik Şiddet Tarihi

Şiddet olgusunun ortaya çıkışı, insanlık tarihi ile paraleldir. Yapılan bir araştırmaya göre arkeologlar kadınların fiziksel şiddet yaşamalarının kökenini 3000 yıl

öncesine götürmektedir. Buluntular erkek mumyaların kemiklerinde %9-20 kırığa rastlanırken, kadın mumyalarda bu oranın %30-50 olduğu görülmektedir. Bu kırıklar savaştan çok bireysel şiddete bağlı olduğu düşünülen kafa kırıklarıdır. Kadının eşi tarafından yöneltilen şiddet davranışıyla karşı karşıya kaldığı her dönem ve her toplumda bildirilmesine karşın buna aile içinde çözülmesi daha uygun kişisel bir sorun olarak bakılmış, bu konu bilim adamlarının ilgisini çekmemiştir (Aslan 1998'den aktaran, Dişsiz ve Şahin, 2008: 52).

Eski Roma'da erkekler eşlerini dövme, boşayabilme hatta zina, sarhoşluk gibi nedenlerle öldürebilme hakkına sahipti. 1700'lü yıllarda İngiltere'de yaşalar erkeğe, doğru yoldan ayrılan eşine fiziksel uygulama hakkı tanıyordu. Bu uygulama 19 yy'da ABD'de başladı ve erkekler yıllarca eşlerini dövme hakkına sahiptiler (Subaşı ve Akın, 2003: 4-5).

Orta Çağda ise erkeğin kadına karşı zor kullanmasında bir sınır olmadığı belirtilmektedir. Kadına yönelik şiddete ilişkin yasal ve tıbbi çalışmalar ise 1800'lü yıllara dayanmaktadır. Kadına yönelik şiddeti suç sayan ilk yasa Maryland'de 1883'de yapılmıştır (Dişsiz ve Şahin, 2008: 52).

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde 1884 yılına kadar, erkeğin eşini dövmesi yasal olarak kabul edilmektedir. 18. ve 19. yüzyılda İngiltere'de erkek, ailesi üzerinde bütün haklara sahiptir. Erkeğin eşini kontrol edebilmesi için, baskı ve şiddet dahil herhangi bir yola başvurusu, işaret parmağından kalın olmayan bir sopa ile dövmesi yasal kabul edilmekteydi. Bu, 1920'lerde tüm eyaletlerde, en azından yasalarda ceza kapsamına alınmıştır. Son yüzyıla kadar, birçok ülkede erkeğin karısına fiziksel şiddet uygulaması bir hak olarak tanınmıştır (İlkkaracam, Gülçür ve Arın, 1996: 55).

Kadına yönelik şiddet problemi bilimsel ortamlarda ancak 1970'lerde gündeme gelmiştir. Konunun bu zamana kadar ilgi çekmemesi problemin yaygınlığının ortaya konulamamasına, eşler arasındaki şiddetin olağan kabul edilmesine ve sorunun inkar edilmesine, bu dönemde gündeme gelmesinde Vietnam Savaşı'ndan sonra şiddete toplumsal bir tepki gösterilmesine, kadın hareketinin güçlenmesine bağlanmaktadır (Gelles 1985'ten aktaran, Altun, 2006: 6).

Günümüzün farklı sosyo-kültürel yapısı içinde, kadına yönelik şiddet 21 yy.'da bile kırılması en güç tabulardan biri olarak görülmektedir. Şiddet 1970'lerden bu yana Amerika ve Kuzey Avrupa ülkelerinden başlayarak dünyanın birçok ülkesinde kadın

hareketlerinin başlıca konularından biri olmuştur (İlkkaracan, Gülçür ve Arın, 1996: 42-43).

Türkiye’de Batı’da yükselen ikinci dalga feminizmin etkileri, 1980 askeri darbesiyle sol ideolojinin siyasal hegemonyasının sarsılması ve ortaya boş bir ideolojik alanın çıkması, kadın hareketinin güçlenmesine katkıda bulunmuştur. 1980 başlarında İstanbul ve Ankara’da küçük gruplar halinde bilinç yükseltme toplantıları yapan kadınlar, 1990 sonrası şiddete karşı kurumsallaşmayı yoğunlaştıran ve etkin kadın lobilerini mümkün kılan bir dayanışma sürecine girdiler. İlk yaygın kampanya Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’nin fiilen uygulanması için 1986’da yürütülen imza kampanyasıdır. Bu kampanyanın yanında 1987’de Dayağa Karşı Kampanya ve onun çevresinde gerçekleşen bir dizi hareket izlemiştir. “Dayağa Karşı Dayanışma Yürüyüşü” 17 Mayıs 1987’de çok sayıda kadının katılım gösterdiği, kadınların özel alanda yaşadıkları şiddeti kamusal alanda dile getirdikleri ilk sokak yürüyüşüdür (Altınay ve Arat, 2007: 18).

1.3.3. Kadına Yönelik Şiddet Türleri

Kadına yönelik şiddet kavram olarak kadının kişiliği ve varlığına yönelik fiziksel güç kullanımı olarak tanımlanabilir. Dayak, cinsel şiddet, psikolojik istismar ve taciz boyutu olan bu sorunun çok kolay tespit edilmediği de hepimizin bildiği bir gerçektir (Mavili, 2014: 30).

Şiddet türleri başlığı altında şiddetin türleri açıklamaya çalışılmıştır. Fakat konu Kadına Yönelik Şiddet olunca, kadına yönelik şiddet bağlamında da şiddet türlerine değinilmenin doğru olacağı düşünülmektedir.

4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu’nda kadına yönelik şiddet genel bir bakış açısıyla şöyle sıralanmıştır (KSGM, 2008: 15):

- *Dayak dahil aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet evdeki kız çocuklarının cinsel istismarı, çeyizle bağlantılı şiddet, evlilikte tecavüz, kadının cinsel organına zarar verme ve diğer geleneksel uygulamalar, nikah dışı şiddet ve istismarla bağlantılı şiddet;*
- *Tecavüz, cinsel taciz, işyerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde sarkıntılık ve cinsel zorlama dahil toplum içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadınların alınıp satılması ve fahişeliğe zorlanması;*

- *Nerede olursa olsun, devletin yürüttüğü ve göz yumduğu fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.*
- *Kadına yönelik şiddetin diğer türleri arasında, silahlı çatışma durumlarında kadınların insan haklarının ihlal edilmesi, özellikle cinayet, sistematik tecavüz, cinsel kölelik ve gebeliğe zorlama.*
- *Kadına yönelik şiddet hareketleri, aynı zamanda zorla kısırlaştırma ve düşüğe zorlama, kontraseptiflerin zorla/baskıyla uygulanması kız bebeklerin öldürülmesi ve doğum öncesi cinsiyet seçimini de kapsamaktadır.*

Buvinic, kadınlara yönelik şiddet eylemlerini ev içinde, toplum içinde ve devletin uyguladığı şiddet şeklinde üç ayrı başlıkta sınıflandırmıştır. Buna göre söz konusu şiddet türleri şu unsurları kapsamaktadır (Buvinic 2002'den aktaran, Halıcı, 2007: 19-20):

- Ev içi şiddet: Yumruklama, bam güm vurma, kız çocuklarının cinsel tacize maruz kalması, evlilik içi tecavüz, kadının üreme organlarının zarar görmesi, eşi olmayan partnerlerin uyguladığı şiddet, ev içinde karşılaşılan fiziksel cinsel ve psikolojik şiddet.*
- Toplum içi şiddet: Tecavüz, cinsel taciz, iş yerinde ve eğitim kurumlarında veya başka yerlerde cinsel saldırı ve gözdağı, kadın satma ve fahişeliğe zorlama da dahil genel toplum içinde karşılaşılan fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.*
- Devletin/eyaletin uyguladığı şiddet: Devlet tarafından gerçekleştirilen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.*

Araştırma konum (Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede ŞÖNİM ve Kadın Konukevinin Rollerini) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının şiddet mağduru kadınlara vermiş olduğu hizmet modellerinin rollerini analiz etmektir. Bundan gereği olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün yayınladığı “Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı”nda şiddet türleri şu şekilde tanımlanmaktadır (KSGM, 2008: 7-8):

- Fiziksel Şiddet: Tokat atma, tekmelemek, yumruklamak, hırpalamak, kolunu bükmek, boğazını sıkmak, bağlamak, saçını çekmek, kesici veya vurucu aletle yaralamak, kezzap veya kaynar suyla yaralamak, vücudunda sigara söndürmek, ellerini ayaklarını ezmek, sakat bırakmak, işkence yapmak, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olarak bedensel zarar görmesine neden olmak gibi eylemler fiziksel şiddettir.*

Kadına yönelik fiziksel şiddetin en ağır biçimlerinden biri, töre/namus bahanesiyle kadına uygulanan şiddettir. Kadının giydiği kıyafet, gittiği yer, yabancı kişilerle konuşması, evlilik dışı ilişkilerinin olması, bakire olmaması, ailenin yada akrabalarının uygun gördüğü kişi ile evlenmek istememesi, boşanması gibi bahanelerle kadına eşi ya da akrabaları tarafından şiddet uygulaması ya da öldürülmesi töre/namus bahanesiyle kadına uygulanan şiddettir.

- b. Psikolojik Şiddet: Bağırarak, korkutmak, küfür etmek, tehdit etmek, hakaret etmek, ailesiyle akrabalarıyla, komsularıyla, arkadaşlarıyla ya da başkalarıyla görüştürmemek, eve kapatmak, küçük düşürmek, çocuklarından uzaklaştırmak, kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak, başka kadınlarla kıyaslamak, kadının nasıl giyeceği, nereye gideceği, kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapmak, kadının kendini geliştirmesine engel olmak gibi eylemler psikolojik şiddettir.*
- c. Cinsel Şiddet: Evli olduğu kişi bile olsa kadını istemediği yerde, istemediği zamanda ve istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlamak (tecavüz), başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, çocuk doğurmaya yada doğurmamaya, kürtaja, enseste (akrabalar arası cinsel taciz ve tecavüz), fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, telefonla-mektupla yada sözlü olarak cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak gibi eylemler cinsel şiddettir.*
- d. Ekonomik Şiddet: Para vermemek veya kısıtlı para vermek, ailenin tasarrufları, gelir ve giderleri konusunda bilgi vermemek, kadının mallarını ve diğer gelirlerini elinden almak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte zorla çalıştırmak, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirmek, aileyi ilgilendiren ekonomik konularda kadının fikrini almadan tek başına karar vermek gibi eylemler ekonomik şiddettir.*

Kadına yönelik şiddet farklı farklı türlere ayrıştırılarak incelenmektedir. Bu çalışma da kadına yönelik şiddet konusu ele alınmış ve türleri ise ağırlıklı olarak fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet şeklinde değerlendirilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KADIN

Türk Dil Kurumuna göre Kadın (www.tdk.gov.tr, 2017);

1. *isim* Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi, zen
"Yanlarında, kendileriyle ahbablık edecek dostlar, hizmetlerine koşacak kadınlar veya erkekler görmek isterler."
2. *sıfat* Analık veya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri, becerileri olan
3. Hizmetçi bayan
4. Bayan

Kadın toplumda; ataerkil toplum yapısından ve bu yapının oluşturduğu kültürden dolayı erkekten sonra gelmektedir. Ataerkil yapı içerisinde geçerli olan yazılı, yazısız kurallara göre yetiştirilen erkek ve kadın, kendileri için öngörülen rol ve rollerin getirdiği statüleri benimsemiştir. İnsanlar ataerkil toplum yapısının belirlediği bu rol ve statülere uygun davranmaktadırlar.

Kadın; kendisine eril yapının biçtiği hayatla mücadele etmeye başlamıştır. Bu mücadeleler sonucunda hukuki ve toplumsal haklar elde etmeyi başarmıştır. Ne kadar haklar elde edilse de toplumsal anlamda cinsiyet eşitliği tam anlamıyla sağlanmış değildir.

Dünyadaki son 10 yıl içerisinde kadın erkek nüfusu Tablo 2.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Dünyadaki Son 10 Yılın Kadın Erkek Nüfusu

	YIL	ERKEK	KADIN	ERKEK %	KADIN %
1	2016	3.749.312.095	3.683.351.180	50,44	49,56
2	2015	3.707.205.753	3.642.266.346	50,44	49,56
3	2014	3.664.782.975	3.601.002.971	50,44	49,56
4	2013	3.622.104.482	3.559.610.657	50,44	49,56
5	2012	3.579.304.966	3.518.195.487	50,43	49,57
6	2011	3.536.545.884	3.476.881.168	50,43	49,57
7	2010	3.493.956.904	3.435.768.139	50,42	49,58
8	2009	3.451.592.373	3.394.887.148	50,41	49,59
9	2008	3.409.474.802	3.354.258.077	50,41	49,59
10	2007	3.367.657.211	3.313.950.109	50,40	49,60

(<http://nufus.mobi>, 2007)

Son on yılda dünyada kadın ve erkek nüfusu hemen hemen aynı olmasına karşın sistem içerisinde eşit şekilde var olamamaktadırlar. Bu bölümde en eski çağlardan bu yana kadın haklarına genel bir bakış, son yüzyıllardaki değişimleri Dünya ve Türkiye konjonktüründe değerlendirilecektir.

2.1. Feminizm ve Kadın

Tarih boyunca gelişen feminist bakış açılarının çeşitliliği ile birlikte tanımlamalarda da çeşitlilik görülmektedir. Bu çeşitlilik kabul ve takdir edilmektedir. Bell Hooks ise feminizmi “cinsiyetçi baskıyı sonlandırma mücadelesi” olarak tanımlamaktadır.

The Athenaeum, 25 Nisan 1895’te bir feministi “bağımsızlığı yeniden kazanma mücadelesi verecek kapasiteye sahip kadın” diye tanımlamıştı.

“Politik olarak feminist meselelerle ilgilenen Kadın ve Erkekler kendilerini feminist diye etiketlemekten kaçınmalı; onun yerine inançlarının ideolojik temelini vurgulamak için ‘feminizmi savunuyorum’ demeliler.” (bell hooks)

“BEN BARBİ BEBEK DEĞİLİM” (1970 Eşitlik için Kadın Grevi yürüyüşünde genç bir kızın taşıdığı pankart)

“Feminizm dünyadan kadınların artık dekoratif süsler, değerli vazolar, ‘özel hobi’ grubu üyeleri olmadığını benimsemelerini ister.” (Susan Faludi)

“Lavanta çiçeği için mor neyse, feminist için kadıncıda odur.” (Alice Walker)

“Ben bir feministim ve benim için bunun anlamı hemen hemen Siyah olduğum gerçeğinin anlamıyla aynı: Yani kendimi sevmeyi ve kendime saygı duymayı, hayatım öz sevgi ve öz saygıya bağlıymışçasına üstlenmem gerektiğidir.” (June Jordan)

“O halde bırakın devam etsin kadınlar... Lütuf istemek yerine varoluş skalası içindeki yükselişine engel olan her şeyin ortadan kaldırılmasını bir hak olarak talep etsinler. Bırakın tüm güçlerinin gereğince geliştirilebilmesi için teşvik alsınlar ki aktif iş yaşamına kazançla girebilsinler.” (Lucretia Mott) (Jenainatı and Groves, 2014: 170)

Feminizmin aslında başlangıç tarihi 19. yüzyıla kadar geri götürülür veya ana akım feminizm 20. yüzyılın son çeyreğine kadar, önemli ölçüde şekillenmiş olarak ortaya çıkar (Cevizci, 2012: 679). Feminist Hareketin günümüzdeki kayıtlı tarihi kesinlikle çok daha gerilere, Mary Wollstonecraft’ın Fransız Devriminin fikirlerinden ilham alan Bir Kadın Hakları Savunusu’nun (1792) yayınladığı 18. yy sonuna kadar uzanır (Slattery, 2011: 138).

‘Feminizm’ terimi Latince Kadın anlamına gelen ‘femina’dan türetilmiştir ve köken olarak ‘kadınsı özelliklere sahip olmak’ anlamını taşır. Bu terim Kadın Hareketinin, kadınların eşit haklar mücadelesinin genel adı olarak ve yirminci yüzyılda cinsiyet eşitliği teorisi olarak benimsenmiş ve 1890lardaki ‘Kadıncılık’ teriminin yerini almıştır (Slattery, 2011: 137).

Feminizm, Fransızca kökenli bir kelime olmakla birlikte Türk Dil Kurumu’nun tanımına göre, “Toplumda kadının haklarını çoğaltma, erkeğinkiler düzeyine çıkartma, eşitlik sağlama amacını güden düşünce akımı, kadın hareketidir.”(Altun, 2015: 177).

Feminizmi çok genel bir biçimde bireyler arasında cinsiyet temelli ayrımları reddederek, dünyanın cinsel eşitlik temeli üzerinde yeni baştan düzenlenmesini amaçlayan bir hareket olarak tanımlanabilir (Cevizci, 2012: 679).

Feminizm, erkek egemen dünyanın kavramlarını sorgulamayı amaçlarken, kadınların hayatlarında karşılaştıkları bir takım zorlukları önlemek amacını da taşımaktadır. Buna göre kadınlar, gündelik yaşamda karşılaştıkları ve bir anlamda erkekler tarafından sömürülmeleri sonucunda yaşadıkları tehdit, aşağılama, saldırı ve tecavüz gibi birçok tedirgin edici unsur dolayısıyla da feminist hareket içerisinde yer almaktadır. Feminist hareket içerisinde yer alan birçok kadın gerçekte kendini yeni bir

toplum kurmaya adanmış olan kadınlardan çok, içinde buldukları kötü durumu düzeltmek amacını taşımaktadır (Alptekin, 2006: 12).

Barker feminizmi, “kadınların hukuki ve sosyoekonomik eşitliğini savunan toplumsal hareket ve doktrin” olarak tanımlamaktadır. Barker daha da ötesinde “feminist sosyal hizmeti” “sosyal hizmetteki değerlerin, yeteneklerin ve bilginin bireylerin ve toplumun cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanan duygusal ve toplumsal problemlerin üstesinden gelmesine yardımcı olmak amacıyla feminist bir doğrultuda bütünleştirilmesi” olarak tanımlamıştır (Zastrow, 2013: 622).

Feminist felsefenin günümüze kadar uzanan tarihi, tek ve standart bir felsefeden meydana gelmez. Söz konusu tarih özde bir muhalefet, eleştiri hareketi olarak biçimlenen feminist felsefenin geleneksel eril felsefeye yönelik hücum ve saldırı dalgalarından oluşur. Onun gelişiminde bu yüzden üç ayrı dalgadan söz edilir (Cevizci, 2012: 680).

Birinci dalga feminizm Britanya ve ABD’de 19. yüzyılın ikinci yarısında eşitlikçi yada liberal aydınlanmacı feminizm olarak geçen hareket ve düşünceden meydana gelir. Bu dalga kadınların büyük ölçüde kamusal alanda bazı haklar elde etmek için yürüttükleri politik mücadeleye denk gelir. Kadın ve erkeğin insan olmak bakımından eşit olduğu, bundan dolayı eşit hak ve özgürlüklere sahip olmaları fikrini savunur (Cevizci, 2012: 680-681).

Birinci dalga feministlerin başlıca kazanımları şunlardır: Kadınlara yüksek eğitim yolunun açılması ve kızlar için ortaöğretim reformu. 1870, Evli Kadınların Mülkiyet Yasası. Bu kişiler 1914’te 1. Dünya Savaşı’nın çıkışına kadar aktif kaldılar. Savaş oy hakkı kampanyalarını duraksattı. Birinci dalga feminizm eylemcilik, oy hakkı kazanma konusunda başarılı olamadı (Jenani and Groves, 2014: 20).

İlk dalga feminizm hareketini başlatan kadınların çalışmaları ikinci dalgayı beraberinde getirdi. 1960-1990’lı yıllar boyunca süren ikinci dalgada ise kadınların görüşlerinin ve ihtiyaçlarının erkeklerin ihtiyaçları ve görüşleri doğrultusunda belirlenmiş olduğu üzerinde duruldu (Teater, 2015: 106).

1960’larda ortaya çıkan ikinci dalga feminist hareketin maddi koşullarını İkinci Dünya Savaşı sonrasında gelişmiş kapitalist ülkelerde yaşanan hızlı büyüme ve ekonomik gelişme hazırladı. Çok sayıda kadının öğretim olanaklarından yararlanıp kitlesel olarak çalışma yaşamına katılması, onların somut yaşamlarında ve bilinç

düzeylerinde etkili oldu. Temel hakların kazanılmasının kadınları ikincil konumlarından kurtarmaya yetmediği, hem çalışma yaşamındaki cinsiyetçi ücret farklılığını hem de ev içindeki artı emek yükünü değiştirmede kadınlar tarafından görülmeye başlandı. Ancak artık geriye dönüştü yoktu. Çünkü öğrenim görmüş kadınlar için ev kadınlığının boşluk, nevroz, alkolizm demek olduğu da aynı yıllarda saptanmaya başlanmıştı. 1968 yılının başlarında tüm gelişmiş toplumlarda patlak veren Vietnam Savaşı'nı protesto ile başlayarak bütün dünyayı saran gençlik hareketlerinde de genç öğrenci kadınlar devrimci mücadelede kendilerine ikinci sınıf yer verildiğinin farkına vardılar. Büyük bunlar ikinci dalga feminizmi hazırlayan nedenler oldu (Tekeli, 1988: 111-113).

İkinci dalga feminizm, kadının ikincilleştirilmesinin esas alanı olarak aileyi gördü; böylece ilk dalganın siyaset, istihdam ve eğitim alanlarındaki eşitlik taleplerinin “ özel alan” da ayrımcılık kalkmadığı sürece gerçekleşmeyeceği düşüncesiyle, bu alana politik mücadelenin odağına koydu. Ataerkilliğin bir cinsiyet rejimi olarak gücünün kendini yeniden üretebilme kapasitesinde yarattığını düşünen feministler, bu yeniden üretimin esasen aile içinde gerçekleştiğini söylerler. Bu ailenin toplumsal konumundan çok, ailenin “içinde” olup bitenlere bakılmaya başlandı (Bora ve Günal, 2002: 40).

“İkinci Dalga” ifadesi Marsha Lear tarafından Amerika, Britanya ve Avrupa’da 1960 sonlarından itibaren süren feminist aktivitedeki artışı tanımlamak üzere geliştirildi (Jenainatı and Groves, 2014; 86). Birinci dalga feminizmin cinsiyetler arasında, kadınların erkekler tarafından sömürülmesini meşrulaştıran veya erkeğe tabiiyetlerini haklılandıran özsel hiçbir farklılık olmadığını savunduğu yerde, ikinci dalga feminizm, kadın ile erkek arasında, tabiiyeti veya sömürüyü elbette hiçbir şekilde meşrulaştırmayan önemli birtakım farklılıklar bulunduğunu iddia eder. İşte bu yüzden, birinci dalga feminizmin “aynılık”, ikinci dalga feminizmin “farklılık” düşüncesiyle karakterize olduğu söylenebilir (Cevizci, 2012: 681).

Feminizmin 1970’li yıllarda ortaya çıkan üçüncü dalganın da, tıpkı ikinci dalga feminizmin temel amaç veya ana doğrultu noktasında devam ettirdiği birinci dalga feminizmin hata veya eksikliklerine yapılan vurguyla belirlenmesi gibi, ilk iki feminizme yönelik eleştirel bakış açısıyla gelişip şekillendiği söylenebilir (Cevizci, 2012: 682).

İkinci dalga feminizme ilişkin en büyük eleştiri, hareketin, ağırlıkla beyaz, orta sınıf kadınların sorunları ve ihtiyaçlarını önemseyemediği, feminist teorinin temellerinin

kadınları tek bir homojen grup olarak gösterdiği, ırk, etnik köken, yaş, cinsel yönelim ve sınıfsal farklılıkları göz ardı ettiği gibi önemli konularda oldu. Ek olarak feminist teori ve uygulamanın günün gerisinde kaldığı bu nedenle de feminizmin aslında öldüğü tartışmalar dile getirilmiştir. Bu tartışmalar üçüncü dalga feminizmin ortaya çıkmasına yol açtı. Üçüncü dalga feministler, feminizmin tanımını ve vurgulamasının sınırlarını ırkçılık karşıtı, küresel sosyal adalet, engellilik, heteroseksizm gibi kavramları ve alanları içerecek şekilde genişlettiler ve “kesişimsellik” kavramına odaklanırlar. Bu yeni perspektifin bakış açısından kadınlar artık tek bir homojen grup olarak değerlendirilmek yerine etnik köken, sosyal sınıf, cinsel yönelim, kültürel inançlar açısından farklı gruplar olarak ele alınmaya başlandı (Teater, 2015: 107).

Üçüncü dalga feminizm, Beauvoir’ın görüşleriyle postyapısalcılık ve postmodernizm görüşlerinden etkilenmiştir. Bunların yanı sıra “dile dönüş” hareketinden de etkilenmiştir. Bu görüşler doğrultusunda yeni feminist akım, fazladan kadınların kendi içindeki farklılıklara dikkat çekmekle birlikte farklılığın dil ile nasıl oluştuğunu üzerinde durur. Doğallıkla dile özel bir önem atfeder. Üçüncü dalga feminizmin önemli temsilcilerinden olan Irigaray; Batı felsefe geleneğinde erkek ile erkek olarak tasarlanmış Tanrı evrenin efendisi olarak yansıtılırken, kadın ise mükemmel olmayan, eksik ve histerik bir obje olarak görüldüğünü ifade etmektedir. Kadın sadece erkeğin ötekisi değil, onun negatifi veya eksigidir fikrinden dolayı kadın ataerki kültürde temsilin dışında kalmış ve bastırılmıştır. Bunun çözümünün; dışı öznelerin cinsiyetlerinin ve ait oldukları dilsel türün yüceleştirilmeleriyle gerçekleşeceğini savunur. Diğer bir temsilci Kristeva ise kadınlık ve erkekliğin doğuştan getirilen şeyler değil, sonradan dil içinde, öznelerin toplumsal sembolik sözleşme ile olan ilişkilerindeki farklılıklar tarafından oluşturulan yada yapılandırılan kazanımlar olduğu ve bu sözleşmenin kadınlar açısından fedakarlık sözleşmesi olduğu, bu sözleşmenin bilincine feminizm ile varılacağını savunur (Cevizci, 2012: 680-693).

2.1.1. Feminizmin Türleri

Feminist teori genel olarak bilimdeki cinsiyetçiliği ele almak amacını taşımaktadır. Bilimde egemen olan erkek bakış açısından uzak, eleştirel bir yaklaşım izlemeyi amaçlamaktadır. Kadınlar, feminist teori ile bilimi, erkeklerin yalnızca kendi deneyimlerini tanımladıkları bir alan olmaktan çıkarmak istemektedirler (Çakır, 1996: 307-309).

1960'lerden itibaren kadın yaşamı üstüne çeşitli bakış açıları birbirinden farklı feminist duruşların önünü açmıştır. Feminizmin türlerine bakacak olursak; Liberal feminizm, Bireyci feminizm, Kültürel feminizm, Radikal Feminizm, Fransız feminizm, Marksist feminizm, Sosyalist feminizm, Lezbiyen feminizm, Siyah feminizm, Ekofeminizm, Hümanist feminizm, Psikoanalitik feminizm, Postfeminizm. Bunların yanında başka feminizm türlerini de görmek mümkündür.

Bu çalışmada farklı feminist teorilerinden Liberal feminizm, Marksist- Sosyalist Feminizm, Radikal feminizm ve Postfeminizm ağırlıklı olarak incelenecektir.

2.1.1.1. Liberal Feminizm

Liberalizm öncelikli olarak özgürlüğün önemli ve değerli olduğu bir devletin önemini vurgulamaktadır. Liberal çözümlemede özgürlüğün varoluşçu koşulu liberal devlet kavramını gerektirir (Barnett 1998'den aktaran, Alptekin, 2006: 17).

Liberal ideolojide eşitlik, bireycilik ve özgürlük kavramları ön plana çıkmaktadır. Kişilere kendi kaderini tayin edebilme yetkisini vermeyi amaçlamaktadır. Fransız feminist Mitchell'e göre feminizm devrimci burjuva geleneğinin bir parçası olarak doğmuştur. Feminizmin tarihi insanların eşitlik tarihi ile eş zamanlıdır. Mitchell feminizmin en yüksek insanlık amacının taşıdığını ve feminizmin ilk açıklamalarının eşitlik kavramının güçlenmesi üzerine dayalı olduğunu ileri sürmüştür. Birey ancak liberal düşünce içinde tam bir özgür varlık olarak oluşabilir. Ayrıca birey ancak kapitalist ekonomik sistemin parametreleri içinde diğerleri ile eşit koşullarda rekabet edebilir. Mitchell'e göre eşitliğin liberal açılımı ekonomik ve kültürel dönüşümden ziyade kapitalizm ve ataerkil yapı içerisinde demokrasi talebi şeklinde olmuştur (Mitchell 1987'den aktaran, Alptekin, 2006: 18).

Kadınlar ve erkekler kaynaklara ve fırsatlara erişimde eşit olanaklara sahip olmalıdır. Kadınlar ve erkekler arasındaki kişisel etkileşimleri gözden geçirir ve politik ve yasal reformlardaki değişiklikleri destekler. Erkekler, kadınların eşit haklara ulaşmak için mücadele konusunda desteklemelidir (Teater, 2015: 108).

2.1.1.2. Marksist- Sosyalist Feminizm

Marx kuramını on sekizinci yüzyılın İngiltere'sinde, endüstrileşme aşamasının kötü koşullarında yazmıştır. Marx, toplumun bireylerin paylaştıkları fikirler ve idealler tarafından değil, güç ve kuvvet tarafından bir arada tutulacağını söylemektedir. Diğer

bir deyimle, ona göre toplumda güç ve kuvvete sahip insanlar başkalarına ne yapması gerektiğini söylemektedirler. Marx, böylece toprağa ve ekonomik güce sahip olanların toplumdaki her şeyi yönlendirdiğini belirtmektedir. Örneğin, toprağa sahip olanlar, kırsal alanda gücü elinde bulundururken, kentsel alanda da endüstriye sahip büyük güçleri vardır (Özkalp, 1995: 52).

Marksizm, yalnızca bir metinler toplamı değil, aynı zamanda çağdaş işçi hareketi tarihinden ayrılmaz bir pratiktir. Marx, bir yöntem geliştirmek ve ekonomik, toplumsal, siyasal görünümüyle ele almak suretiyle, kapitalist sistemin bütünsel bir çözümlemesini gerçekleştirmiştir (Bremond ve Geledan, 1984: 215).

Marksist feministler daha geniş, daha teorik bir bakışa sahiplerdir. Onlar ataerkilliği basitçe kapitalist üretim tarzının ortaya çıkardığı sömürü ve baskının daha ileri bir evresi ve şekli olarak görürler. Karl Marx'ın ömür boyu destekçisi olan Friedrich Engels'e göre (1884), sosyal sınıf gibi ataerkilliğin temelinde de özel mülkiyet yatar; tekeşli evlilik erkek ve kadını evlilik saadetinde birleştirmek için değil, özel mülkiyeti korumak amacıyla geliştirilmiştir (Slattery, 2011: 142).

Marksist feministlere göre iş bölümü ve çalışan annelere destek eksikliği, kadınları ev hayatı sorumluluklarıyla tanımlar ve onları üretken emekten dışlar. Marksist feministler Kadın Özgürlük Hareketi'nin sadece orta sınıf kadınlarla ilgili hedefleri başarma konusundaki vurgusuna karşı çıkar (Jenainatı and Groves, 2014: 100).

Ekonomik gücün erkeklerin kadınları kontrol altında tutmaya imkan verdiğini düşünmektedir. Teorisyenler Marx'ın başarısızlığını, kadınların yaşadığı eşitsizliği dikkate almamak olduğunu ifade etmişlerdir. Ekonomik ve kültürel kaynaklar üzerindeki baskının ve kapitalizmin ortadan kalkması kadınların özgürlüğe ulaşmasının yolu olarak görülmektedir (Teater, 2015: 108).

Sosyalist feminizm kadınların yetersiz eğitim ve sosyal ayrımcılıkla zapt altında tutulduğu ileri sürer ve kadının toplumun her seviyesine entegre olabilmesi için genel tavırda değişiklik gerektiğini iddia eder. Sosyalist feminist bir toplum şunları talep eder/garantiler (Jenainatı and Groves, 2014; 98):

- *Ücretsiz, insancıl, uzman tıbbi yardım.*
- *İnsanların kendi bedenleri üstünde kontrol sahibi olması.*
- *Özel ve kolektif kullanıma elverişli konutlandırma.*
- *Çeşit içeren, besleyici ve zengin bir diyet.*

- *İnsanların yaptığı işe karlı toplumsal saygı.*
- *Demokratik konseyler.*
- *İnsan hayatını geliştirmeye yönelik bilimsel ilerlemeler.*
- *Ev içi ücretsiz işçi olarak “ev işlerine” son.*
- *Mesleklerin yeniden tanımlanması.*
- *Herkesin katılımını teşvik eden politik ve sivil özgürlükler.*
- *Polisin silahsızlanması ve toplumsal denetimi.*
- *Çocuk yetiştirilmesinde toplumsal sorumluluk.*
- *Ücretsiz, nitelikli, toplumsal eğitim.*
- *Sosyal ve cinsel ilişkilerin tanımlanmasında özgürlük.*
- *Öz saygıyı ve başkalarına saygıyı arttıran bir popüler kültür.*
- *Dünyanın çeşitli ülkelerinde ülke içi gelişim ve kendi geleceğini tayin hakkı için destek.*

2.1.1.3. Radikal Feminizm

Radikal feministler ataerkilliği, Marksist feministlere göre, sosyal tabakalaşmanın çok daha derin bir biçimi olarak görürler, dolayısıyla onun kökünün kazınması konusunda fazla iyimser değillerdir. Onlara göre, toplum, sosyal grup ve hatta toplumsal durum ne olursa olsun, örneğin en basit konuşmalarda bile erkekler kadınlara baskınlardır ve kadınlar ancak bilinçlerini (ve erkeklerin bilincini) yükselterek bağımsızlığını kazanmaya başlayabilirler (Slattery, 2011: 144).

Radikal feminizm kendisini devrimci görür. Kadınların özgürleşmesinin yeterli olmadığını ileri sürer ve kadınların hala baskı altında olduğunu ve sömürüldüğünü savunur. Onları “kurtarmanın” tek yolu ataerkiye ve evliliğe karşı çıkmaktır. Radikal feministler kadın yaşamının her yolunu sorgular (Jenainatı and Groves, 2014: 101).

Patriyarki, yani erkekleri üstün kılan sosyal kurum, erkeklerin çıkarlarını kadınların çıkarlarından üstün tutmaktır. Dolayısıyla erkekler, sosyal sistemleri kullanarak kadınları kontrol edebilmektedir. Radikal feminizm patriyarki ile sonuçlanan sosyal kurumları ve sistemleri değiştirmek için çaba sarf etmektedir. Erkeklerin, kadın hakları mücadelesine destek vermesine dair inanç radikal feminizmde daha azdır (Teater, 2015: 108).

Radikal feministlere göre kadın ve erkek cinsiyetleri arasındaki tartışma insanlık tarihinin en önemli olayıdır. Bu nedenle kadınların bu çatışmayı çözebilmesi için

kadınların hem üretimde hem de üremede etkin bir duruma gelmesi gerekir. Dolayısıyla radikal feministler insanlar arasındaki en önemli çatışmanın sınıf çatışması olduğu görüşünü ileri sürmekte ve marksist sınıf fikrini reddetmektedir. Radikal feministler ayrıca kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılığın toplum hayatında belirleyici rol oynadığını ve biyolojik farklılığın tarihsel gelişim içinde erkek yararına bir durumun ortaya çıkmasına neden olduğunu ileri sürmüştür. Toplum hayatında radikal bir değişim oluşabilmesi için üreme olayının denetlenmesi işinin kadınlara bırakılması gereklidir. Ataerkil sistem çok köklü ve uzun bir geçmişe sahip bulunmaktadır (Demir, 1997: 65-66).

Radikal feminizm ayrıca erkek tanımlı ve erkek egemen değerleri ifade eden dilinde yeniden düşünülmesini gerekli görür. Bu bağlamda radikaller dilin, erkek tanımlı dünyadaki kadın deneyimini ve katılımını yansıtacak şekilde uyarlanması için gözden geçirilmesini savunurlar (Jenainatı and Groves, 2014: 101).

Radikal feminist olan Kate Millet'e göre toplumda kadının ezilme nedeni ataerkilliktir. Çünkü ataerkil sistem anlayışında cinsellik özel alan olarak görülmüş ve kadınlara cinsellik özleştirilmiş böylece kadın özel alan olarak algılanmıştır. Ataerkil düşüncesinin yaşamın her alanında olduğunu savunan bu görüş kadının her yönden erkeğe bağımlı olduğunu ve erkeğe koşulsuz hizmet etmesi gerektiği rolünü üstlenmiştir (Millet 1970'den aktaran, Alptekin, 2006: 27).

MacKinnon'a göre erkek, kadını cinsel obje olarak tanımlamak suretiyle de kadın üzerinde güç ilişkisi kurar. Bu tanımlama içerisinde erkek, kadını eve hapseder. Kadınlara aile yaşamına terk edilerek güçlerinin bölündüğü ve bu nedenle kadın kimliğinin gelişmesinin engellendiği ve kadınlara özel alana hapsedilmekten kurtarmak gerektiğini ileri sürer. Ayrıca MacKinnon'a göre iktidarın ve gücün kaynağı kamusal alanda yoğunlaştığı için kadınlara iktidarın nimetlerinden yararlanamamaktadır ve bu yüzden erkek karşısında pasif ve ikinci bir konumda bulunmaktadır. Çocuk doğurma, besleme, yetiştirme vb. birçok görev kadına verilir. Böylelikle kadınların medeni yaşama katılmaları engellenmiş olur. Genel olarak tüm radikal feministlerin odaklaşması ataerkillik içinde cinsiyetin sosyal oluşumu yoluyla erkek tarafından kadının baskı altına alınması üzerine olmuştur. Tüm radikal feministler için çözüm hakimiyetin kurumsal yapısını ters çevirmek, cinsiyet kavramını yeniden oluşturmak ve ataerkilliği azaltmaktır (MacKinnon 1989'den aktaran, Alptekin, 2006: 29).

2.1.1.4. Post-Modern Feminizm

Postmodernizmin tanımında bir belirsizlik söz konusudur. Her yazar postmodernizmi kendi açısından belli bir yönüne ağırlık vererek tanımlama yoluna gitmektedir. Postmodernizm bazılarına göre modernizmden bir kopuş olmaktadır. Bazıları gelecekteki hayatı ve toplumu, modern toplumdaki sonraki dönemi, günümüzde ve gelecekteki yaşam biçimlerinin 2. Dünya Savaşından sonraki Batı toplumlarındakinden tamamen farklı olduğunu anlatmak için kullanılır (Slattery, 2011; 447). Bir kısmı modernizmin getirdiği hemen her şeye tepki olarak doğmuş ve modernizme karşı başkaldırı olduğunu savunur. Kimine göre kolaj tekniği iken kimi de onu tarihin sonunu ilan eden akım olarak görür (Fukuyama, 1993: 13-52). Felsefede ise postmodernizmin tanımı 1979'da J. F. Lyotard'ın yazdığı “ la condition postmoderne” adlı eserde belirlenir. Lyotard burada “ üst anlatıların sonu” diye postmodernizmi tanımlar (Soykan, 1993: 125)

Postmodernizm terimi, “sonra” anlamındaki İngilizce post ön ekiyle “çağdaş, asrı” anlamındaki yine İngilizce modern kelimesinin birleşimiyle oluşturulmuş bir kelimedir. Türkçe karşılığı, “modernizm sonrası” ya da daha yaygın kullanımıyla “modernizm ötesi” olarak da düşünülebilir. Ancak “Postmodernizm o kadar çok kafa karıştırıcı ve karmaşık bir kavramdır ki hakkında tartışmalar hâlâ tamamlanamamış, hâlâ üzerinde herkesin fikir birliğine vardığı bir tanımı yapılamamıştır.” (İnan, 2004: 32). Postmodernizmin çıkış noktasını, modernizmin sorgulanması, biraz daha ileri bir adım olarak, modernizmin aşılması düşüncesi oluşturmaktadır.

Postmodernizmin nerelerde ve kimler tarafından kullanıldığını bakarsak: ilk kez ABD’de 50’li yıllarda bir edebiyat tartışmasından kaynaklandığını belirtilmiştir. Mimaride 1975’lerde kullanılmıştır. Edebiyat tartışmasını Irwing Howe ve Harry Lewin başlatır. Mimaride ise Almanya’da yapılan bir toplantıda Venturi, Jencks, Brown gibi mimarların katılmasıyla ortaya çıkar. Postmodernizmin en büyük karşıtı olan Frankfurt Okulundan Habermas, bu mimariyi beğenmez ve kulis mimarisi olarak niteler (Soykan, 1993; 124). 1870’lerde İngiliz salon ressamı Chapman, impresionist resme karşı bir eleştiri mahiyetinde bir postmodern resim anlayışını getirmek istediğini söyler. 1917’de Rudolf Panwitz ‘ Avrupa Kültüründe Bunalım’ adlı eserinde postmodern insandan söz eder. Edebiyat bilimcisi Federico de Oniz 1934’te şiirde modernismo, postmodernismo üst kavramları kullanır (Soykan, 1993: 122).

Fransa’da 1968’de (MLF diye bilinen) Kadın Özgürlük Hareketi iki fraksiyona ayrıldı. Bir grup feminist, hareketin amacının erkeklerle eşitlik elde etmek olarak kalması gerektiğini savunurken, bir grup erkek ve kadın arasında farkı korumanın önemini vurgular (Jenainatı and Groves, 2014: 107).

Postmodern feminizmin odak noktası kültürler arası ya da devir aşırı olduğu vakit dikkatini yönlendirme tarzı evrenselleştirici olmaktan ve kapsamlı yasalara yönelmekten ziyade değişmelere ve karşıtlıklara ayarlanmış bir karşılaştırmacılık olacaktır. Postmodern feminizm ayrıca kapsamlılık iddiasındaki kuram ve araştırmalarda kullanılan disiplinler dilleri de içerdikleri erkek egemen öğeleri ortaya çıkarmak amacıyla yapıbozum yöntemini uygulayarak anlambilimsel ve dilsel açıdan analiz etmektedir (Serdaroğlu, 1998: 38-39).

Post-modern feministler erkek-temelli algılara karşı çıkarlar ve kadınları kendileri olmaya, erkeklerinkiyle çatışma içinde olsa bile kendi güzellik anlayışlarını belirlemeye ve desteklemeye – medya ve erkeğin ideal beden ölçüsü olan 38 bedene karşılık 44 benden olma hakkı ve bunun çekiciliği için mücadeleye etmeye- devam ederler (Slattery, 2011; 146).

Postmodern feminizm aydınlanma düşüncesinin temel fikri olan sosyal gerçeklikten soyutlanmış özne görüşünü reddeder. Postmodern feminizme göre insan farklı yapıların ve söylemlerin ürünüdür. Postmodern feminizm eşitliği sosyal bir durum olarak görmekte ve ataerkilliğin reddedilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır. Postmodern feministler ataerkil sistemin varlığını ve etkinliğini sürdürmesinde lisanın rolü üzerinde durmaktadır. Yapısalcılıktan ve postyapısalcılıktan esinlenen Postmodern feministler toplumda geçerli olan erkek üstünlüğüne dayanan sistemin dil yoluyla sürekli olarak etki kazandığını ve gelecek nesillere aktarıldığını ileri sürmektedirler. Bu arada bazı sıfatların ve özelliklerin erkeklere ve bazılarının kadınlara ait olduğu üzerinde durulmaktadır. Örneğin erkek yöneten, kadın yönetilen; erkek sert, kadın yumuşak; erkek kuvvetli, kadın zayıf; erkek rekabetçi, kadın uzlaşmacı; erkek bağımsız, kadın bağımlı; erkek rasyonel, kadın duygusal olarak nitelendirilir. Dille ilgili kullanımlar ise toplumda belirli iktidar durumlarının yerleşmesinde ve pekişmesinde rol oynamaktadır (Demir, 1997: 111-112).

Post-modern feministler bir ideolojik hegemonya kaynağı olarak dile odaklanmışlar ve kadınları erkeklerle eşit kılarak değil, aksine farklılıkları ve

çeşitliliklerini överek, kadınları kendileri olmaya, erkek-temelli ideal veya tipik kadınlık kalıp yargılardan kurtulmaya teşvik ederek özgürleştirmeye çalışmışlardır. Post-modern feministler, bu nedenle, çok farklı- toplumsal yapılardan ziyade dile dayalı ve kadınların özgürleşmesi için tek yol bulunduğu düşüncesini reddeden- bir cinsel eşitlik ve cinsellik yaklaşımını benimsemişlerdir. Kadınlar da çok farklıdırlar; onların hem bireyler hem de ‘sınıflar’ olarak kendi yollarını bulmaları, sağlıklı, mutlu ve özgür olmaları gerekir (Slattery, 2011: 147).

Diğer feminist türlerine de bakacak olursak:

2.1.1.5. Kültürel Feminizm

Radikal feminizmden temel alarak geliştirilmiştir ve kadın ve erkek arasında biyolojik ve kültürel farklılıklara değer veren bir kadın kültürü oluşturmayı amaçlamaktadır (Teater, 2015: 108). Kadın ve erkek arasındaki en önemli fark çocuk yetiştirme konusunda belirir. Kültürel feministlere göre kadınlar çocuk yetiştirirken, erkekler çocuk yetiştirmez. Kadın erkek arasındaki bu ayrım kadınların özel alana hapsedilmişliğinden kaynaklanır. Kültürel feminizme göre erkek üstünlüğünü kırmak ancak yaşamın kamu ve özel alanlarında kadın ve erkeğin maddi olarak eşit rol oynadığı bir toplumda mümkündür (West 1991’den aktaran, Alptekin, 2006: 31).

2.1.1.6. Lezbiyen Feminizm

Yerleşmiş heteroseksüelliğe karşı meydan okumayı içermektedir. Patriyarkiyeye ve baskınlığa karşı politik ve kişisel olarak direniş söz konusudur (Teater, 2015: 108). Zorunlu heteroseksüelliğin kadının üstündeki cinsel baskıyı sürekli kıldığı uyarısında bulunur. 1955’te San Francisco’da bir grup feminist eylemci Bilitis’in Kızları adıyla bir araya geldi. İsimlerini Pierre Louy’un Safovari aşk şiiri Chansons de Bilitis’den almışlardı. Britanya’da 1970’lerde Leeds Devrimci Feministleri “davayı heteroseksüelliğe karşı” yürüttüler (Jenaratı and Groves, 2014: 96).

2.1.1.7. Siyah Feminizm

ABD’de 1960’lı yıllarda beyaz feminist hareketine tepkili, farklı kültür ve deneyimlere sahip siyah feminist hareketi ortaya çıktı. Onlara göre beyaz feminist hareket, kadına yönelik her türlü ayrımcılığa karşı mücadele veriyor, ama siyahlara uygulanan baskı ve ayrımcılıkla hiç ilgilenmiyordu. Kadın eşitliğinden, beyaz kadınların eşitliğini anlayan kadın hareketi karşısında, siyah kadınlar kendilerini çok

farklı bir yerde görüyor ve beyaz kadın hareketine duydukları yabancılaşma büyüyordu (Dadzie, 1994: 62).

Gerçeklikte siyah kadınların, özellikle- kölelik, kast sistemi ve ırkçılık gibi tarihsel ve toplumsal köklere sahip- Amerika ve Üçüncü Dünya'daki siyah işçi sınıfı kadınların deneyimleri orta sınıf üniversitelerindeki beyaz kardeşlerinin deneyimlerden uzaktır. Siyah feministler 'feminist teoride ırkçı bir temayül' belirlemişlerdir ve onlar için beyaz yönetimden kurtulmak kapitalizmin ataerkilliğinden kurtulmak kadar önemlidir (Slattery, 2011: 145).

2.1.1.8. Ekofeminizm

Çeşitli feminist bakış açılarını içine alır. Françoise d'Eubonne bu terimi 1974'de geliştirdi ve terim o zamandan bu yana ekolojik feminist pratiklerle ilgili çeşitli görüşlere atfen kullanıldı. Bu görüşler mevcut çevre sorunlarının doğasıyla ve bunların çözümleriyle ilgili farklı yaklaşımları yansıtır. Birbirinden farklı yaklaşımlarına rağmen ekofeministler doğal çevre yıkımının politik olarak kadın üstündeki süregiden hakimiyetle benzeştiği konusunda hemfikirdir. Teknoloji bazı ekosistemlerce ataerkil baskının bir aracı olarak görülürken, ekofeministlerin başka bir kolu, onları geleneksel ev içi işçisi rolünden kurtardığı için teknolojik gelişmelerin kadınlar için ütopyik olasılıklar sunduğunu düşünür (Jenainatı and Groves, 2014; 104-105).

2.1.1.9. Psikoanalitik Feminizm

Toplumsal cinsiyetin geliştirilen ve öğrenilen bir kavram olduğunu tartışır, bu nedenle ilişki babalarında, dilde erkeklik ve kadınlıkla ilişkili konularda değişimi sağlamak için karşı durmayı içerir (Teater, 2015: 108). Phylis Chesler 1972'de Woman and Mandness/ Kadınlar ve Delilik'i yayınladı. Kitapta New York'ta bir akıl hastanesindeki kadın hastalarla ilgili gözlemlerini aktardı. Psikoanalistler deliliği normatif bir özelliği olarak görürler. Psikoanalizi bir ataerkil toplum öneri olarak değil, analizi olarak görmeye başladılar (Jenainatı and Groves, 2014: 106).

Farklı feminizm anlayışlarıyla oluşturulan dalga ve türlerin olmasına rağmen, kadın hareketi için bazı ortak unsurlardan bahsetmek mümkündür. Ramazanoğlu kesin bir ayırım yapmaksızın feminizmin bazı ortak özellikleri olduğunu belirtmektedir. Bunlar (Ramazanoğlu, 1998: 26-27):

1. *Feminizmin tüm türleri kadınları, erkeklere bağımlı kılan bütün ilişki türlerinin değiştirilmesi gerektiğini savunmaktadır.*
2. *Feminizm, çeşitli toplumlarda kadınlar için oluşturulmuş olan ve “doğal”, “normal” olarak kabul edilen birçok durumu sorgulamaktadır.*
3. *Feminizm, yalnızca düşüncelerden ibaret değildir. Kadınların çeşitli olanaklara sahip olabilmesi için dünyanın değiştirilmesini, erkekler ve kadınlar arasındaki ilişkilerin dönüştürülmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle feminizm aynı zamanda politik (ideolojik) ve eylemsel pratiği olan düşünceler dizisidir.*
4. *Feminizm, kadın ve erkek ilişkilerini dengelemek anlamında edindiği amaçlar ve çözüm yolları ile kışkırtıcı ve eleştirel bir nitelik taşımaktadır.*
5. *Feminizm, kadın – erkek ilişkilerinin niteliği hakkında tarafsız ve nesnel bilgi anlayışından yola çıkmamaktadır. Bu anlamıyla da feminizm, kadınların bilgi birikimleri ve yaşam deneyimleri konusunda ciddi sorunlar ortaya atarak, aklın, bilimin ve toplumsal teorinin sorgulanmasını amaçlamaktadır.*

Feminizmin birçok türü olmasına rağmen çıkış noktası toplumsal hayatta kadın ve erkek ilişkilerini dengelemek ve cinsiyetçiliğe dayalı ayrımcılığa son vermektir.

2.2. Dünyada Kadın

Dünyada kadının şuan ki değerini ve yerini anlama bilmek için eski çağlardan günümüze ne tür değişiklikler geçirdiğine bakmamız gerekmektedir. Bu bağlamda Eski çağlarda, anaerkil ve ataerkil dönem, Yunan ve Roma’da, Avrupa’da, Amerika’da ve Uzak Doğudaki gelişmelere bakmamız doğru olacaktır.

Avcı ve toplayıcı (Eski Taş Çağı) toplumlar yaşayan insanlar, yabani bitkileri toplayarak ve hayvanları avlayarak yaşamaktaydılar. En geçerli kanıtlar, erkeklerin çoğunun avcılık, kadınların ise sebze, meyve tahıl topladığını göstermektedir. Böylece ilk iş bölümü, cinsel sınırlar üzerine dayanmaktaydı. Bu kadınların ikinci derecede rol oynadığı anlamına gelmekteydi. Tersine kanıtlar, onların erkekler kadar sıkı ve uzun süreli çalıştığını, ekonomik katkılarının da erkekler kadar önemli olduğunu ve statülerinin kabaca eşit olduğunu göstermektedir. Ayrıca bir kişinin silah veya aletleri dışında çok az bir özel mülkiyeti söz konusuydu. İnsanlar kollektif bir birlik olarak çalışıyor ve kollektif olarak paylaşıyorlardı (Kırkpınar, 2001: 30-31).

Ataerkil yapı, genel olarak erkek egemenliğini akla getiren bir kavramdır. Ataerkil düzenin başlaması ile mülkiyet anlayışının yerleşmesinin aynı döneme rastladığı görülmektedir. Neolitik Çağ ile birlikte insanlar artık avcı-toplayıcı yaşam tarzlarını terk edip tarım ve hayvancılığın yaşamlarında yer etmesiyle yerleşik yaşama adım atmışlardır. Zamanla üretim araçlarında yaşanan değişimler, erkek gücü ve emeğinin ekonomik sistem içerisinde önemini daha da arttırmıştır. Ekonomik yapıdaki etkisinin bu denli artması, erkeğin sosyal hayattaki varlığını da güçlendirmiş ve bir otorite odağı haline gelmesine zemin hazırlamıştır. Bütün bu değişimlerin uzun vadedeki etkileri sonucunda da toplumsal ve siyasal alanlardaki egemenliğin erkeğe geçmesiyle ne yazık ki kadının toplumdaki yeri ve saygınlığı azımsanmaya başlanmış; kadın, özgür ve eşit şekilde varlığını sürdüremez hale gelmiştir. Günümüzde halen etkilerini devam ettiren ataerkil yaşam biçimi böylece kök salmıştır (Erbil, 2015: 54-65).

Kadınlar yaklaşık sekiz bin yıl önce, yani yabanklıktan barbarlığa geçiş sürecinde, çapayla sürdürülen tarımın yerini sapanla yapılan tarımın almasına koşut olarak, erkek egemenliğinin baskısı altına alınmışlardır. 3. ve 4. Yüzyılda, anaerkil aileden ataerkil aileye geçişte, büyük yetki kadından erkeğe geçmiş, baba ile sahip kavramı özdeş tutulmuştur. Kadınlar erkek egemenliğiyle birlikte evlere kapatılmış, kocalarına yasal kalıtçılar yetiştirmekten öte, hemen hiçbir işe yaramayan evcil köle durumuna getirilmişlerdir (Kılıç, 1998: 44-45).

Ataerkil bir toplumun analiz birimi ataerkil ailedir. Ataerkil ailenin reisi, sözü geçeni ve kontrolü erkektir. Aile içinde evin yönetimi tamamıyla erkekte olduğu gibi çalışma alanı da evden ayrılarak erkeğe tahsis edilmiştir. Kapitalist sistemde üretim ilişkisi baskın olduğu için kadın içinde bulunduğu ikinci sınıf ekonomik konum nedeniyle erkek karşısında pasif bir konumda yer alır (Barnett 1998'den aktaran, Alptekin, 2013: 119).

Ataerkil yapının, etkileri ilk olarak mülkiyet ve paylaşım bahislerinden yola çıkarak aile yaşantısı üstünde gösterdiği söylenebilir. Bu yapı aile içi ilişkilerden sonra, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanlardaki ilişkilene biçimlerine de sirayet etmiştir. Ataerkilliğin aile içindeki ilişkiler aracılığıyla hayata yansıma biçimlerine göz atacak olursak; evliliğin ve çocuk sahibi olmanın yüceltildiğini, soy kavramının erkekten geldiğini ve çocukları himaye etmenin erkeklerin hakkı olduğunu,

mülkiyetin erkek tarafından yönetilmesi gerekliliğinin kabul edildiğini, erkek egemenliğini reddetmenin mümkün olmayıp tek var olabilme biçiminin bu sisteme sorgusuzca biat etmek olduğunu görürüz (Pira ve Elgün, 2001: 3-4).

Ataerkil değerın sosyalizasyon sürecinde gelecek nesillere aktarılmasında ailenin –özellikle annenin- büyük bir payı vardır. Ataerkil bir ailede kız çocuktan ziyade erkek çocuk makbuldür. Bu süreçte erkek çocukları baskın ve agresif olmayı öğrenirken, kız çocukları şefkatli, sevecen ve itaatkâr olmayı öğrenirler. Böylece çocuk ataerkil söylemin reçetesinde yer alan tutum ve davranışları geliştirerek temel katkıyı sağlamakta zorlanmayacaktır. Bireyler ilk olarak kendi aile ortamında, zorlanarak değil, bizzat gönüllülükle ve hatta özgürce farklılıklar, imtiyazlar, iktidar ve ayrımsamanın toplumsal cinsiyetle belirlenmişliğine hizmet eden bir erkek-kadın alanına, ataerkil alana girerler (Civelek 2013’den aktaran, Alptekin, 2013: 119).

Antik Yunan toplumu ve özellikle bu toplumun içerisinde önemli bir yere sahip olan Atina kent devletinde M.Ö. ki tarihte demokrasi karşımıza çıkmaktadır. Antik Kent devletinde güç tek kişinin elinde toplanmamış, aksine ticareti ve zenginliği sağlayan bireyler arasında bölüşülmüştür. Antik Demokraside diğer devletlerde de olduğu gibi demokratik haklardan yararlanabilmek için Atina vatandaşı olma zorunluluğu vardır. Bir kişinin Atina vatandaşı olabilmesi için anne ve babasının ikisinin birden Atina vatandaşı olmak zorunludur. Atina’nın nüfus oranı en fazla 40.000 kişi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu nüfus oranından köleleri, kadınları ve Atinalı sayılmayan yabancıları içerisinde çıkarırsak, her yurttaşın devlet işleriyle doğrudan ilgilenebileceği, doğrudan demokrasiyi olası kılmıştır (Sarıkoca, 2010: 38-41). Bu anlatımdan da anlaşılacağı üzere M.Ö. Atina’da demokrasi olmasına karşın kadınlar; köleler ve Atinalı sayılmayan yabancılar ile denk sayılmış ve oy kullanma hakkı verilmemiştir.

Eski Yunan ve Roma geleneğinde kadın, alınıp satılan veya devredilen bir eşya hüviyetini taşıyan; kötülüğün kaynağı; yaratılıştaki eksik kalmış sıra dışı bir varlık olarak kabul ediliyordu. Ancak asıl konumunu, cinselliği tayin ediyordu. Afrodit ya da Roma’daki adıyla Venüs, cinselliğin tanrısal bir boyuta ulaştığının bir göstergesidir (Bahadır, 2005: 1). Zaman zaman tarih sahnesine çıkan meşhur kadın kahramanlara bakarak, kadınlığın yavaş yavaş içine girmekte olduğu sınırlandırılmış hayat tarzları içinden kurtulmak üzere bu dönemde bir çaba içine girdiği görülmektedir. Kendisine

yaklaşmakta olan haksız hukuki düzeni sezen kadının ümitsizce korunma hamlesinde bulunduğu bilinmektedir. Nitekim, özellikle Eski Yunan sitelerinde, çağdaş başka uygarlıklarda görülmedik ölçüde canlı olan fikir yaşamı, bunun için bir zemin hazırlamış olmalıdır. Roma hukuku, aile hayatını ve kadın hukukunu düzenleyen esaslar getirmişti. Tıpkı Yunan uygarlığında olduğu gibi, bekarlığın suç sayıldığı Roma'da, boşanma hakkı yalnızca erkeğe tanınmıştı. Erkek istediğinde sebepsiz olarak karısını boşayabilirdi. Bir Roma erkeği tek bir kadınla evlenebilirdi. Evlenme olayı, bir nevi mal satın alma gibidir. Kadın, herhangi bir mal ya da örneğin bir köle gibi satın alınabiliyordu. Böylesi kadının eski ailesine bağlı bir hak veya yükümlülüğü kalmıyor, o bütün hukuki sonuçlarıyla kocasının ailesine katılıyordu (Kırkpınar, 2001: 34-35).

Eski Çin ve Japon geleneğinde kadının değeri, kocasına ve kocasının akrabalarına olan hizmeti ile ölçülüyordu. Erkek, ailede mutlak hakimdi. Kadın ıslah edilmesi gereken bir varlık olarak değerlendiriliyordu. “ Maden karını sabahleyin dövdün, öğleyin de niçin dövmeyeceksin ki?!” şeklindeki Çin atasözü, bu dönemdeki anlayışı çarpıcı biçimde yansıması bakımından önemlidir (Bahadır, 2005: 1). Erkek ailenin Babanın çocukları üzerindeki otoritesi o kadar fazlaydı ki, baba tarafından satılmasına, hatta öldürülmelerine bile karar verilebilirdi. Baba öldüğü zaman, çocuklar üzerindeki velayet hakkı büyük oğlana geçerdi. Aile içerisinde kadın babasının, ağabeyinin, kocasının, büyük oğlunun nüfuz ve otoritesi altında bulunurdu. Erkek evleneceği kadına kıymetli hediyeler vermek suretiyle onu satın alırdı. Kadında bunun karşılığında ona çeyiz getirirdi. Kardeşinin dul kalmış karısıyla evlenen bir kimse ölümle cezalandırılırdı. Baba tarafından akraba olanlar evlenemezlerdi (Kırkpınar, 2001: 36).

Eski Hint geleneğinde kadın, erkeğin mutlak egemenliği altında yaşıyordu. Hint kadını erkeğine kayıtsız şartsız itaat ve sadakat göstermek zorundaydı. Beşeri işlemlerde kadının belirleme ve tercih hakkı yoktu. Kocasını ölen kadın, çoğu yerde kocası ile birlikte yakılıyordu. Mirası, kocasının akrabaları olan erkeklere, akrabası olmadığı taktirde din adamlarına terk edilirdi. Dul kalanlar ise, ölünceye kadar evlenemiyorlardı. Dönemin din anlayışına göre kadın, kötünün sembolüydü; gerektiği zaman tanrılar için kurban edilebilirdi (Bahadır, 2005: 1).

Eski İran ailesinin başında koca bulunurdu. Kadın ve çocuklar babalarına mutlak surette itaat etmek mecburiyeti içindeydiler. Öyle ki babasına itaat etmeyen çocukların,

mirastan mahrum olması da İran hukukunda yer almıştı. Bu durumda çocukların miras hakkının bir kısmı anneye geçmişti. Bir erkek birden çok kadınla evlenebilirdi. Kan bağı, evlenmeye engel olmadığından, eski İran kültüründe bir erkek kendi kardeşiyle evlenebilmekteydi. Öyle ki Akamenid Kralları kendi kızları ve kız kardeşleri ile bile evlenebilmekteydiler (Kırkpınar, 2001: 37).

Kadınların 17. Yüzyıl İngiltere'sinde ki siyasi ve sosyoekonomik statüsü üstüne yazan Lawrence Stone onların henüz 1640'larda İç Savaş döneminde tartışma, oy verme, hatta kehanette bulunma iznine sahip oldukları bağımsız kiliselere katılarak dini tefsirlerde önemli rol oynadıklarını ileri sürdü. Bu kadınlar toplumda ve dinde seçkin bir konum elde ederek rollerini yeniden şekillendirmişlerdir. Kadınların ilk siyasi eylemi; 1942'de birbirinden farklı işlerde çalışan yoksulluk içindeki kadınlar topluca ayaklandı ve Londra'ya yürüyerek Lordlar Kamarasına dilekçe verdiler. Yasaların onları çalışan bireyler olarak dikkate almasını ve işçi sınıfı koşullarının iyileşmesini istiyorlardı. Onları gören Richmond Dükü'nün alaya aldığı rivayet edilir. Ardından 1652'de İngiltere'de Kuveykirlar tarafından Dostlar Cemiyeti kurulmuş. Kuveykirlar insanlar arası hiyerarşinin hiçbir biçimini kabul etmez. Bu toplumda eşitlik inancı o dönem için örneği görülmemiş bir şeydi ve zamanla ırk ve cinsiyete yönelik çeşitli yeni yaklaşımlarla kendini göstermiştir. Kuveykirlar aile içinde kadın ile erkek arasında toplumsal rol ayrımı yapmıyorlardı. Bunun sonucu olarak pek çok Kuveykır ileri eğitim almış ve politika ve eğitimde önemli roller oynamıştır. Kuveykır kadınlar eşlikçileri olmadan seyahat ediyor, Kilise yönetimine katılıyor ve karma cemaatlere vaaz veriyorlardı. 1688'de 2. James'in tahttan indirilmesi ile birlikte monarşik ataerkinin reddine tanıklık etti. Bu olay “ Şanlı Devrim” olarak nitelendirildi (Jenainatı and Groves, 2014: 8-9).

1789'da eşitlik adına tarihi değiştiren Fransız Devrimi, 3 Kasım 1793'de tarihin ilk feministlerinden Olymp de Gouge'u giyotine¹ gönderiyordu. Gouge'un suçu, “ Kadınlara oy hakkının tanınmasını istemek, erkeklerle eşit insan haklarının kadınlara da tanınmasını talep etmek ”ti. Fransa'da kadınlar, seçme ve seçilme haklarında “tam eşitliği” kazanabilmek için 137 yıl mücadele vermek zorunda kalmıştır. İngiltere'de ise 1860'lı yıllarda başlayan oy hakkı mücadelesi bütün batılı ülkeleri de etkileyerek 1914 yılında “oy hakkı”nı olabildiği. Aradan 54 yıl sonra olmuştur. 1917 Sovyet

¹ Giyotin: İlk kez 1792 yılında kullanılan, idam mahkumlarının başını kesmek için geliştirilmiş bir çeşit idam aracı.

Devrimi'nde sonra, kadınlara tanınan hakların ne ölçüde hayata geçirilebildiği ile 1926'da başlayan “Geri dönüş”, yeniden canlandırılan “kutsal aile” ve Sovyet Devrimi'nin bu alandaki yapılması hala tartışma konusudur (Güzel, 1999: 29).

Kadınların toplumda buldukları statüler, roller zaman içerisinde kanunlarında desteklemesi ile birlikte farklılaşmıştır. Bunlar (Göksel, 1993: 21-29):

- Birleşik Amerika da kadınlar “ seçime katılma” isteğini ancak 1787 de duyurabildi. Verilen mücadelelere rağmen 1890'larda ülkenin üçte birine “seçim hakkı” verilmiştir.
- Amerika'da ilk kadın askeri teşekkülü olan “Gönüllü Kadın Birliği” 1917'de kuruldu. Kanun yolu ile kadınların orduya girişi ise 1941'i bulmuştur. 1953'de Birleşik Amerika'nın ilk kadın büyükelçisi Roma'ya atanır.
- İngiltere'de kadın hakları için ilk mücadeleler 19. yy da başlamıştır. Bu mücadelede öncülük yapanlar arasında Kırım Savaşında hemşirelik mesleğinin yaratıcısı olan bugün Selimiye Kışlasında müzesi bulunan, Florance Nightingale'in ve hapisanedeki kadınların yaşamı için reform yaptıran Elizabeth Fry, fuhuşla mücadele eden Josephine Butter gibi isimleri saymak kabildir. 20. yy'ın başlarında kadının “oy hakkı” için sonradan hapisanelerde yatan Patricia Lawrence ülkesinin kahramanları arasında yer almaktadır. Bu kahramanların mücadeleleri sonucunda kadınlara “seçim hakkı” ancak 1918'de verilmiştir.
- İsveç ve Norveç'te ise 1919 ve 1937 yılları arasında “oy verme hakkı”, evlenme ve diğer bazı konularda eşitlikler tanınır.
- Almanya da ilk kadın hareketi 1848'de başlar ve 1865'te kurulan “Alman Kadınlar Birliği” mücadele sistemli bir şekilde devam eder. “Seçim hakkı” ancak 1918'de ve “kadın-erkek eşitliği yasası” 1948'de çıkarılmıştır.
- Finlandiya da 1870'de kızlara öğrenim izni, 1905'te “oy verme hakkı”, 1916'da “seçme hakkı” verilmiş ve 1948'den beri kadın bakanlar hükümette görevlendirilmişlerdir.

- İsviçre’de “seçim hakkı” kadınların zorlayıcı davranışlarının sonunda 1971’de elde edilmiştir. İsviçre Kadın’ının vatan savunmalarına katılmaları ise 1948’te yayınlanan bir kanun ile başlar.
- Fransa’da ilk “Milli Kadın Birliği” 1901’de kurulmuştur. 1945 yılında kadınlar “seçme ve seçilme” hakkını elde etmişlerdir. 1950’lerde ise Fransa da iş hayatında çalışanların yüzde otuz sekizi kadındır.
- 1948 tarihinde İtalya da kadınlar parlamentoya girebilme fırsatını bulabildiler.
- Yunanistan da ilk kadın birliği 1871’de kurulur. 1884’te yayına başlayan “Kadın Gazetesi”nin açtığı mücadelenin 1930’larda verdiği meyve “seçim hakkı”dır.
- Mısır da kadına öğrenim hakkı 1929’da verilir. Yüzyılın ortasına varmadan Mısır’da meslek alanında iyi yetişmiş öğretmen, memur, gazeteci, mühendis, doktor ve üniversite profesörleri çalışmaya başlarlar. Ama seçim hakkı verilmez.
- Çin kadını dünya kadınları arasında en fazla kapalı kalmış kadın olarak tanınır. Kadın hakları için 1907’de ilk kez eyleme cesaret eden kadına, bu hareketinden dolayı “ölüm” cezası verilmiştir. Bunlara rağmen 1920’de kadınlara “öğrenim hakkı” verilmiştir. 1935’te üniversitelerin beşte birini kızlar oluşturmuştur.
- Japonya’da “seçim hakkı” kadınlara 1950’de verilmiştir.
- Brezilya da 1932’den beri kadınlara “seçim hakkı” tanınmıştır. 1972’de çıkarılan “Vatandaşlık Kanuna”na göre erkek ve kadın ekonomik alanda eşit haklara sahip oldular.
- Hindistan da 1956 tarihinde “Veraset Kanunu” dul kadın, oğul ve kız çocuğu eşit haklara sahip oldular. 1972’de çıkarılan yeni Ceza Yasası ile bütün vatandaşlara eşitlik getirilmiştir. Yine bu kanun ile birlikte kürtaj konusundaki kesin yasağı kaldırarak “hayati hallerde kürtaj yapılmasına” izin verilmiştir.
- Filipinlerde 1973 Anayasası kadının sağlığını güvence altına almıştır. 1960 tarihinden beri “Aile Planlaması” uygulanır. Eğitim ve öğretim yönünden eşitlik ve ilköğretimde mecburiyet bulunmaktadır.

Dünyadaki birçok ülkede kadınlar farklı farklı tarihlerde haklar elde etmeye başlamışlardır.

2.3. Türkiye’de Kadın

Kadın geçmişten günümüze hep tartışılan araştırılan konulardan biridir. Çünkü kadın gerek Türkiye’de gerekse dünyada tarih boyunca toplumsal ayrımcılığa, hor görülmeye ve şiddete maruz kalmıştır. Günümüzdeki kadını; işlevlerini, toplumdaki yerini, kazandığı hakları anlamak için önce geçmişi, geçmişteki kadını bilmemiz gerekmektedir. Bu bağlamda Türkiye’de Cumhuriyet döneminde kadın ve aileyi daha iyi anlayabilmek, geçirdiği değişimleri daha iyi görebilmek için kadın ve ailenin geçmişteki konumlarına bakmamız gerekir. Bunun içinde eski ve İslami dönemdeki Türklere bakmamız yararlı olacaktır.

2.3.1. Eski Türklerde Aile ve Kadın

Mitolojik Çağda, Türk’ün “kadın anlayışı” pek zarif ve bugünün yaşayan toplumlarından bile çok ilerdedir. “Oğuz Kaan Destanı” kadına çok yer verir. Orhun kitabelerine göre, Göktürklerin yeniden “Millet” oluşunda “Bozkurt Asena”nın hizmeti hep anılıyor. Bilge Kaan’ın anası, devletin kuruluşuna etken olan insandır (Göksel, 1993: 105).

Babanın otoriter kişiliğinin yerine yardımcı rolü nedeniyle, ailede kadın ve erkeğin eşit haklarının bulunduğu belirtilir. Yine de Göktürkler de oğlun kıza göre biraz ayrımcılığı vardır; oğul, “soy ağacının kütüğü”; kız ise o “ağacın yaprakları” gibi görülmekteydi. Ailede oğlun ayrıcalığını doğuran neden, sadece, soyun onunla devam edeceği düşüncesinden kaynaklanmıyordu. Bunun yanı sıra, fakir düşen ebeveynin sorumluluğu ona ait olduğundan oğul, ister istemez kendiliğinden ayrıcalıklı bir konuma yükseliyordu (Kurt, 2013: 338).

Ziya Gökalp’e göre eski Türkler “ hem demokrat hem de feminist” idiler. Türklerdeki feminizmin birinci nedeni, toplumda var olan demokrasi, ikinci nedeni ise Türklerin o zaman ki dini olan Şamanizmin, kadındaki kutsal güce dayanmasıdır. Hukuksal açıdan erkek ile kadın tamamen eşittir. Erkeğin yalnız bir tane zevcesi yani karısı olabilirdi. “ Kadınlar, doğrudan doğruya, hükümdar, kale muhafızı, vali ve elçi olabilirdi. Çocukların velayeti konusunda da baba kadar ana da hak sahibiydi (Kışlalı, 2010: 179).

İslamiyetten önceki Türklere ait bilgiler Milattan 4000 yıl gerilere kadar ulaşır. Bu köklü bilgiler arasında, kadının temel nitelikleri “Ana”lık ve “Kahramanlık”tır. Kadın, ata binme, silah kullanma ve savaşabilme gücü ile de değerlendirilmeye tabidir. Yine tarih kaynaklarında Türklerin kutsal ve çok kıymet taşıyan haklara “Ana hakkı” dediklerini ve bunu “Tanrı hakkı” ile eşit tuttuklarını gösterir (Göksel, 1993: 107).

Tarihe baktığımızda ‘Hatun ve Hakan buyurdu ki gibi ifadeler bulunmaktadır. Bu durumda kadın erkeğin eşit haklara sahip olduğunu göstermektedir. Eski Türk toplumunda ailenin bazı temel özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz (Ögel 1988’den aktaran, Canatan, 2013: 101-103):

- *Hakim olan aile tipi ‘baba ailesi’ dir. Dışarıdan kız alma geleneği vardır. Yani dışarıdan alınan kız, oğlanın baba evine gelir ve çoğu durumlarda oğlan baba izni olmadan aileden ayrılmaz. Ailenin esas çekirdeği baba, oğul ve torunlardan meydana gelmektedir. Evlenip giden kızlar ile onların çocukları, aileden sayılmazlardı. Aile dedenin iradesi altında toplanıyordu. Yani ataerkil ve geniş aile yapısı görülür. Eski Türk ailesinde iş bölümünün cinsiyet ve yaş temelinde şekillendiği görülmektedir. Oğlu yetiştirme babanın, kızı yetiştirme ise annenin görevidir. Anne , egzogami ilkesi gereğince ‘el kızı’dır. Fakat evlendikten sonra kocasının soyuna geçmektedir. Baba kızını verirken, aynı zamanda velayet hakkını da vermektedir.*
- *Anne, zamanla ve özellikle çocukların doğumundan sonra statü kazanarak babadan sonra aileyi temsil eden ikinci kişi olur ve diğer akrabalardan daha ileri konuma ulaşır. Dul kalmış bir kadın ise, küçük çocuklarını vasisi olur, eğer büyük oğlu varsa en büyük oğul evin büyüğüdür. Kız ve erkek çocuklar arasında bir ayrım yapılmazdı. Kızlar evlendiklerin de aile ile bağları kopar ve kocasının ailesine mensup olurlardı. Kızın mirası çeyiz olarak kocasının evine giderdi. Kadın evin dayanağı ve sahibiydi. Türkler de çok kadınlık yaygın olmamakla birlikte bilinmeyen bir şey değildi, ilk kadına ‘baş kadın’, sonradan gelenlere ise ‘ kuma’ veya ‘ ortak’ adı verilirdi. Bu ifadeler kadınlar arasında açık bir hiyerarşi olduğunu göstermektedir. Miras hakları da değişik olurdu. Evliliğin sembolü evdir. Evlilik bağı ana-baba ile olan bağdan daha kuvvetlidir. Evlilik bağının kuvvetli olması kadının evine bağlı olması ve kendi anne- baba evine sık sık gitmemesi ile mümkündür. Türklerde evlilik, mutlaka bir aracı yoluyla ve tanıdıkların hazır bulunduğu ortamda*

yapılmaktadır. Bu da evliliğin sadece kız ve oğlan arasında bireysel bir olay değil, aileler ve taraflar arasında sosyal bir hadise olduğunu göstermektedir.

- Kız ve oğlan arasında uzlaşmanın olduğu, ancak aileler arasında uzlaşmanın sağlanamadığı durumlarda 'kız kaçırma' olayları yaşanmaktadır. Kız kaçırma geleneği uzlaşmanın tam olarak sağlanamadığı durumların bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. 'kalın veya başlık', Türk aile hukukunun temelidir. 'kalın', kız ailesine verilen aile malıdır. Evlenen oğul açısından bu, babanın çocuğuna evlilik sırasında yerine getirmesi bir görev ve haktır. Kız açısından bakıldığında ise, ailesinin kızının vermesi karşılığında elde edilen bir haktır. Kalını bir 'kız satışı' olarak yorumlayanlar olduğu gibi bunu şiddetle reddedip karşılıklı bir akit ve sözleşme olarak da görenler vardır. Başlık ile kalın arasındaki fark da pek açık değildir: kalın bir hak('süt hakkı' yada 'kemik hakkı' olarak ifade edilir) iken, başlık bir hediyeleşmedir. Gerek kalın gerekse başlık, boşanmayı zorlaştıran ve evliliği pekiştiren adetlerdir. Çeyiz, kız tarafının oğlan tarafına götürdüğü bir hediyedir. Bununla kız baba evinden kendisine düşecek olan miras hakkından vazgeçmektedir.
- Çeyiz, kız ailesi için bir onur ve prestij meselesidir. Kız kaçırma durumlarında kız ailesine 'diyet' ödenmektedir. Evlilik süreci söz kesme yada beşik kertme adeti ile başlar ve nişan ve nikahla tamamlanır. Söz kesme, Türklerde çok değer verilen bir konuydu ve önemine binaen at üzerinde yapılırdı. Kızın rızasının olup olmadığı sorulur ve rıza , 'mendil' sembolü ile ifade edilirdi. Söz adetine tüm Türklerde rastlanmaktadır. Nişanlılık süreci 'nikah kıyma' (kıyın yada akit) töreniyle biter ve evlilik ilki olarak gerçekleşir. Ancak Türklerde evliliğin tam olarak gerçekleşmesi bazen ilk çocuğun doğmasına kadar sürmektedir.

Kimi görüşler Eski Türkler de kadın ve erkeğin eşit toplumsal statülere ve haklara sahip olduğunu belirtirken kimi görüşlerse eşit statülere ve haklara sahip olmadığını savunmaktadır. Bu ikiliğin oluşmasında ve tam açıklığa kavuşturulmamış olmasının nedeni tarihsel araştırmaların yetersizliğidir.

2.3.2 İslamiyeti Kabul Eden Türklerde Kadın Ve Aile

Türkler, Doğu'dan Batıya yürüyen, Orta Asya' dan Anadolu'ya gelen millettir. Türkler 9.yy dan itibaren kitle halinde İslam'a girmeye başlamıştır. Daha önce

Şamanlık, Kamlık, Manilik ve Budistlik gibi dillerin etkisinde olan Türklerin İslamiyet'i benimsemeleri ve bunun doğurduğu sonuçlar farklı biçimlerde açıklanmış ve yorumlanmıştır. Bu açıklamalardan biri, Türklerin din ve Tanrı anlayışları ile töre ve hukuk düzenlemelerinin İslam'a çok benziyor olmasıdır. Her ne kadar eski Türk inançları ile İslam arasındaki benzerliğe vurgu yapsa da bu açıklama, kadın ve ailenin statüsüne gelince İslam dolayısıyla Arap ve Fars kültürünün etkilerinin Türklerde kadının statüsüne olumsuz bir şekilde etki ettiği'dir. İbn Haldun'un ünlü yapıtı 'Mukaddime' de ortaya koyduğu gibi 'göçebelik, yerleşiklikten (hadarilik) önce gelen bir toplumsal merhale'dir ve göçebeler, yerleşik yaşayanlara askeri olarak galip gelseler bile eninde sonunda kültürel olarak onlara mağlup olurlar'(Canatan, 2013: 103-104).

Kadının toplumdaki itibar ve değeri, İslami dönemde yazılmış olan Dede Korkut kitabında belirgin bir şekilde görülür. Yabancı erkeklerin yanında "yaşmak" takındıkları halde Banu Çiçek gibi genç kızların damat adaylarıyla at ve ok atma yarışları yapıp, güreş tutmaları, toplumda kadın etkinliğini gösteren ilginç örneklerdir. Halk kahramanları, hanımlarına aşk ve saygılarını dile getiren sözlerle hitap ederken, birbirine kızdıkları zaman acı ve set sözlerle de karşılık verebilmektedirler. Bu toplumda varlıklılar arasında birden fazla kadınla evlilikler görülse de, bunun nadir bir uygulama olduğu söylenebilir. Günümüz Orta Asya Türkmenlerinde hala söylenmekte olan "iki eceli (analı) kuzu süttten, iki ayallı (karılı) adam bittten ölür" ya da "iki ayal adam bir er; üç ayal olur" Türkmen atasözleri çok eşli hayatın güçlüklerine işaret eder (Kurt, 2013: 339).

İslam dinini ilk kabul eden Türkler, Karahanlılar ve Hakaniler (926) oldular. 990-1000 yılları arasında da onları Selçuk Türkleri izlemiştir. (Kışlalı, 2010: 181) Selçuklular döneminde kadın haklarındaki gelişmelerin gözle görülür noktalara ulaştığı söylenebilir. Toplumda, "altun gibi temiz ruhlu kadın" ve "vücudu inci gibi temiz kadın" deyimlerinin kullanılması, Selçukluların kadına bakış telakkileri hakkında bir fikir vermektedir. Kadınlar, toplumsal hayatın bütün veçhelerinde görülmekle kalmamış, erkeklerle birlikte sefere çıkıp savaşa katılanları bile olmuştur. Selçuklularda günümüzde kadın haklarında gerilemenin bir belirtisi olarak düşünülen ve kökleri muhtemelen İslam öncesine uzanan "kalın" (Anadolu'da başlık) geleneği vardı. Evliliklerin gerçekleşmesi, damat tarafından evlenecek kızın ailesine genellikle de babasına verilmesi gereken ve miktarı büyük meblağlara ulaşan "kalın" verilmesi şartlarına

bağlıydı. Bu gelenek, günümüz Orta Asya Türkmenlerinde de hala canlı bir şekilde uygulanmaktadır (Kurt, 2013: 340).

Selçuklular da kadın aktiftir. Günlük yaşamda yine erkekle beraberdir. Eve kapatılmamıştır. “Harem” henüz bilinmemektedir. Selçuklu egemenliği 300 yıl kadar sürer. Bu safhada kadının sosyal durumu epeyce değişmelere uğrar. Bununla beraber erkekten yine kopmamıştır. Sanat ve kültür hareketleriyle ilgilidir. Kadınlar adına medrese, hastane ve vakıflar yapılmaktadır. İran’ın Kirman şehrinde Kutlu Türkan Hastanesi (1271), Kayseri’de bugün adına Tıp Fakültesi kurulan Gevher Nesibe Şifahanesi (1206), Divrik’te Turan Melek Hatun Kütüphanesi (15. Yüzyıl gibi)... Bu dönemde Türk kadınında kaç-göç yoktur. Kadın, erkek konuğunu kabul eder, ikramda bulunabilir. Erkekler Hristiyan kadınla evlenebilir, ancak İslamı kabul etmesi için kadın zorlanamaz. İnanç hürriyeti vardır. Arap seyyah ve yazarı İbni Batuta’nın ünlü seyahatnamesi de İslam Türk kadınının sosyal hayatına hayranlık ifadesi le doludur (Göksel, 1993: 128-129).

İslam aileyi toplumun temeli kabul eder. Bu sisteme dahil olan Osmanlı ailesi, askeri zümrede büyük aile iken, geniş halk kesimlerini oluşturan reaya zümresinde genişletilmiş çekirdek ailedir. Ortalama çocuk sayısı ikidir. Bu yüzden aile nüfusu 4-5 civarındadır. Buna çoğunlukla büyük anne ve babalarla kimsesiz çocuklar da eklenebilir. Çok eşlilik serbest olmasına rağmen fiilen tek eşlilik hakimdir (Tabakoğlu, 2017: 33).

Osmanlı toplumunda kadınların, aşırı derecede baskı altında bulunduğu dair, ciddi bilgi olmasa da, yaygın kanaat vardır. Kadınların, önce babalarının veya büyük kardeşlerinin ve daha sonra kocalarının malı olduğu, kendi mülkiyetlerinin bulunmadığı, mirastan daima mahrum edildikleri ve hür iradeleriyle evlenemeyip velileri tarafından bir eşya gibi satıldıkları, kanuni haklarını savunmak için mahkemeye bile gidemedikleri türünden olumsuz yargılar görülmektedir. Osmanlı kadınlarının içler acısı bir konumda olduğunu ileri süren Avrupalı seyyah ve araştırmacıların yanında, onların yaşantısını bizzat gözlemleyerek konuya nesnel yaklaşanlar da vardır. 18. Asırda Türkiye’yi ziyaret eden Lady M. W. Montagu ve Lady E. Craven, Türk kadınlarının Avrupalı hemcinslerine göre daha hür olduklarını belirtmişlerdir. Ubcini de Batılıların Türk kadınları hakkındaki önyargılarına değinerek; “bu peşin hükümler Doğu üzerinde

uydurulmuş masallar; yapılmış iftiralar arasında sayılmalı ve artık bu uydurmalara bir son verilmelidir”, çağrısını yapmaktadır (Kurt, 2013: 341).

Osmanlı Devleti'nin kuruluş sıralarında Orta Asya'daki kadın-erkek eşitliğine dayalı geleneklerini büyük ölçüde koruyorlardı. Harem yoktu, kadınların yüzleri açıktı. Örtünme olayı ancak Fatih döneminden sonra, özellikle Bizans'la ilişki içine girilmesinin etkisiyle başladı. Çok karı ile evlenmek, harem oluşturmak gibi uygulamalar daha çok saray ve saray çevresinde yerleşti (Kışlalı, 2010: 182). İstanbul'un fethedilmesinden sonra Osmanlı devleti imparatorluk statüsüne kavuşmak ile birlikte yabancı cariyelerle evlilikler tercih edilir olmuş ve eş sayıları da çoğalmıştır. Osmanlı hanedan ailesi nüfusu 'büyük ataerkil geniş aile'dir. Çok eşlilik, toplumsal statü ve zenginliğinde göstergesidir. Osmanlı seçkinleri ulema ve ulema ailelerinin göze çarpan özelliklerinden biri, kızlarının eğitimlerine büyük önem vermeleridir. Osmanlı toplumunda okumuş kadın öncüleri bu sınıftan çıktığı görülmektedir (Ortaylı, 2001: 54-55).

Osmanlı ailesinde, bir İslam ailesi örneği olarak çok eşlilik serbest olmasına rağmen, fiilen tek eşlilik hakimdir. Gerek arşiv kaynakları, gerek seyahatnameler aynı anda birden fazla eşle yapılan evliliklerin çok olmadığını göstermektedir. Klasik dönem için özellikle tereke defterleri üzerinde yapılan araştırmalara göre birden fazla evlilik oranları % 5-12 arasındadır. Yine birden fazla eşle evlilik oranı köylerde şehirlere göre düşüktür. Bunun dışında bütün toplum kesimlerinde görülen çok eşliliğin temel sebebi çocuk, özellikle erkek çocuk sahibi olmak olduğu söylenebilir (Tabakoğlu, 2017: 34).

Türk kadınının konumundaki iyileşmelerin Tanzimat'tan sonra yeniden başladığını görüyoruz. Kız çocuklarının ilk ve ortaokullara gitmesine 1858'te izin verildi. Ebe okulu, kız sanat okulu ve kız öğretmen okulu aynı dönemde açılmıştır (Kışlalı, 2010: 182).

İkinci Meşrutiyetten sonra, yeni açılmakta olan Batı tipi mekteplerde kızlar için de ayrı veya karma olarak eğitim başladı. Bir çoğu feminist karakterli kadın dernekleri kuruldu. Birinci Dünya Savaşı'ndaki erkek nüfus kaybı kadınların toplum ve çalışma hayatına daha çok girmelerine yol açtı (Tabakoğlu, 2017: 34).

1868'de “Terakki²” adıyla çıkan gazete ilk kez kadın haklarından ve seçimlerden söz etme cesaretini gösterir. Yine “Muhadderat, İslamKadınları Gazetesi” ismiyle çıkan

---

² Terakki; gelişme, ilerleme ve yükselme anlamlarına gelmektedir.

kadın gazetesi poligaminin zararlarına ve eşitlik konularına çokça değinir. Türk kadınının yetişmesi ve dergiler arasında Şukufezar, İnsaniyet, Ayine, Parça Bohçası gibi adları ve 1895'te bütün kadrosu kadın olan "Kadınlara Mahsus Gazete"yi hatırlamak gerekir. İlk kadın romancımız Fatma Aliye ilk Türk kadın romanını "Muhadderat"ı yayımlar. Bunun kadın sorunlarını inceleyen "Taaddüdüzevecat" ve "Nisvan-ı İslam" izler. Erkek-kadın, aydın fikir adamlarımızın yazılarında "Yeni bir kadın ve aile tipi" özlemi görülür. Meselaa Şinasi'nin 1859'da neşrettiği "Şair Evlenmesi"nde karşılıklı görüşerek, anlaşarak evlenme "tema"sı işlenir. Namık Kemal'in "Zavallı Çocuk", "İntibah", Abdülhak Hamid'in "Tarık"ında aynı görüş yer alır. Fransız edebiyatının etkisiyle şiirler yazan ilk kadın şairimiz Nigar Hanım (1856-1918) Fransızca'dan tercümelerde yapar. Yine Fransız dilinden çeviri yapanlar arasında Fatma Makbule (1865-1898), Mihrünnisa (1843-1861), Fatma Aliye (1864-1926) de vardır. Fakat bu çalışmalar önce tepki olarak karşılanır. İlk kadın birliği (derneği) savaş yaralılarına yardım amacıyla "Cemiyet-i İmdadiye" adıyla 1867'de kurulur. Yazar Fatma Aliye, kuruculara liderlik yapar (Göksel, 1993: 135-136).

2.3.3. Cumhuriyet Döneminde Kadın ve Aile

Çağdaşlaşma hedefinin bir sonucu olarak Cumhuriyet yönetimini, sosyo-ekonomik ve kültürel yaşamı değiştirmeye yönelik yasal düzenlemeler aracılığıyla Türk toplumuna yeni alışkanlıklar, yaşam tarzları ve üslupları kazandırdığı açıktır. Merkezi yönetimin başlattığı siyasal ve yasal düzenlemelere ilaveten, tüm dünyada hızla yol alan modernleşme adımlarının da Türk toplumsal değişiminde belirgin etkisinin olduğu yadsınamaz. Esasen Osmanlı toplumu, ilk etapta saray hayatı ve askeri bürokrasi olmak üzere, birkaç asırdan beri modernliğin etkisiyle bir dönüşüm sürecine girmişti. Yönetim biçimi olarak Cumhuriyete geçildiğinde, siyasal yapıdaki değişimlere bağlı olarak toplum, gittikçe kabuk değiştirmeye başlamış; içinde bulunduğumuz son 30 yıla kadar etkili olan tarıma dayalı kırsal demografik yapı, sanayi ve bürokrasiye dayalı kentsel yapıya yerini bırakmıştır. Temelleri büyük ölçüde 19. Yüzyılın ikinci yarısında atılan "batılılaşma" süreci, Cumhuriyetle birlikte hız kazanmış ve toplum, bu yeni süreçte giyim-kuşam, adab-ı muaşeret, konuşma ve cinsiyet rolleri gibi gündelik yaşamlarda daha fazla değişime maruz kalmıştır (Kurt, 2013: 351).

Ülkemizdeki Kadın hakları mücadelesi genel bir değerlendirme ile bakıldığında 1900'lü yılların başlarına kadar inen bir perspektif göstermekle birlikte, genel kabul gören bir anlayışla 1980 sonrası ivme aldığı söylenebilir (Güzel, 1999: 12).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de aile ve kadın önemli değişimler geçirmektedir. Türkiye de ailenin yapısal gelişimi Cumhuriyet döneminde daha çok hukuksal güdümlenmelerle gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. İsviçre medeni yasasının 1926 yılında Türkiye'ye aktarılması önemli bir gelişme olmuştur. Meclis tarafından kabul edilen bu yasa, gerek aile mallarının yönetiminde, gerekse ölümden sonra servetin paylaşılmasında kadının, erkekle eşit haklar tanınmaktadır. Erkeğin çok eşli evliliği yasaklanmış ve evlilik anlaşması yasaların güvencesi altına alınmıştır. Cumhuriyet döneminde çekirdek aile, diğer aile biçimlerine göre egemen bir biçim haline gelmiştir. Geleneksel geniş aile yapısının çekirdek aile yapısına dönüşümünde etkili olan faktörler arasında sanayileşme, tarımda mekanizasyon, işsizlik, iç ve dış göçler, nüfus yapısında meydana gelen değişimler, kentleşme, eğitim imkanlarının artması ve yaygınlaşması, iletişim ve ulaşım imkanlarının ilerlemesi gelmektedir. Bu faktörler sadece aile yapısını değiştirmekle kalmıyor, evlilik ve ailenin kuruluş sürecinde evlenme yaşını, evlilik kararını ve eş seçimi, evlilikte ilk tanışma, akraba evliliği, başlık, nikah ve çok eşlilik gibi pek çok değişimlere kaynaklık etmektedir (Canatan, 2013: 114-115).

Bu toplumsal değişmelerle birlikte çekirdek aileye geçilmiş; kadınların da toplumdaki yeri ve öneminde farklılaşmalar olmuştur. Bu farklılaşmalar yasal düzenlemelerle de desteklenmiştir. Bu farklılaşmalara, yasal düzenlemelere bakacak olursak:

- **1923** Yılında kadınlar ilk kadın partisi olan Kadınlar Halk Fırkasını Nezihe MUHİTTİN başkanlığında kurmak istemişlerdir. Ancak partinin kurulmasına, kadınlara oy hakkı tanımayan 1909 tarihli Seçim Kanunu gereğince Valilik tarafından izin verilmediği için parti girişimi dernekleşme ile sonuçlanmıştır.
- **1923** Nezibe Muhiddin'in öncülüğünde Kadınlar Halk Fırkasının kurulması girişiminde bulunuldu. Kadınlara oy hakkı tanınmadığı için partinin kurulmasına onay verilmedi.

- **3 Mart 1924** Tevhid-i Tedrisat Kanunu(Öğrenim Birliği) çıkarıldı. Böylece eğitim laikleştirilerek tüm eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlandı. Kız ve erkekler eşit haklarla eğitim görmeye başladı.
- **17 Şubat 1926** Türk Medeni Kanunu'nu kabul edildi. Kanun ile erkeğin çok eşitliği ve tek taraflı boşanmasına ilişkin düzenlemeler kaldırıldı. Kadınlara boşanma hakkı, velayet hakkı ve malları üzerinde tasarruf hakkı tanındı. 4 Nisan 1926 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kanun 4 Ekim 1926 tarihinde yürürlüğe girdi.
- **1930** Belediye yasası çıkarıldı. Yasa ile kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı tanındı.
- **1930** Yılında Sadiye Ardahan, Türkiye'nin ilk kadın belediye başkanı oldu.
- **1930** Kadın ve çocukların korunmasına ilişkin ilk düzenleme Umumi Hıfzısıhha Kanunu ile yapıldı. Yine bu tarihte Doğum izni düzenlendi.
- **10 Haziran 1933** Kız çocuklarına mesleki eğitim vermek amacıyla Kız Teknik Öğretim Müdürlüğü kuruldu.
- **26 Ekim 1933** Köy Kanunu'nda değişiklik yapılarak kadınlara köylerde muhtar olma ve ihtiyar meclisine seçilme hakları verildi.
- **5 Aralık 1934** Anayasa değişikliği ile kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanındı.
- **8 Şubat 1935** tarihinde 5. Dönem seçimleri sonucunda 17 kadın milletvekili ilk kez meclise girmiştir.
- **1937** Kadınların yeraltında ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması 1935 tarihli 45 sayılı ILO sözleşmesi ile yasaklandı.
- **22 Şubat 1966** Eşit değerde iş için kadın ve erkek işçiler arasında ücret eşitliğini sağlayan 1951 tarihli 100 sayılı ILO sözleşmesi onaylandı.
- **26 Mart 1971** İlk kadın bakan(Türkan Akyol) atandı.
- **1985** Türkiye, Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesini (CEDAW) imzaladı ve sözleşme 1986 yılında yürürlüğe girdi.
- **1985** 5. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda kadın konusu ilk kez bir sektör olarak yer aldı ve bu konuda politikalar belirlendi.

- **1987** Devlet Planlama Teşkilatı'nda Kadına Yönelik Politikalar Danışma Kurulu kuruldu.
- **24 Ocak 1989** İçişleri Bakanlığı kaymakamlık sınavlarına kadınların da alınacağını açıkladı.
- **29 Kasım 1990** Kadının çalışmasını kocanın iznine bağlayan Medeni Kanun'un 159. Maddesi Anayasa Mahkemesi'nce iptal edildi. İptal kararı 2 Temmuz 1992 tarih ve 21272 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- **1990** Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bünyesinde, şiddete uğrayan kadınlara ve çocuklara destek hizmeti vermek üzere ilk kadın konukevleri açılmaya başlandı.
- **Eylül 1990** Yerel yönetimler kadın konusunda özellikle şiddete uğrayan kadınlara yönelik hizmet vermeye başladı. Türkiye'deki ilk kadın sığınma evi Bakırköy Belediyesi tarafından açıldı.
- **17-20 Şubat 1992** Birleşmiş Milletler Uluslar arası Kadının İlerlemesi İçin Araştırma ve Eğitim Merkezinin (INSTRAW) toplantısında, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Türkiye'de kadın konusunda odak noktası olarak kabul edildi.
- **1994** Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü bünyesinde, şiddete uğrayan kadınlara hukuki ve psikolojik danışmanlık, girişimcilik ve el emeğinin değerlendirilmesi konularında hizmet vermek amacıyla Bilgi Başvuru Bankası(3B) kuruldu.
- **1995** Şiddete uğrayan kadınlara danışmanlık hizmeti veren Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, kadın sığınağı açtı.
- **1996** 4.Dünya Kadın Konferansı'nda verilen taahhütler gereğince Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda gönüllü kadın kuruluşlarının katılımıyla kadın sorunlarının yoğunlaştığı dört alanda; eğitim, sağlık, hukuk ve istihdam komisyonları oluşturuldu.
- **1996** Tarım ve Köy işleri Bakanlığı bünyesinde "Kırsal Kalkınmada Kadın Daire Başkanlığı" kuruldu.
- **22 Mayıs 1997** Kadının evlendikten sonra kocasının soyadını almakla birlikte, kendi soyadını da kullanabilmesi Medeni Kanun'un 153. Maddesinde yapılan değişiklikle sağlandı.

- **19 Kasım 1997** Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün önerisi üzerinde İçişleri Bakanlığı'nca nüfus cüzdanlarında medeni hal kısmında “evli/bekar/dul/boşanmış” gibi ifadelerin yerine sadece “evli” veya “bekar” ifadelerinin kullanılmasını düzenleyen genelge yayımlandı.
- **22 Haziran 1998** Anayasa Mahkemesi kadının zinasını suç olarak düzenleyen Türk Ceza Kanunu'nun 440. Maddesinde anayasanın eşitlik ilkesine aykırılığı gerekçesiyle iptal etti. Gerekçeli karar 13.03.1999 tarih ve 23638 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- **12 Temmuz 1998** Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından, kadın konukevlerindeki hizmetin tür ve niteliğine, işleyişine ilişkin esasları, kuruluş personelinin görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemek amacıyla “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği” yayımlanarak yürürlüğe girdi.
- **20 Mart 1999** Barolar bünyesindeki Kadın Hakları/Hukuku Komisyonları arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla “Türkiye Barolar Birliği Kadın Hakları Komisyonları Ağı (TÜBAKKOM)” kuruldu.
- **Aralık 2000** Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nce istismara uğrayan ya da uğrama riski taşıyan, desteğe gereksinimi olan kadınlara psikolojik, hukuki ve ekonomik alanda danışmanlık hizmetleri sunmak ve yararlanabilecekleri hizmet kuruluşları konusunda rehberlik hizmeti sunmak üzere”183 Alo Kadın ve Çocuk Hattı” 20 ilde faaliyete geçirildi.
- **29 Ocak 2003** Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin taraf ülkelerce uygulanmasının denetlenmesi konusunda, Ayrımcılık Sözleşmesi Komitesine; Sözleşmenin tanıdığı hakların ihlali durumunda bireylerce veya gruplarca veya onların rızası ile onlar adına yapılan şikayetleri kabul etme ve inceleme yetkisini tanıyan “İhtiyari Protokol” yürürlüğe girdi.
- **26 Eylül 2004** Cinsiyet eşitliği ve kadına karşı şiddet konusunda çağdaş düzenlemeler içeren Yeni Türk Ceza Kanunu kabul edildi.

- **15 Ocak 2004** Personel alımlarında cinsiyet ayrımcılığı yapılmasına ilişkin “ Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi” başlıklı 2004/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- **2005** Tülay Tuğcu Anayasa Mahkemesinin ilk kadın başkanı seçildi ve dolayısıyla yüce divanında ilk kadın başkanı oldu.
- **2006** Dünyanın en yüksek noktası Everest’te zirveye tırmanan ilk Türk kadın dağcı Eylem Elif Maviş oldu.
- **2007** Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği’nin (TÜSİAD) ilk kadın başkanı Arzuhan Doğan Yalçındağ oldu.
- **7 Ocak 2008** Avrupa Konseyi bünyesinde oluşturulan Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadele Gücü tarafından yürütülecek “Aile İçi Şiddet Dahil, Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadele Kampanyası” çerçevesinde Avrupa Konseyi’nce nakdi hibe verilmesine ilişkin anlaşmanın yürürlüğe girmesine dair karar 26749 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi.
- **22 Ocak 2008** Ayşe Işıl Karakaş Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi tarafından AIHM’NİN Türkiye’yi temsil edecek ilk kadın yargıcı seçildi.
- **2009** TBMM’de Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kurulmasına ilişkin 5840 sayılı kanun 24.03.2009 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi.
- **12 Eylül 2010**’da yapılan referandum da anayasada yapılan değişikliğe evet çıkmasıyla kadınlara pozitif ayrımcılık ilkesi benimsendi. Böylece hiçbir güvencesi olmayan kesimlerin gerek sosyal gerekse de bireysel hak ve özgürlükleri anayasal teminat altına alındı. Bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.
- **2011** Polonya’da gerçekleştirilen FIBA Kadınlar Avrupa Şampiyonası’nda (A) Milli Takım gümüş madalya kazandı. 25- 30 Ekim 2011 tarihlerinde İstanbul’un ev sahipliğinde Dünya Kadınlar Tenis Şampiyonası gerçekleştirildi. 2011 Avrupa Atletizm Şampiyonası’nda milli atlet Nevin Yanıt, kadınlar 100 metre engelli yarışında altın madalya kazandı. Ankara’da yapılan Yıldız Kız Dünya Voleybol Şampiyonası’nda Türkiye 1. Oldu.

- **2011** Türkiye’de kadınlar eşlerinin soyadını kullanmak zorundadır kendi soyadlarını da isterlerse kocalarınınkini ile birlikte kullanabilirler. 2011 yılında Aile Mahkemelerinde bazı kadınların sadece kendi soyadlarını kullanabilmek için açtıkları dava sonucunda yapılan incelemelerde Anayasa Mahkemesi, Türk Medeni Kanununun “ evlenen kadının kocasının soyadını alması ya da kocasının soyadının önünde önceki soyadını kullanmasına” ilişkin hükmü anayasaya aykırı bulmadı.
- **20 Mart 2012** tarihinde Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin önlenmesi için kanun çıkarılmıştır.
- **12 Temmuz 2012** Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşların Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK’LERDE Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı kabul edilerek yasaladı. Kanuna göre, gebe veya rahimdeki bebek için tıbbi zorunluluk bulunması halinde doğum, sezaryen ameliyatı ile yaptırıla bilecek gerekli tedbirlerin alınmasına rağmen anne ya da bebekte meydana gelebilecek istenmeyen sonuçlardan dolayı hekim sorumlu tutulamayacak.
- **18 Ekim 2012 Aile** ve Sosyal politikalar Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü işbirliği ile hazırlanan “Panik Butonu” projesi hayata geçti.
- **2012** Ankara 11. Aile Mahkemesi, boşanmış bir çiftin çocuğunun, anne soyadını kullanması talebiyle açılan davayı,”çocuğun beraber yaşadığı annesiyle soyadının aynı olmasını sosyal yaşam içinde ve hakların kullanılmasında menfaatine olduğu” gerekçesiyle kabul etti.
- **31 Ekim 2013** Başörtülü 4 milletvekili; Gülay Samancı, Sevde Bayazıt Kaçar, Nurcan Dalbudak ve Gönül Bekin Şahkulubey TBMM’ye başörtüsü ile girdi.
- **Mart 2014** Torba Yasayla değişen doğum izni ve süt izni hakları: Kadın işçiler doğumdan önce 8 doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplamda 16 hafta çalıştırılmazlar. Bu sürelerde doğum izinlerine ayrılabilirler. Kadınlar erken doğum yapmaları halinde kullanmadıkları izinleri doğum sonrasına aktarabilirler. Kadın memurlara hekim raporuyla, hamileliğin 24. Haftasından

önce ve hamileliğin 24. Haftasında sonra ve doğumdan sonraki 1 yıl süreyle gece nöbetleri ve gece vardiyası verilemez.

Çoğul gebelik hallerinde ise doğum öncesi hafta olan süre 10 haftaya çıkarılır. Ancak hamilelikte anne adayının sağlık durumu iyiye anne adayı doğuma 3 hafta kalaya kadar hekim izliye işinde çalışabilir. İşçilerin hamile olması işçiye yada iş verene sözleşme feshi hakkını tanımaz. Ancak işçiye tanınan sürenin aşılması halinde fesih hakkı doğmaktadır. Doğum yapmış bayanların bebeklerini emzirme izni 6 ay için günde 3 saat, 2. Altı ay için günde 1,5 saattir. Memur süt izninden faydalanacağı saat aralığı yanı sıra günde kaç kez kullanacağı hususunda tercih hakkına sahip olacak.

- **23 Mayıs 2015** tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan Doğum Yardımı yönetmeliğince 15.05.2015 tarihinden sonra doğum yapan her kadın hiçbir fark gözetmeksizin doğum yardımı almaktadır.

Türkiye’de kadınlar farklı farklı tarihlerde birçok haklara sahip olmuşlardır. Elde ettikleri haklar kadının toplumdaki yerini değiştirmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMEDE AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞININ VERDİĞİ SOSYAL HİZMETLER

Çalışmanın bu bölümünde ise sosyal hizmetlerin ortaya çıkışı, disiplin olarak dünyada ve Türkiye de gelişimi hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı verilen hizmetlerden ve özellikle şiddet mağduru kadınlara verilen sosyal hizmetlere değinilmiştir. Bu hizmetlerden “Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi” ve “Kadın Konukevi” kurumlarının işleyişleri, kabul ve ayrılışları, verilen hizmetler... hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Sosyal Hizmet

Sosyal hizmet terimi, 30 yıl boyunca Massachusetts Hayır İşleri Kurulu’nda görev yapan ve sonrasında Simmons Sosyal Hizmet Yüksek Okulu’nun ilk müdürü olan Jeffrey Brackett’e (1860-1949) dayanmaktadır (Sheafor and Horejsi, 2015: 21).

Sosyal hizmet, sosyal işlevliği arttırmak, kapasiteyi yenilemek, güçlendirmek ve özlenen amaçlara uygun toplumsal koşulları yaratmak üzere bireylere, gruplara, ailelere ve topluluklara yardımı kapsayan mesleki bir çalışmadır (Zastrow, 2013: 7). Çağımızın düşünce sistemi, insana yaklaşımın rastgele ve şansa bırakılan bir yaklaşım olmayacağı gerçeğini kabul eden bir düşünce tarzıdır. Böyle bir yaklaşım belli bir disiplin ve bilimsel bir temele dayalı olmadıkça, insanı anlamak, ihtiyaçlarını karşılamak, sorunlarını çözmek, insanın temel ihtiyacı olan toplumla bütünleşmesini sağlamak mümkün olamaz. Sosyal çalışma mesleği böyle bir düşünce sisteminin ürünüdür (Şeker, 2009: 17).

İlk sosyal refah kurumları 1800’lerin başlarında, kentsel bölgede yaşayan insanların gereksinimlerini karşılayacak bir girişim ile başlamıştır. Bu hizmetler ve kurumlar başlarda inanç önderleri ve dinsel grupların inisiyatifiyle gelişen özel kurumlardı. 1900’lerin başlarına kadar bu hizmetler yalnızca resmi eğitim almamış,

insan davranışlarını çok iyi kavrayamayan inanç grupları üyeleri ve varlıklı hayırseverler tarafından sağlandı (Zastrow, 2013: 2-3).

1800'lü yıllar henüz başlamadan, Katolik kilisesinin en önemli hayırsever yardım faaliyeti aktörlerinden birisi Fransa'da bulunan Papaz Vincent de Poul'dür. Aristokrat kadınlar arasında kurduğu 'Hayırsever Kadınlar' adlı dernek ile fakirlerin evlerine gidilerek giyecek ve yiyecek dağıtmakta idi. 1633 tarihinde hasta ve sakatların bakımı için hemşirelik mesleğini geliştirmek amacıyla Papaz Vincent diğer bir dernek kurmuş ve bunun adına 'Hayırsever Kızlar' demiştir. Bu derneğin üyeleri köylü kızları arasından hayır işlerinde çalışmak isteyenler eğitilerek hemşire olmakta idiler. Böylece eğitim görmüş bu hemşireler sosyal çalışmanın öncüleri olmuşlardır. Papaz Vincent'in fikirleri sadece Fransa'nın Katolik çevrelerinde değil bütün başka memleketlerde de ilgi ile takip edilerek uygulanmıştır. 17. yüzyıla kadar varlığından söz edilmeyen sosyal çalışmanın mesleğinin ortaya çıkışı 1800'lerin sonlarına rastlamaktadır. Meslekleşmenin en belirgin başlangıç noktası o zamana kadar dinsel ve flantropik³ yaklaşımlarla ele alınan hizmetlerde eğitilmiş elemanlara duyulan ihtiyaç olmuştur. Bu ihtiyacın gerçekleşmesinde atılan ilk adım, 1873'de Londra'da hayır derneklerinde çalışanlar için düzenlenen konferanslar olmuş, bunu 1898'de New York'da açılan yaz okulu izlemiş ve 1899'da Amsterdam'da ilk sosyal çalışma okulu açılmıştır (Şeker, 2009: 21).

Richard Cabot, 1905'te Massachusettes Hashanesi'nde Tıbbi Sosyal Hizmet başlattı. Bundan sonra okullarda, mahkemelerde, çocuk rehberlik klinikleri gibi yerlerde sosyal hizmet uzmanları yavaş yavaş görevlendirilmeye başlandı. İlk sosyal hizmet eğitim programlarında hem çevresel reform hem de bireylerin topluma daha iyi uyum sağlaması çabalarına odaklanıldı. 1917'de Mary Richamond sosyal hizmet için kuram ve yöntem öneren ilk kitap olan Sosyal Teşhis (Social Diagnosis) adlı eseri yayınlandı (Zastrow, 2013: 4).

Sosyal Hizmetler" kavramı ile anlatılmak istenenler üzerinde evrensel bir anlayış birliğinin oluşturabileceğini ileri sürmek mümkün değildir. "Sosyal Hizmetler" kavramı, her ülkenin sosyal ve ekonomik özellikleri ve gelişmişlik derecesiyle bağlantılı bir çerçeve içinde farklı anlamlar taşımakta ve farklı bir kavrama sahip bulunmaktadır. Türkiye' de sosyal hizmetler 27.5.1983 tarihli Resmi Gazete 'de yayınlanarak yürürlüğe

---

³ Flantropik: insan sevgisi, insan severlik.

giren 24.5.1983 tarihli ve 2828 sayılı “ Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu” ile hukuken tanımlanmıştır. Buna göre; “Sosyal Hizmetler, kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunların önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunması ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü”dür (Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı, 1995: 47).

Cumhuriyet döneminde sosyal hizmete geçmeden önce Osmanlı döneminde yapılan sosyal hizmetlere değinmek daha doğru olacaktır. Osmanlı döneminde imparatorluğun her yöresinde kurulan vakıflar yoksul, dul ve yetimlerin gereksinimlerini karşılamada etkin olmuşlardır. Vakıfların yanı sıra zanaatkarlar ve küçük esnaf arasında kurulmuş mesleki sosyal yardım örgütleri olan fütüvvetler gelişirken, bir taraftan de kent ve mahallelerde sosyal yardım düşüncesi örgütlenmeye başlamıştır. 18. Yüzyılda Osmanlılarda sosyal kurumlaşmalar daha bir kurumsallık kazanmıştır. İlk kez 18. yüzyılda sosyal yardım amaçlı vergi toplanmaya başlanmıştır. Hizmet veren kamu kuruluşları ve hayır kurumları 19. yüzyılda kurulmaya başlanmıştır. Bunlar arasında 1868 yılında kurulan Kızılay Derneği ve 1895 yılında kurulan Darülaceze, Osmanlılar döneminde kurulup günümüze kadar yaşayan kurumlardandır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde özellikle, 2. Abdülhamit dönemi, sosyal hizmet alanında kurumsallaşmanın başlangıç izlerini taşımaktadır. Yukarıda sözü geçen Darülaceze, yine 1899 yılında Hamidiye Etfal Hastane-i Alisi; toplumsal korumaya muhtaç kadın ve çocuklara sosyal hizmet verirken, Darül-hayr-ı Ali de 1902’de korunmaya muhtaç çocuklar için sosyal hizmet vermeye başlamıştır (Şeker, 2016: 30-31).

Cumhuriyet döneminde Himaye-i Etfal (Çocuk Esirgeme Kurumu)’in dışında merkezi yönetim ile belediyelerin ve kimi gönüllülerin bir araya gelerek yürüttüğü sosyal hizmet uygulamaları görülmektedir. Bunların içinde önemlisi Koruma Birlikleridir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren, yurtlarda yoksul ailelerin yada korunmaya muhtaç çocukların bakımını gerçekleştiren Birlik 1983 yılına kadar hizmetlerine devam etmiştir (Yüksel, 2010: 179).

5 Aralık 1922 tarihinde, darüleytamların, “Büyük Millet Meclisi Sosyal Yardım Komisyonu” tarafından denetlenmesini de hükme bağlayan “ Darüleytamlar

Yönetmeliği” yürürlüğe girmiştir. 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun ile çocuklara yönelik sosyal hizmet uygulamalarını etkileyecek düzenlemeler yapılmıştır. 1949 yılında 5387 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun kabul edilmiştir (Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı, 1995: 48,49).

Daha sonraki yıllarda ülkemizde sosyal hizmetlerin sosyal çalışma yaklaşımlarıyla ele alınması 1959 yılında yayımlanan 7355 Sayılı Sosyal Hizmetler Enstitüsü kurulmasına dair kanun ile söz konusu olmuştur. 1960’da çıkarılan bir yasa ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bünyesinde kurulan Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü ve bu genel müdürlüğün il düzeyindeki Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlükleri bünyesinde yer alan sosyal hizmet birimleri uzun yıllar ülkede sosyal hizmetlerin uygulanmasında sorumlu kuruluş olarak görevini yerine getirmiştir (Şeker, 2009: 40-41).

1961 yılında Sosyal Hizmetler Akademisi açılmış, sosyal hizmetler alanında çalışacak profesyonellerin yetiştirilmesine başlangıç sağlanmıştır. Cumhuriyet döneminde sosyal hizmetler alanındaki önemli bir gelişme 1963 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bünyesinde Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünün kurulmasıdır.

Sosyal hizmetler alanındaki kurumları “tek elden, devlet çatısı ve kamu otoritesi altında toplamak amacıyla “Koruma Birlikleri”, “Çocuk Esirgeme Kurumu” ve diğer yapıların birleştirilmesine yönelik 2828 sayılı yasa ile SHÇEK kuruldu. Bu yasa ile ilk defa sosyal hizmetlerin yasal bir tanımı yapılmış oldu.“Sosyal Hizmetler; kişi ve ailelerin kendi bünye ve şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunlukların giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunların önlenmesine yardımcı olunmasına ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünüdür.”(2828 sayılı Kanun) (Yüksel, 2010: 179-180).

3.2. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Vermiş Olduğu Sosyal Hizmetleri

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2011’de kurulan ilk olarak 61. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’nde yer almış bakanlıktır. Önceki hükümetlerde bulunan Kadın

ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığının yerine kurulmuştur. İlk bakan Fatma Şahin olmuştur.

3/6/2011 tarih ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK' ya bakıldığında;

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görevleri şunlardır (<https://eyh.aile.gov.tr/mevzuat/ulusal-mevzuat/kanun-hukmunde-kararnameler/aile-ve-sosyal-politikalar-bakanliginin-teskilat-ve-gorevleri-hakkinda-kanun-hukmunde-kararname,2017>):

a) *Sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ulusal düzeyde politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve ortaya çıkan yeni hizmet modellerine göre güncelleyerek geliştirmek.*

b) *Sosyal ve kültürel dokudaki aşınmalara karşı aile yapısının ve değerlerinin korunarak gelecek nesillere sağlıklı biçimde aktarılmasını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, aile bütünlüğünün korunması ve aile refahının artırılmasına yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.*

c) *Çocukların her türlü ihmal ve istismardan korunarak sağlıklı gelişimini temin etmek üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, çocuklara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.*

ç) *Kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını korumak ve geliştirmek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, kadınlara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.*

d) *Engellilerin ve yaşlıların her türlü engel, ihmal ve dışlanmaya karşı toplumsal hayata ayrımcılığa uğramadan ve etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.*

e) Şehitlerimizin hatıralarının yaşatılması, şehit yakınları ile gazilerin her türlü mağduriyet ve mahrumiyetten korunması amacıyla; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, şehit yakınları ile gazilere yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

f) Toplumun sosyal yardım ve korumaya ihtiyaç duyan kesimlerine yönelik yardım faaliyetlerini düzenli ve etkin biçimde yürütmek; yoksullukla mücadeleye ilişkin ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

g) Öncelikle çocuğun aile içinde yetiştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla aileyi eğitim, danışmanlık ve sosyal yardımlarla güçlendirmek; korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç çocuk, kadın, engelli ve yaşlıların tespiti, bunların korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek, bu hizmetler için gündüzlü ve yatılı sosyal hizmet kuruluşları kurmak ve işletmek.

ğ) Ailenin bütünlüğünü korumak, parçalanmış ailelerin korunmaya, yardıma ve bakıma muhtaç fertleriyle çocuklarına her türlü maddî, manevî ve sosyal destek sağlamak; bu amaçla gerekli planlamaları yapmak, eğitim faaliyetlerinde bulunmak.

h) Kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yürütülen sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ilke, usûl ve standartları belirlemek, bu alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların taşınması zorunlu olan nitelikleri ve bunlara rehberlik edecek programları geliştirmek.

ı) Kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yürütülen sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerinin, belirlenen ilke, usûl ve standartlar çerçevesinde denetimini yapmak.

i) Sosyal hizmet ve yardım faaliyetleriyle bunlardan yararlananlara ilişkin bilgileri merkezî bir sistemde oluşturulacak veri tabanı aracılığıyla işlemek, kontrol etmek, izlemek ve geliştirilecek politika, strateji ve önlemler bağlamında değerlendirmek.

j) Sosyal hizmetler ve yardımlar alanındaki uluslararası gelişmeleri ve faaliyetleri izlemek, bunlara katkı vermek ve yürütülecek çalışmalarda

yararlanmak üzere değerlendirmek, bu alanda taraf olduğumuz uluslararası sözleşme ve anlaşmaların ulusal düzeyde uygulanmasını sağlamak.

k) Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır (<https://eyh.aile.gov.tr/mevzuat/ulusal-mevzuat/kanun-hukmunde-kararnameler/aile-ve-sosyal-politikalar-bakanliginin-teskilat-ve-gorevleri-hakkinda-kanun-hukmunde-kararname,2017>) :

- a) Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- b) Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- c) Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- ç) Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- d) Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü.
- e) Denetim Hizmetleri Başkanlığı.
- f) Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- g) Şehit Yakınları ve Gaziler Dairesi Başkanlığı.
- ğ) (Ek: 11/10/2011-KHK-662/1 md.) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.
- h) (Ek: 11/10/2011-KHK-662/1 md.) Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı.
- ı) Hukuk Müşavirliği.
- i) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı.
- j) Personel Dairesi Başkanlığı.
- k) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- l) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.
- m) Özel Kalem Müdürlüğü.

Çalışmanın konusu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü bünyesindeki ŞÖNİM ve Kadın Konukevleri olduğu için Kadın Statüsü Genel Müdürlüğünün görevlerine bakılırsa;

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2007):

- a) Bakanlığın kadınlara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek.

b) Kadına karşı ayrımcılığın önlenmesi, kadının insan haklarının ve toplumsal statüsünün korunması ve geliştirilmesi, kadının toplumsal hayatın tüm alanlarında etkin hâle getirilmesine yönelik ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi çalışmalarını koordine etmek, belirlenen politika ve stratejileri uygulamak, uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek.

c) Kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilerce kadınlara yönelik yürütülen sosyal hizmetlere ilişkin ilke, usûl ve standartları belirlemek ve bunlara uyulmasını sağlamak.

ç) Kadına karşı her türlü ayrımcılığı önlemek ve kadının insan haklarını geliştirmek amacıyla faaliyet ve projeler yürütmek, bu alanda yapılan çalışmalara destek vermek.

d) Kadının insan hakları konusunda kamuoyunu bilgilendirmek ve aydınlatmak suretiyle toplumsal bilinçlenmeyi geliştirmek.

e) Kadına yönelik her türlü şiddet, töre ve namus cinayetleri, taciz ve istismarın önlenmesi için çalışmalarda bulunmak, kadının aile ve sosyal yaşamdan kaynaklanan sorunlarının çözümüne destek oluşturmak.

f) Sağlık, eğitim, kültür, çalışma ve sosyal güvenlik başta olmak üzere bütün alanlarda kadınların ilerlemesini sağlayıcı ve karar mekanizmalarına katılımını artırıcı çalışmalarda bulunmak.

g) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada hala en önemli sorun alanlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. BM Genel Kurulu'nda, Aralık 1993'te kabul edilmiş olan Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi ile kadına yönelik şiddet; "ister kamusal, isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan, cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" olarak tanımlanmıştır. Söz konusu Bildirge, kadına yönelik şiddeti detaylı ve doğrudan ele alan ilk uluslararası belgedir. Ülkemiz tarafından 2011 yılında imzalanarak onaylanan ve 1 Ağustos 2014 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" kısa adıyla "İstanbul Sözleşmesi", kadına yönelik şiddet alanında uluslararası bağlayıcılığa sahip ilk düzenleme olması ve başta kadınlar olmak üzere tüm ev içi şiddet mağdurlarını kapsamaması açısından önemlidir (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2007).

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede mağdurlara sunulan destek hizmetlerinin ve kurumsal yapıların varlığı büyük önem taşımaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı başta olmak üzere diğer ilgili bakanlıklar, belediyeler, barolar ve STK'lar tarafından kurumsal hizmet sunumu gerçekleştirilmektedir.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi projesi kapsamında çıkarılan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele El Kitabındaki bilgilere göre (Ayman ve Şenol, 2015: 17):

BM Kadının Güçlendirilmesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bölümünün Aralık 2012 tarihi itibariyle topladığı verilere göre,

- *Danimarka da kadınların % 22'si*
- *Almanya da yüzde 25'i*
- *Norveç'te yüzde 13.9'u hayatlarının bir bölümünde, yakın yaşam arkadaşlığı (eşler, eski eşler ve/veya birlikte yaşanan kişiler) sürdürdüğü birinin uyguladığı fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmıştır (2013).*

BM Dünya Kadınları 2010 Raporuna göre,

- *Filipinlerde kadınların %15'i Zambia'da %59'u hayatlarında en az bir kere fiziksel şiddete uğramışlardır.*
- *Filipinlilerde kadınların %10'u Zambia'da %48'i birlikte yaşadıkları kişilerden fiziksel şiddet görmüştür.*
- *Cinsel şiddet Azerbaycan'da %4, Meksika'da %44 oranındadır.*
- *Kadınların Azerbaycan'da %3'ü, Meksika'da %11'i birlikte yaşadıkları kişilerden cinsel şiddet görmüştür.*
- *Somali'de 15-49 yaş grubunda bulunan kadınların %98'i kadın sünneti uygulamasına maruz kalmıştır.*
- *Mısır'da bu oran %96-97 arasındadır.*

BM Kadın Birimi (UN Woman) çalışmasına göre 2013 yılı itibariyle,

- *Dünyada 64 milyon zorla ve erken evlenmiş kız çocuğu, "çocuk gelin", bulunmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu Güney Asya'dadır.*
- *Tahminlere göre, insan trafiği mağduru kadınların 4,5 milyonu cinsel istismara da uğramaktadır.*

- *Tecavüz bir savaş aracı olarak kullanılmaktadır. Bosna-Hersek'de 1992-1995 yılları arasında 20.000 ila 50.000 civarında kadının tecavüze uğradığı tahmin edilmektedir. 1994 yılında Ruanda'da gerçekleşen soykırında ise 200.000 ila 500.000 civarında kadının tecavüze uğradığı tahmin edilmektedir.*
- *Avrupa Birliği Ülkelerinde çalışma hayatında cinsel istismara uğradığını belirten kadınların oranı %40-50 civarındadır.*

Dünya Sağlık Örgütü 2013 Araştırmasına göre,

- *Dünyada cinayete kurban giden kadınların yüzde 35'i duygu bağı olan bir erkek tarafından öldürülmektedir.*
- *Dünyada her yıl 5000 kadın " namus" adına işlenen cinayete kurban gitmektedir. Hindistan'da her yıl 25.000 kadın çeyizle ilişkili şiddete maruz kalmaktadır. 160.000 yanma nedeni ölümün %65'i 15-24 yaş arasındaki kadınların başına gelmektedir.*
- *Dünyada 100-140 milyon kadın ve genç kız kadın sünneti sonucu sağlık sorunları yaşamaktadır.*
- *Afrika ülkelerinde her yıl 3.5 milyon genç kız kadın sünneti (FGM) riski ile karşı karşıyadır. Somali'de kızların yüzde 97,9'una kadın sünneti uygulanmaktadır.*

AB Ülkelerinde 2014'de sonuçlanan kadına yönelik şiddet araştırmalarına göre,

- *Her üç kadından biri 15 yaşından itibaren fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır.*
- *Aile içi şiddet vakalarının sadece %14'ü ve diğer şiddet vakalarının sadece %13'ü rapor edilmektedir.*
- *15 yaş üstü her 10 kadında biri cinsel şiddete maruz kalmaktadır.*
- *Her 20 kadından biri tecavüze uğramaktadır. Eşi veya hayat arkadaşı tarafından evlilik içi tecavüze uğrayan kadınların oranı %31'dir. Ve bu şiddet en az 6 kere tekrar etmiştir.*
- *Her 5 kadından ikisi eşi veya eski eşi/hayat arkadaşından psikolojik şiddet gördüğünü belirtmiştir.*
- *Eşi veya hayat arkadaşının şiddetine maruz kalan kadınların %42'si hamile iken de şiddet görmüştür.*

- Her beş kadından biri istenmeyen fiziksel temas şeklinde cinsel tacize maruz kalmıştır, kadınların %32'si failin patron, iş arkadaşı, müşteri olduğunu belirtmiştir.
- Her beş kadından biri tek taraflı ısrarlı takibe maruz kalmıştır.
- Bu olayların mağduru olan beş kadından biri tek taraflı ısrarlı takibin 2 yıldan fazla sürdüğünü belirtmiştir.
- Her dört tek taraflı ısrarlı takip vakasından üçü polise bildirilmemiştir.
- Sanal ortam takip ve tacizi yeni bir şiddet türü olarak özellikle kadınları tehdit etmektedir (2014).

Bu araştırma verilerinden de anlaşılacağı gibi kadına şiddet sorunu evrensel bir sorundur.

Kadına yönelik şiddeti önlemede kurumsal yapı, mevzuat ve protokollere bakacak olursak (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017):

Şiddetle Mücadelede Kurumsal Yapı

- Kadın Konukevleri
- İlk Kabul Birimleri
- Şiddet İzleme ve Önleme Merkezleri İletişim

Mevzuat

- *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*
- *4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun*
- *Türk Ceza Kanunu*
- *Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik*
- *6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği*
- *Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi*
- *Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu konulu 2007/6 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi*
- *Ailenin Korunmasına Dair Kanununun uygulanması konulu 2006/35 sayılı Adalet Bakanlığı Genelgesi*

Protokoller

- *Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması Projesi Protokolü*
- *Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yargı Mensuplarının Rolü Projesi Protokolü*
- *Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü*
- *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü*
- *Aile İçi Şiddet Mağdurlarına ve Mağdur Çocuklara Yönelik Verilen Hizmetlerin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması ve İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Protokol*
- *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İşbirliği Protokolü*
- *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Protokolü*
- *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrencilerinin 6284 Sayılı Kanunun Uygulanmasına Yönelik Hukuk Kliniği Uygulamalarında Bulunmalarına Dair Protokol*
- *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İşbirliği Protokolü*
- *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İşbirliği Protokolünün Yenilenmesi Protokolü*

Şiddet içeren bir olayla karşılaşıldığında şikayet ve ihbar için nerelere başvurulacağı ve telefon hatları aşağıda dile getirilmiştir (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017).

Şiddet içeren bir olayla karşılaşıldığında şikayet ve ihbar için;

- *Valilik- Kaymakamlık*
- *Polis Merkezi*
- *Jandarma Karakolu*
- *Adli Makamlar (Cumhuriyet Başsavcılığı ve Aile Mahkemeleri)*
- *Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri*

- *Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri*
- *Sağlık Kuruluşları*

Acil telefon hatları

- *ALO 155 Polis İmdat,*
- *ALO 156 Jandarma İmdat*
- *ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı (7 Gün 24 Saat Ücretsiz Hizmet Verir)*
- *112 ACİL*
- *Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı- 0212 656 96 96*
- *GELİNCİK HATTI 444 43 06*

Kadına yönelik şiddetin evrensel bir sorun olduğu göze çarpmaktadır. Bu sorunla baş edebilmek için ülkemizde açılan kurumlar, yürürlükte olan mevzuatlar ve imzalanan protokoller bulunmaktadır.

3.2.1. Şiddet Önleme Merkezi

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında kurulmuş ve yürüteceği hizmet ve faaliyetler söz konusu kanun ile düzenlenmiş olan kuruluşlardır.

Resmi Gazete Tarihi: 18.01.2013 Resmi Gazete Sayısı: 28532 ile yürürlüğe giren 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinde; Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM): Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yirmidört saat esasına göre yürütüldüğü merkez olarak tanımlanmaktadır.

ŞÖNİM'ler 2012 Aralık ayı itibariyle öncelikle 14 ilde 2 yıllık pilot uygulama yapılması planlanarak Ankara, Adana, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon İllerinde hizmete açılmıştır. 2015 yılı içerisinde ŞÖNİM'lerin yaygınlaştırılması kararı doğrultusunda; Erzurum, Bingöl, Muş, Kilis, Elazığ, Sakarya, Kahramanmaraş, Kocaeli, Isparta, Aksaray, Kars, Sivas, Adıyaman, Zonguldak, Tekirdağ, Erzincan, Gümüşhane, Eskişehir, Çorum, Manisa, Çanakkale, Uşak olmak üzere 22 İlde ŞÖNİM aktif olarak

çalışmaya başlamaları öngörülmüştür. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nin 81 ile yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017).

ŞÖNİM'e başvuru yolları, yönlendirmeler ise; kişisel başvuru, kolluk refakati ve yönlendirilmesi, hakim kararı, haber kaynaklı, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarından, üçüncü şahısların ihbarı, kamu kurum ve kuruluşları ve alo 183 bildirimleri ile yapılmaktadır (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017).

6284 sayılı Kanununun 15 ve 16'ncı maddelerinde korunan kişi ve şiddet uygulayana yönelik ŞÖNİM'lerde yürütülecek hizmetler üç ana başlıkta belirlenmiştir (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017):

- 1- Şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler,
- 2- Şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler,
- 3- Şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetlerdir.

Şiddet önleme ve izleme merkezlerinde gerek şiddet mağduruna gerek şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişilere merkez bünyesinde Koordinasyon hizmetleri, Psiko-sosyal destek hizmetleri, Hukuki destek hizmetleri, Eğitim destek hizmetleri, Sağlık destek hizmetleri, Çağrı Destek hizmetleri sunulması yer almaktadır. Bu verilen hizmetleri daha da açacak olursak (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017):

1-Şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler:

- *Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım ve benzeri hizmetleri koordine etmek,*
- *Gerekli hallerde tedbir kararlarının alınmasına, uygulanmasına ve sonlandırılmasına yönelik ilgili mercilere başvuruda bulunmak,*
- *Koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının izlenmesi amacı ile elektronik veri sistemine gerekli veri girişini yapmak,*
- *Şiddetin sonlandırılmasına yönelik programlar hazırlamak ve uygulamak,*
- *Sivil toplum kuruluşları ile şiddetin önlenmesi ve kadın erkek eşitliğinin sağlanması ile insan hakları konularında gizlilik ilkesine uygun olarak çalışmalar yapmak.*

2- Şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler:

- *Barınma, Kadın Konukevi hizmeti*
- *İş ve meslek edindirme*
- *Alkol ve madde bağımlısı kadınların tedavi görmesi*
- *Hukuki süreçlerle ilgili bilgi ve destek verilmesi*
- *Psiko-sosyal destek verilmesi*
- *Yönlendirme ve rehberlik hizmetinin verilmesi*
- *Sosyal Ekonomik Destek hizmetinin bağlanması*
- *Kreş yardımı*

3-Şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetler:

- *Öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve danışmanlık değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasını sağlamak*
- *Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması halinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasını sağlamak*
- *Meslek edindirme kurslarına katılmasını sağlamak*

2012 yılında pilot uygulama olarak açılmaya başlayan ŞÖNİM'ler günümüzde şiddeti ve şiddetin ortaya çıkardığı olumsuzlukların ortadan kaldırılması noktasında üstlendiği görevlerden dolayı diğer illerde de açılmaya başlanmıştır.

3.2.2. İlk Kabul Birimleri ve Kadın Konuk Evleri

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine ya da Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezlerine başvuran kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği, geçici kabulleri yapılarak iki haftaya kadar kalabilecekleri birimler olan “İlk Kabul Birimleri” bulunmaktadır. Şiddet mağduru kadın, ilde konukevi bulunmaması/kapasitesinin yeterli olmaması veya kadının şartlarının doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunmaması durumunda ilk kabul birimine kabul edilir. Meslek elemanları tarafından yapılan ilk gözlem sonucuna göre uygun sosyal hizmet modeli/yapılacak işlemler belirlenerek ihtiyaç halinde durumuna uygun kadın konukevinden hizmet alması sağlanmaktadır (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017).

Resmi Gazete Tarihi: 05.01.2013 Resmi Gazete Sayısı: 28519 ile yürürlüğe giren Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Yönetmeliğinde; Konukevi: Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınacağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşu olarak tanımlanmaktadır.

Kamuya bağlı ilk kadın konukevi Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı olarak 1990 yılında İzmir ve Ankara İllerinde hizmete açılmıştır. Ülkemizde sivil toplum kuruluşlarına bağlı ilk kadın sığınmaevi Kadın Dayanışma Vakfı tarafından 1993 yılında hizmete açılmıştır. 633 sayılı KHK ile kadın konukevleri, KSGM' nin yetki ve sorumluluğuna bırakılmış olup halen Aile ve Sosyal Bakanlığına bağlı 101 kadın konukevi; İçişleri bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne bağlı 1 kadın konukevi; sivil toplum kuruluşlarına bağlı 1 ve yerel yönetimlere bağlı 33 olmak üzere ülke genelinde toplam 136 konukevi toplam 3.434 kapasite ile hizmet vermektedir (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017).

Yukarıda bahsi geçen Resmi Gazete Tarihi: 05.01.2013 Resmi Gazete Sayısı: 28519 ile yürürlüğe giren Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi yönetmeliği kapsamında Kadın Konukevinin fiziki koşulları(madde 8), başvuru(madde 11), kabul(madde 12), yararlanma(madde 13), kalış süresi(madde 14), giriş çıkış saatleri(madde 15), güvenlik önlemleri(madde 16), gizlilik(madde 17), sunulacak hizmetler(madde 19), beslenme(madde 21), çocuklar(madde 22), harçlık ve yardım(madde 23), eğitim giderleri(madde 25) ve konukevinden ayrılma(madde 28) konularına kısaca değinmek gerekirse (<http://www.resmigazete.gov.tr>, 2017);

Konukevinin fiziki özellikleri ;

(1) Konukevi binasının, resmi kurumlara ulaşımı kolay olan, dış güvenliği etkin olarak sağlanabilen, kolluk birimlerine yakın yerlerde ve dış görünüşü itibariyle bulunduğu mahalde dikkat çekmeyecek özellikte bir yapı olmasına özen gösterilir.

(2) Kadın ve çocukların güvenliği açısından avlusu ya da duvarla çevrelenmiş bahçesi olan korunaklı müstakil binalar tercih edilir. Açılacak konukevleri kiralama yöntemiyle de temin edilebilir.

(3) Konukevi, en az yirmi, en fazla kırk kişi kapasiteli olarak kurulur.

(4) Konukevi fiziki özellikler itibariyle aşağıdaki nitelikleri taşır:

a) Çalışanların ihtiyaçlarını karşılayacak sayı, büyüklük ve donanımda idari bölüm ve bürolar bulunur.

b) Sosyal çalışma görevlisinin konukevine kabulü yapılan kadın ve beraberindeki çocuklar ile mesleki çalışmalarını yapabileceği en az bir bireysel görüşme odası bulunur. Görüşme odasının aydınlık, ferah olmasına dikkat edilir.

c) Her kadın için, var ise çocukları ile birlikte kalabileceği bir oda bulunur. Bir oda, en fazla iki kadın tarafından paylaşılabilir. Bebekli kadınlar için tek kişilik odalar bulunmasına ve odalarda kadınlar için ranza sisteminin kullanılmamasına özen gösterilir.

ç) Odalarında banyo ve tuvalet bulunmayan binalarda ortak kullanılacak banyo ve tuvaletler en fazla üç kadın tarafından paylaşılacak sayıda olur. Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren hizmete açılacak konukevlerinde odalarda bağımsız tuvalet ve banyo olmasına özen gösterilir.

d) Konukevinin kapasitesine uygun sayı ve genişlikte salon, oturma odası, yemek odası ve kadınlar için etkinlik odası bulunur.

e) Çocuklar için kreş, eğitim ve rehabilitasyon, oyun ve etkinlik odaları ile çalışma odaları bulunur.

f) Ayrıca mutfak, kiler, depo, çamaşırhane, kurutma, ütü odası ve ihtiyaç duyulabilecek diğer bölümler bulunur.

g) Bina, fiziksel koşulları ve bulunduğu yerin iklimi dikkate alınarak ısıtılır ve soğutulur.

(5) Konukevi resmiyetten uzak, yuva sıcaklığı sağlayacak şekilde, kadınların ve çocukların rahat etmelerini sağlamak üzere ihtiyaçları gözetilerek döşenir.

(6) Kadınlar ve çocuklar, konukevindeki cihazların kullanımı konusunda bilgilendirilir, cihazların ve odada bulunan eşyaların durumu bir tutanak altına alınarak kadına teslim edilir. Kadının konukevinden ayrılışı sırasında cihazların ve odanın teslim edildiği durumda olmasına özen gösterilir.

(7) Konukevi ihtiyaçlarında kullanılmak üzere hizmete tahsisli bir araç bulunur, gerektiği takdirde hizmet alımı yoluyla sürücülü araç kiralanabilir.

(8) Konukevi binalarının engelliler için erişilebilir olması sağlanır.

Konukevine başvuru;

(1) Konukevine kabulünü isteyen kadınlar il müdürlüğüne, şöNİM'e, benzeri görevleri yapan kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili yönlendirici birimlerine veya kolluğa başvurabilirler.

(2) şiddetten haberdar olan nc kişilerin bildirimleri ihbar kabul edilir.

(3) Kadınların konukevine doğrudan başvuruları kabul edilemez. Konukevine kişisel olarak yapılan başvurular şöNİM'e yönlendirilir.

(4) Konukevine kabulde kadınlardan herhangi bir belge istenmez. Konukevi yönetimi, resmi kimlik belgesi olmayan kadınların kimlik belgesi edinme işlemlerine destek olur.

Kabul:

(1) Mlk amir, aile mahkemesi hâkimi veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirinin kararı üzerine şöNİM tarafından ilk kabul birimine veya konukevine kadın kabul edilir.

(2) şöNİM'e yapılan başvurularda, kadının yazılı talebi alınır ve yapılacak değerlendirme sonucunda barınma ihtiyacının olduğu tespit edilenler ilk kabul birimine yönlendirilir. Ancak şöNİM tarafından, konukevine kabulü uygun görülen kadın ve beraberindeki çocuklar, durumun gerektirdiği hallerde kabul için aranan bilgi ve belgeler sonradan tamamlanmak üzere doğrudan konukevine gönderilebilir.

(3) Kadınların ilk kabul birimine geçici kabulünün yapılabilmesi için gereken bilgi ve belgeler şunlardır:

a) Başvuru dilekçesi.

b) n görüşme formu.

c) Kadının konukevi kurallarına uyacağına dair taahhütname.

) Kimlik bilgisi beyanı.

(4) şöNİM'ler tarafından doğrudan konukevine kabulü yapılan veya ilk kabul biriminde kalanlardan konukevine yerleştirilmesi uygun görülen kadınlar ve beraberindeki çocukları, Bakanlık, belediye, il özel idaresi veya sivil toplum

kuruluşlarına ait konukevlerine yerleştirilirler. Bu suretle yerleştirilen kadınlar, konukevleri tarafından ŞÖNİM'in bilgisi dışında, takdir yetkisi kapsamında çıkarılamazlar.

(5) ŞÖNİM tarafından geçici kabul ile ilk kabul birimine yerleştirilen kadın ve beraberindeki çocukların, konukevine kabulü sırasında aşağıdaki belgeler tamamlanır:

a) Sosyal inceleme raporu.

b) Sosyal inceleme raporu sonucuna göre veya ŞÖNİM'in gerek gördüğü hallerde kadının bulaşıcı ve sürekli tıbbi bakım isteyen bir hastalığı bulunmadığı, ruh sağlığının yerinde olduğu, alkol veya madde bağımlısı olup olmadığına dair sağlık raporu.

c) Yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar ve müdahale plânı.

ç) Kadının sorunlarının çözümüne yönelik yapılan yazışmalar ile gerekli form, tutanak ve diğer belgeler.

d) Konukevine anneleri ile birlikte kabul edilen çocuklarla yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar.

e) Gerekli görüldüğü takdirde hayati tehlikesinin bulunup bulunmadığına dair kolluk tarafından hazırlanan risk değerlendirme raporları.

(6) Konukevinde kalanların düzenli olarak kaydı tutulur ve veri tabanına işlenir.

(7) Hakkında gizlilik kararı verilmekle beraber konukevine kabulü yapılan kadınlar için ŞÖNİM tarafından kodlu kimlik kartı hazırlanarak verilir. Bu kimlik kartı ayrılışlarında geri alınır. Kimlik kartında, ilgilinin kimlik numarası, bulunulan ilin kodu, konukevinin kodu, kadına verilecek numara, konukevine giriş tarihi ile başlamak üzere tespit edilen bilgiler bulunur ve veri tabanına işlenir. Aynı kadının farklı yerlerdeki başvurularında da kadının kendine ait kodu sabit tutulur ve kullanılmaya devam edilir.

Yararlanma:

(1) Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukları hiçbir ayırım yapılmadan konukevine kabul edilir. Ancak;

a) Onsekiz yaşından küçük şiddet mağduru çocuklar, sosyal çalışmacı ile çocuk gelişimci tarafından uygun görüldüğü takdirde il müdürlüğü tarafından uygun bir sosyal hizmet kuruluşuna yerleştirilerek yerleştirme işlemi Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilir.

b) Onsekiz yaşından küçük kız çocukları anneleri ile birlikte konukevi hizmetinden yararlanabilirler.

c) Oniki yaşından büyük erkek çocuğu olan kadınlar ile engelli çocuğu bulunan kadınlar ise, can güvenliği riski olmamak kaydıyla, talep edilmesi ve gerekli olduğuna dair sosyal inceleme raporuna istinaden, ŞÖNİM tarafından uygun görülmesi halinde, kira ve iasesi karşılanmak üzere bağımsız bir ev kiralanmak suretiyle barındırılması yoluna gidilir. Kiralanacak evlerde 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan belgeler aranır. Kiralanacak konutlara ilişkin kira, depozit ve diğer cari giderler konukevi bütçesinin ilgili kalemlerinden ödenir. Kadınlar ve beraberindeki çocuklar konukevi hizmetlerinden bu evde yararlandırılır. Evlerin, konukevine yakın çevreden, tercihen mobilyalı ve her bir kişi için en az yirmi metrekare yaşam alanı olmasına, bulunduğu ilin rayiç fiyatları üzerinden kiralanmasına özen gösterilir. Konukevi bulunmayan ilçelerde de ihtiyaca göre bu bent kapsamında düzenlenen ev kiralanması yoluna gidilebilir.

ç) İlk kabul biriminde psikiyatrik desteğe ihtiyacı olduğu gözlemlenen kadınlar hakkında psikiyatri uzmanından alınacak “toplu yaşanan yerde kalabileceğine dair rapor” doğrultusunda konukevine kabulleri yapılır.

d) Bulaşıcı veya sürekli tıbbi tedaviyi gerektirir ağır hastalığı olduğu tespit edilen kadınların tedaviyi kabul etmeleri durumunda ilgili mevzuatları çerçevesinde tedavileri sağlanır. Tedaviyi kabul etmemeleri durumunda, 29 uncu maddenin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince işlem yapılır.

e) Altmış yaşından büyük şiddet görmüş kadınlar ile akıl ve ruh sağlığının bozuk olduğu gözlemlenen veya zihinsel engelli kadınlar uygun sosyal hizmet kuruluşuna yerleştirilerek yerleştirme işlemi Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilir.

f) Alkol ve madde bağımlıları, tedaviye başlamaları ve devam etmeleri koşulu ile konukevine kabul edilirler.

g) Rehabilitasyon ve güçlendirme sürecinde farklı hizmet modellerine ihtiyaç duyan kadınlar, Bakanlıkça bu hizmet için kurulacak ve içinde hizmete uygun eğitim almış personelin istihdam edileceği ihtisaslaşmış konukevlerine yerleştirilirler.

ğ) Öz bakımlarını kendi başlarına yapamayan kadınlar ilgili kuruluşlara yerleştirilir.

h) Bedensel ve zihinsel engelli kadınlar hakkında ilgili kamu kurum ve kuruluşları veya sivil toplum kuruluşlarından destek alınır.

ı) Herhangi bir suç nedeniyle adli mercilerce haklarında arama, tutuklama, zorla getirme kararı verildiği veya yakalama emri düzenlediği anlaşılan kadınlar derhal kolluk birimlerine bildirilir ve haklarında genel hükümler çerçevesinde işlem yapılır.

Kalış süresi;

(1) Konukevinde kalma süresi, kadının ilk kabul birimine kabul tarihinden itibaren altı aydır.

(2) Kalış süresi, kadınların güçlenme süreci değerlendirilerek gerekli hallerde uzatılır. Uzatma süresi, sosyal çalışmacı ile çocuğu var ise çocuk gelişimcinin görüşü alınarak, değerlendirme komisyonu tarafından belirlenir.

(3) Mülkî amir ya da aile mahkemesi hâkimi tarafından hakkında barınma tedbiri kararı verilenler kararda belirtilen süre kadar konukevi hizmetlerinden yararlandırılırlar.

(4) Durumun özelliğine göre tedbir kararının, süresinin ya da şeklinin değiştirilmesi, değerlendirme komisyonunun tespiti ve il müdürlüğünün talebi ile ilgili merciden istenebilir.

Giriş çıkış saatleri;

(1) Konukevine giriş çıkış saatleri, güvenliği sağlamak amacıyla ve bölgesel koşullar ile kadının durumu dikkate alınarak müdürün teklifi ve ŞÖNİM'in onayı ile belirlenir. Konukevi hizmetlerinden faydalanan kadın yazılı bildirimde bulunmak kaydıyla en çok on beş gün süre ile konukevinden ayrı bir yerde kalabilir. Bu süre, konukevi hizmetlerinden faydalanma süresinden mahsup edilir.

Güvenlik önlemleri:

(1) Konukevi güvenliği için aşağıdaki teknik donanım sağlanır:

a) Dış alanda kayıt yapan geniş açılı kameralar ve monitör, iç alanda ise giriş, koridorlar, mutfak ve salonda kayıt yapan kameralar ve monitörler.

b) Pencere için güvenliğin sağlanmasına yönelik parmaklıklar.

c) Acil durumda kullanılmak üzere kolluk birimlerine çağrı yapan alarm sistemi.

ç) Yangın alarmı ve söndürme tüpleri.

d) Numarası görünmeyen ve şehirlerarası görüşmelere açık en az iki telefon hattı.

e) Çelik kasa.

f) Evrak imha makinesi.

(2) Konukevi güvenliği için aşağıdaki tedbirler uygulanır:

a) Hiçbir dokümanda, materyalde, yazılı ya da görsel basında ve bunların internet üzerinden yapılan her türlü yayınında konukevinin dış cephesi, çalışanlar ve yararlanıcılara ilişkin fotoğraflara yer verilmez.

b) Yargı yetkisinin kullanıldığı durumlar hariç olmak üzere, hiçbir kamu görevlisi konukevinde kalan kadınlara ilişkin kişisel bilgileri talep edemez.

c) Hiçbir kamu görevlisi konukevine doğrudan yönlendirme yapamaz.

ç) Konukevine ziyaretçi kabul edilmez.

d) Konukevinin adresi gizli tutulur, yazışmalarda ŞÖNİM'in adresi kullanılır.

e) Kamu kurum ve kuruluşları, konukevlerine ve konukevinde kalan kadınlarla çocuklarına ilişkin olarak yürüttükleri her türlü resmi yazışmalarında ve bilgi, iletişim ve yayın araçlarının kullanımında gizlilik kuralına uygun olarak hareket ederler. Kendi birimlerinde gizliliğin ihlal edilmesini önleyecek tedbirleri gecikmeksizin alırlar.

f) Konukevinde kalan ve can güvenliği tehdit altında bulunan kadınlar için 18 inci maddede öngörülen tedbir plânı uygulanır.

g) Konukevi ve kolluk çalışanları konukevi güvenliğine ilişkin bir acil durum plânı yapar. Bu plânın uygulanmasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasına yönelik olarak konukevi yönetimi ile kolluk periyodik görüşmeler gerçekleştirir. Tüm çalışanlara ve konukevinde kalanlara plân hakkında gerekli bilgilendirme yapılır.

ğ) Konukevinde kadın, çocuk ve çalışanlara kasten zarar verme girişiminde bulunan veya kuralları kasten ihlal eden kadınlar hakkında, 29 uncu madde kapsamında işlem yapılır.

h) Hizmet satın alınan kurumlardan, bakım ve onarım gerektiren durumlarda görevlendirilecek kişiden ya da firmadan gizlilik ilkesine riayet edeceğine dair taahhütname alınır.

ı) Saldırı, yangın ve deprem durumunda yapılacaklara ilişkin acil durum talimatları il müdürlüklerince oluşturulur. Kadın ve çocuklar, çalışanlar tarafından bu konuda bilgilendirilir.

i) Konukevine silah ve benzeri zarar verici amaçlarla kullanılabilir materyaller alınmaz.

j) Konukevi içerisinde fotoğraf makinesi, ses kayıt cihazı ya da kamera ile kayıt yapılamaz.

k) Konukevinin içinin gözlenmesini önleyecek tedbirler alınır.

(3) Hakkında konukevine yerleştirme kararı verilen ve yapılan değerlendirme sonucunda hayati tehlikesinin olduğu anlaşılan kadınlar ile beraberindeki çocukların, kolluk nezaretinde ivedilikle en yakın konuk evine güvenli ulaşımı sağlanır.

Gizlilik ilkesi:

(1) Konukevi açılırken, gizlilik ilkesine uyulur. Konukevinin adresi, telefon numarası gizli tutulur. Konukevini tanıtan tabela asılmaz, temel atma ve açılış töreni düzenlenmez.

(2) Yapılacak yazışmalarda kadınların, çocukların ve çalışanların isimleri belirtilmez, gerekli durumlarda üzerinde anlaşmaya varılmış kodlar kullanılır.

(3) Kadın ve çocuklar ile gerekli görülen üçüncü kişilerin kimlik bilgileri ve adresleri ile önem taşıyan bilgiler tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Gizlilik kuralını ihlal edenler hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(4) Konukevinde kalan kadın ve çocuklara yapılacak tebligatlar, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 18 inci maddesi gereğince ŞÖNİM'e yapılır.

Konukevinde sunulacak hizmetler;

(1) Konukevi, kadın ve çocuklara doğrudan ya da ŞÖNİM aracılığıyla ilgili kuruluşlara yönlendirmek suretiyle aşağıda belirtilen alanlarda destek sunar:

- a) Güvenlik.
- b) Danışmanlık.
- c) Yönlendirme.
- ç) Psikolojik destek.
- d) Hukuki destek.
- e) Tıbbi destek.
- f) Geçici maddi yardım.

- g) İş bulma konusunda destek.
- ğ) Kreş.
- h) Mesleki eğitim kursu.
- ı) Grup çalışmaları.
- i) Çocuklar için burs.
- j) Sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler.

Beslenme;

(1) Konukevindeki kadınlar ve çocuklara üç ana öğün verilir, çocuklara iki ara öğün daha verilir.

(2) Doktor tarafından özel diyet uygulaması önerilen kadın ve çocuklara özel diyet uygulanır. İzin, hastalık ve diğer nedenlerden dolayı bir günden fazla konukevinden ayrılmış bulunanların, ayrıldıkları günlere ait istihkakları tabeladan çıkarılır.

(3) Konukevinin yemek ihtiyacı, mamul yemek alımı yolu ile de karşılanabilir.

Çocuklar;

(1) Konukevi hizmetinden yararlanan çocuğun, konukevine en yakın okula, ŞÖNİM tarafından verilen kodlu kimlik kartına istinaden, gizlilik ilkesine bağlı kalınarak kesin kaydı yapılır. Çocuğun yerleşim yeri adresi olarak aksine bir hüküm bulunmaması halinde ŞÖNİM gösterilir.

(2) Okul öncesi çocukların gelişimi ve eğitimi, konukevi tarafından okul idaresi ile işbirliği yapılarak takip edilir.

Harçlık ve yardım;

(1) Harçlık, ilk kabul birimi veya konukevi hizmetlerden yararlanan ve geliri bulunmayan kadınlara ve çocuklara, Kanun kapsamında geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmemiş olması halinde sosyal inceleme raporlarına dayanılarak müdürün teklifi ve ŞÖNİM'in onayı ile Kanununun 17 nci maddesinde belirtilen orana göre ödenir.

(2) Harçlık, konukevi tarafından hazırlanacak bordroya göre, imza karşılığında her ayın birinci günü peşin olarak ödenir. Ayın onuncu gününe kadar konukevine kabul edilen kadın ve çocuklarına tam harçlık, daha sonra kabul edilenlere ise kaldıkları gün sayısı üzerinden hesaplanacak harçlıkları

ödenir. İşe yerleştirilen kadınların harçlıkları, maaşlarını alıncaya kadar kesilmez.

(3) Bu ödemeler için ilk kabul birimi ya da konukevine kabulü yapılan kadın ve çocuk sayısının, aylık ortalaması üzerinden yapılacak hesaplama sonucunda elde edilen meblağ tutarınca konukevi müdürlüğüne avans açılır. Yapılacak ödemeler bu avans üzerinden yapılır.

(4) Konukevinde kalan kadınların öğrenim gören çocukları ile çeşitli nedenlerle öğrenimine devam etmeyen ve ücretli olarak bir işyerinde çalışmayan çocuklarına, Bakanlığa bağlı çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında kalan çocuklara verilen miktar kadar hiçbir kesinti yapılmaksızın net harçlıkları verilir.

(5) Harçlıklar, belediye, il özel idaresi ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı konukevlerinde kalan kadınlara ve beraberindeki çocuklara ise;

- a) Bakanlığa ait konukevlerinde Bakanlık bütçesinden,
- b) Belediyelere ait konukevlerinde belediye bütçesinden,
- c) İl özel idarelerine ait konukevlerinde il özel idaresi bütçesinden,
- ç) Sivil toplum kuruluşlarına ait konukevlerinde ise Bakanlık bütçesinden,

karşılanır.

(6) Giyim yardımı aynı olarak yapılır. Bu yardımdan yararlanacak kadınlar ve çocuklarına verilecek giyecek eşyasının türü ve miktarı Ek-1 ve Ek-2'deki listelerde gösterilmiştir. İhtiyaca göre verilecek giyim eşyasının rengi ve biçimi ilgili konukevi tarafından belirlenerek, standart beden ölçülerine, mevsimine, çocuk yaş ve cinsiyetlerine uygun olarak satın alınır ve bir tutanakla kadınlara teslim edilir. Giyim eşyalarının renk ve modellerinin aynı olmamasına özen gösterilir. Verilen giyecek ve aynı yardımlar kayıt altına alınır.

(7) Konukevinde kalmakta iken, haklı bir nedene dayanması ve kadının sorunlarını çözümlenmede etkili olabileceği kanaatine varılması halinde bir başka konukevine nakledilen kadınların nakil dosyasına, kendisine verilmiş olan eşyaların türü, sayısı, miktarı ve verilen harçlığa ilişkin belgeler de eklenir.

(8) Yapılacak ödemeler, Kanununun 20. nci maddesinin birinci fıkrası gereğince gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden muaftır.

Eğitim giderleri;

(1) Kadınların, alışma yaşamına katılımını desteklemek ve istihdam politikasına uygun olarak istekleri ve yeteneklerine göre meslek edinmelerini sağlamak için gerekli olan eğitim giderleri Bakanlık bütçesinden konukevine aktarılacak ödenekten karşılanır.

Ayrılma:

(1) Konukevinde kalan kadın ve varsa beraberindeki çocukları aşağdaki hallerde konukevinden ayrılır:

a) Kendi talebi.

b) Konukevinde kalma süresinin sona ermesi.

c) Kanun gereğince barınma tedbirine karar verilen kadının kararda belirtilen sürenin sona ermesinden önce konukevinden ayrılmak istemesi halinde, kararı veren mercie kararın kaldırılmasına dair başvurusu.

) Güvenlik ya da başka bir gerekçeyle aynı ildeki veya il dışındaki başka bir konukevine yönlendirilmesi veya nakledilmesinin uygun görülmesi.

(2) Ayrılan kadınlar hakkında konukevi sonrasında, can güvenliği riski olmamak kaydıyla, talep edilmesi ve sosyal inceleme raporuna istinaden şöNİM tarafından uygun görülmesi halinde altı ay süre ile 13 nc maddenin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca hizmet verilebilir.

(3) Kadının ayrılma nedenini içeren bir tutanak hazırlanarak arşivlenir.

(4) Konukevinden ayrılan kadın, ihtiyaç duyması ve uygun görülmesi halinde birden çok defa konukevine kabul edilebilir.

şiddet mağdurları kadın konukevi ve ilk kabul birimlerinden (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017):

- 2015 yılında 18.562 kadın ve beraberindeki 9.199 ocuk olmak üzere toplam 27.761 kişi,
- 2016 yılında ise 29.612 kadın ve beraberindeki 17.956 ocuk olmak üzere toplam 47.568 kişi hizmet almıştır.
- 02.05.2017 itibari ile 1.259 kadın ve beraberindeki 608 ocuk olmak üzere toplam 1.867 kişi konukevlerinden hizmet almaktadır.

şiddet mağduru kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılımlarının sağlanması amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlar, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ile yürütülen çalışmalar sonucunda (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, 2017):

- 2016 yılında, kadın konuk evlerinde kalan kadınlardan toplam **6.764'ü** farkındalık eğitimleri almış, **1.003'ü** okuma yazma kurslarına, **7.857'si** sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetlere katılmıştır. SYDV, belediye ve vakıfların yardımıyla 2.306 kadına ekonomik destek sağlanmıştır.
- 2016 yılında kadın konukevlerinde kalan **4.139** kadın meslek edindirme kurslarından yararlandırılmış, **1.123** kadın işe yerleştirilmiştir.
- 2016 yılında kadın konukevlerinde anneleri ile birlikte kalan **3.689** çocuk kreş ve çocuk kulüplerinden yararlandırılmıştır.
- 2016 yılında kadın konukevinden hizmet alan **5.158 kadına** hukuki destek sağlanmıştır.

2015, 2016 ve Mart 2017 yılları arasında en fazla 2016 yılında kadın ve çocuk olmak üzere toplam 47.568 kişi kadın konukevi ve ilk kabul biriminden faydalanmıştır. 2016 yılında kadın konukevinden hizmet almış kadınların sırasıyla en fazla sosyal, sportif ve sanatsal faaliyetlerden, farkındalık eğitimlerinden, hukuki destek, meslek edindirme kurslarından yararlandığı görülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

Bu bölüm alt başlıklardan oluşmaktadır. İlk olarak araştırmanın genel çerçevesi anlatılacak, daha sonra araştırmanın amacı, önemi, evreni, örneklem ve yöntemi hakkında bilgiler verilecektir. Araştırmanın kapsam ve sınırlılıkları, araştırma verilerinin toplanmasına yönelik bilgilere de bu bölümde yer verilecektir.

4.1. Araştırmanın Genel Çerçevesi

Araştırma Trabzon Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine bağlı Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ve Ayşe Varlıbaş Kadın Konukevinde yürütülmüştür.

Trabzon Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı ŞÖNİM de 2017 tarihinde; 1 idari personel, 1 psikolog ve 1 sosyal çalışmacı, 1 satın alma memuru, 1 polis memuru, hizmet alımı; 3 veri giriş görevlisi, 4 danışma görevlisi, 4 güvenlik görevlisi, 3 temizlik görevlisi ve 1 teknisyen bulunmaktadır. Toplam 20 personel görev almaktadır. İlk adım biriminin 10 kapasitesi bulunmaktadır. Kadın konukevinin ise 15 kapasitesi bulunmaktadır. Konukevinde 2017 tarihinde; 1 idari personel, sosyal serviste; 1 sosyal çalışmacı ve 1 psikolog, 2 sağlık memuru, 1 satın alma memuru, hizmet alımı; 4 güvenlik görevlisi, 1 kalorifer görevlisi, 2 temizlik görevlisi ve 1 teknisyen yardımcısı bulunmaktadır. Toplam 14 personel görev yapmaktadır.

Bu bölümde araştırmanın konusu, amacı, kapsam, kısıtları, yöntemi, araştırmanın evreni ve örnekleme, verilerin toplanması ve analizi konularında gerekli açıklamalara yer verilmiştir.

4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Toplumsal bir sorun olan kadına yönelik şiddet; dünyada özellikle batı ülkelerinde 1960'lı yılların sonu 1970'li yılların başında kadın hareketleri adı verilen hareketlenme sonucu toplumsal bir sorun olarak algılanmaya başlamış buna karşın Türkiye'de ise 1980'li yılların sonunda etkin olmaya başlayan kadın hareketlerinin

çabalarıyla toplumsal bir sorun gündeme gelmiş ve 1990'lı yıllardan itibaren bu konu da kurumsallaşmalar başlamıştır.

Şiddet olgusu sadece şiddete maruz kalanları değil diğer tüm insanları ilgilendiren toplumsal bir sorundur. Sağlıklı bir toplum sağlıklı ailelerin sağlıklı bireylerin varlığı ile mümkündür. Kadına yönelik şiddet olgusu gerek dünyada gerek ise Türkiye de her geçen gün artmaktadır. Bu noktada kadına yönelik şiddeti ve cinayetleri önlemek için devlet tarafından açılan kuruluşların üstlendiği roller, bu rolleri uygulama noktasında kadınlara sağladığı yararlar ve kadınları topluma kazandırma noktasında üstlendikleri görevleri araştırmak bu çalışmanın amacıdır. Gerek kurumsal destek noktasında gerekse de bireysel yaşamını devam ettirme noktasında hayatını idame ettirmede koruyucu ve destekleyici tedbir modellerinin işlevselliği belirleyebilmek araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Şiddet mağduru kadınların gözünden toplumsal cinsiyet eşitliği, verilen yardımların yararlı olup olmadığı değerlendirilmektedir. Bu çalışma kuruluşların “şiddet önleme ve izleme merkezi, kadın konukevleri” sağladığı yararların incelenmesi ve literatüre kazandırılması noktasında önem taşımaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda oluşturulmuş olan literatür incelendiğinde birçok kitap, makale, tez, doküman, vb. kaynakları bulabilmekteyiz. Ancak kadına yönelik şiddetle mücadele de etkin rol alan kadın konuk evleri ile ilgili yapılan çalışmaların sayısı oldukça yetersiz olup şiddet önleme ve izleme merkezi ile ilgili yapılan çalışma bulunmamaktadır. Bu durum ŞÖNİM ve özellikle kadın konuk evlerinde gizlilik ilkesinin esas alınmasından ötürü gerekli yasal izinlerin alınmasının zor alınmasına sebep olmakta, böylece yapılacak çalışmaların önünün kapanmasına yol açmaktadır.

Bu çalışma, Trabzon ili örneği evreninden yola çıkılarak Trabzon Aile ve Sosyal İl Müdürlüğüne bağlı kuruluşlardan olan ŞÖNİM ve kadın konukevinden hizmet alan kadın müracaatçılar araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. ŞÖNİM'den ve Ayşe Varlıbaş Kadın Konukevinden yararlanan aynı zamanda koruyucu ve destekleyici tedbir alan yaklaşık 60 müracaatçı ile anket tekniği ve nicel görüşme ile araştırma gerçekleştirilmiştir.

4.3. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Yöntemi

Araştırma evreni Trabzon ilinde bulunan Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bağlı Şiddet Önleme ve İzleme Merkezine başvuranlar ile Kadın Konukevinden oluşmaktadır.

Araştırma ASPB Eğitim ve Yayın Daire Başkanlığından alınan izin doğrultusunda belirtilen araştırma evreninde şiddet önleme ve izleme merkezinde 30, kadın konukevinde 30 kadın olmak üzere toplam 60 kadından oluşan örneklem ile yapılmıştır.

Örneklem grubunun oluşturulmasında ise “tesadüfi örneklem” yöntemi ve veri toplanmasında anket tekniğinden ve nicel görüşmeden yararlanılmıştır. Veriler SPSS 24. paket programına girilerek yorumlama, karşılaştırma ve değerlendirme yapılarak; Trabzon ili örneği üzerinden yola çıkılmış şiddet mağduru kadın profilinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır.

4.4. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla koruyucu ve destekleyici tedbirlere ilişkin olarak kadın konukevi ve şiddet önleme ve izleme merkezinin üstlendiği roller ele alınarak bu kapsamda Trabzon ili evreninden yola çıkılarak hizmet alan 60 müracaatçı ile nicel görüşme ve anket çalışması yapılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları ise Trabzon Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bağlı ŞÖNİM ve kadın konukevinden hizmet alan 60 kadın ile sınırlıdır.

4.5. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırma teorik ve uygulamalı olarak iki kısımdan oluşmaktadır. Araştırmanın teorik kısmı için kadına yönelik şiddet üzerine oluşturulmuş literatür taranmış, konuyla ilgili kitap, makale, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiş, internetten konuyla ilgili linklere ulaşılmıştır.

Araştırmanın uygulama kısmında ise araştırmaya katılmayı kabul eden, şiddet mağduru 60 kadın ile bire bir yüz yüze görüşme yapılmış ve anket uygulanmıştır.

Verilerin toplanması aşamasında gönüllülük ve gizlilik ilkesi içerisinde veri toplamaya özen gösterilmiş; uygulanan anket ve yapılan nicel görüşmelerde kadının kimliğine ilişkin herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE YORUMLANMASI

Araştırma teorik ve uygulamalı olarak iki kısımdan oluşmaktadır. Araştırmanın teorik kısmı şiddet, kadına yönelik şiddet, kadın, kadının haklarının tarihsel gelişimi ve şiddet mağduru kadınlara verilen sosyal hizmetlere değinilmiş, değinilirken literatür taranmış, konuyla ilgili kitap, makale, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiş, internetten konuyla ilgili linklere ulaşılmıştır.

Uygulama kısmı ikiye ayrılmış; görüşme ve anket yöntemi kullanılmıştır. Görüşmede 60 mağdur kadınla görüşülmüş ve cevaplar birlikte değerlendirilmiştir. Anket verileri ise 30 kişi “ŞÖNİM” ve 30 kişi “Ayşe Varlıbaş Kadın Konukevi”nden hizmet alanlar olmak üzere ayrılmış ve veriler ayrı olarak değerlendirilmiştir.

5.1. Görüşme Verilerinin Değerlendirilmesi

60 görüşmeciye görüşme esnasında 5 soru sorulmuştur. Görüşmecilerden ilk olarak “kendilerini tanıtmaları” istenmiş ardında “şiddeti tanımlamaları”, “Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının şiddet mağdurlarına yönelik koruyucu hizmet modelleri hakkında yeterli bilgiye sahip olup karşılaştıkları bir mağduru yönlendirebilecekleri”, “sunulan sosyal hizmetlerin amaca hizmet edip etmediği” ve son olarak “gelecek planları” hakkındaki düşünceleri sorulmuştur.

5.1.1. Müracaatçıların Kendileri Hakkındaki Görüşleri

Görüşmeye katılan 60 kadına “Kendinizi tanıtır mısınız?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Görüşmeciler şöyle cevap vermişlerdir:

“17 yaşında okumak isteyen neşeli biriyim.”

“19 yaşında kendine güveni olmayan, doğduğundan beri babadan abiden şiddet gören ve hamile olan bir kadınıam.”

“Lise mezunuyum. Bir lokantada aşçıyım. 4 çocuk annesiyim”

“Lise mezunuyum, 9 yıllık evliyim.”

“Azimli, çocuklarını çok seven, mücadeleci biriyim.”

“Çok mutsuz, çaresiz, sıkıntılar çekmiş, çok çabuk güvenen biriyim.”

“Azimli, çalışkan, iyi bir insanım.”

“Kararlı, dediğim dedik, azimli ve çocuklarını çok seven bir anneyim.”

“4 çocuk annesiyim. Her şeyi öğrenmeyi severim. Erkek gibi tek başıma çocuklarımda yaşayabilirim.”

“Ben çok başarılı bir çocuktum. Ailem beni okutmadı. Ama ben 2 çocuğumu da okutacağım onlar için mücadele edeceğim.”

“Üvey annesi ile yaşamış, öz annesini hiç tanımamış, hafızlık yapan biriyim.”

“İyi niyetli, yardım sever.”

“Çalışkanım ve her şeye rağmen çok eğlenceliyim.”

“Bitkin ve yorgun.”

“Umutlu, azimli, başarılı.”

“Sabırlı, enerjisi yüksek, mücadeleci bir anne.”

“İyi niyetli, çocuklarını çok seven, çok şiddet görmüş bir kadınıam.”

“Sessiz, sakin, içine kapanık, hayır demesini bilmeyen bir insanım.”

“Mücadeleci ama yorgun biriyim.”

“Ev hanımı, şiddet mağduru, yılmış, haksızlıklara dayanamayan, hayal kırıklıkları olan biriyim.”

“Ailenin baş belası gibi görünen, özgür ruhlu, inatçı, sabırlı.”

“İyi bir insanım, zorlanmadığım sürece sakin ve neşeliyim.”

“Mücadeleci, güçlü, temiz kalpli.”

“İki evlilik yapmış ikisinden de yüzü gülmemiş bir kadınıam.”

“22 yaşındayım. Abilerimden hala şiddet görüyorum. Artık dayak yemek istemiyorum.”

“Lise öğrencisiyim. Müzik dinlemeyi ve yemek yemeyi çok severim.”

“40 yaşında 2 evlilik yapmış ilkinde aldatılmış, ikinci evliliğinde çok şiddet görmüş biriyim.”

“Evliyim 3 çocuğum var, çocuklarımı alamadan kaçtım. Çocuklarımı çok merak ediyorum.”

“18 yaşında ailesi tarafından şiddete uğramış biriyim.”

“İnatçı, özgürlüğüne düşkün, gülmeyi çok seven biriyim.”

“Azimli, kimseye kötülük yapmamış biriyim.”

“29 yaşında önlisans mezunu. 6 yaşında bir çocuğu olan, çalışkan biriyim.”

“Tecavüze uğramış, hayati tehlikesi olan biriyim.”

“Umutlu, kararlı, tutumlu, yerine göre hareket eden bir anne.”

“Üniversite okurken yaşadığı psikolojik nedenlerden bir evlilik yapmış, evliliğinde hiç yüzü gülmemiş ve yine de evliliğinin devam etmesini isteyen bir kadımdım.”

“22 yaşında 2 çocuğu olan bir kadın, yaşadıkları karşısında yıpranmış ve çocuklarına ilgili bir anne.”

“Hayat karşısında yorgun bir kadın.”

“44 yaşında 2 çocuk annesi bir çocuğum engelli diğer çocuğum ise askerde intihar etmiş bir kadın. Ne benim yüzüm güldü ne de çocuklarımdım. Hayatı bu kadar berbat bir insanımdım.”

“Sinirli, çocuklarına ilgili, müzik dinlemeyi seven, neşeli ve güler yüzlüyümdür.”

“30 yaşındayım ve iki çocuk annesiyim.”

“3 çocuklu bir kadın olarak kadın konukevinde kalıyorum.”

“Çocuklarıyla mutlu olan ve çalışkan bir kadımdım.”

“Çocuklarından ayrı yaşayamayan bir annesiyim.”

“İnsanları incitmemeye çalışsan, yardımsever ve titizlik hastası bir kadımdım.”

“Çocuklu, sinirli bir kadımdım.”

“Yıpranmış yorgun bir kadın.”

“2 evlilik yapmış ikisinde de başarısız olmuş şiddet görmüş bir kadımdım.”

“Her şeye rağmen güler yüzlü, yaşam enerjisi yüksek biriyim.”

“3’ü resmi1’i dini 4 evlilik yaptım. İlk evliliğimde 3 çocuğum oldu. Diğer evliliklerimde eşlerim çocuklarımdı kabul etmedi.”

“Kararsız, yardıma muhtaç, korkusuz, yardımsever bir anne. Kendi isteklerini hiç elde edememiş bir kadın.”

“Yorulmuş, yıpranmış yine de şükreden bir kadın.”

“Kendinden çok başkalarını düşünen, güçlü, disiplinli ve mücadeleci.”

“Hayatı boyunca hep acı çekmiş, acıya alışmış ama hiç mücadelesinden pes etmemiş biriyim.”

“Babasından şiddet görmüş, erken yaşta evlenmiş eşinden şiddet görmüş bir kadını.”

“17 yaşındayım. Lise öğrencisiyim.”

“Acı çeken ve acılarının dinmesi için yollar arayan biriyim.”

“Biraz saf olduğumu söylerler, kimse için kötü bir şey düşünemem hayır demeyi çok bilmem.”

“Yaşamak bile bir insana zor gelir mi bana geliyor. Öyle biriyim işte.

“Kendi çektiklerimi çocuklarımın çekmemesi için bundan sonra mücadele edecek biriyim.”

“18 yaşındayım. Ailemin baskılarından ve şiddetinden dolayı buraya geldim.”

5.1.2. Müracaatçıların Şiddet Tanımlamaları

Görüşme de 60 kadına “Şiddeti tanımlar misiniz?” sorusu sorulmuştur. Görüşmecilerin verdiği cevaplar:

“Dayak yemektir.”

“Hırpalamak, kısıtlamalar getirmek ve tokat atmaktır.”

“Tokat atmak, bağırarak, çağırmak ve aşağılamaktır.”

“İllaki dayak değildir, bağırarak şiddettir.”

“Dünyanın en kötü şeyidir, kimsenin başına gelmesin.”

“Bedenin morardığı ümitlerin bittiği şeydir.”

“Kötü söz dahi şiddet. Aşağılayıcı her şey şiddettir.”

“Bana yapıldığında beni üzen her şey.”

“Ufak bir yüz asmayla başlayıp devamında bağırma ve tokatla devam eden şeydir.”

“Dayak, işkence.”

“Çok kötü şeydir, korkutucudur.”

“Kötü sözler, davranışlar, dışardakilerle tartışıp evde hırsını çıkarmak.”

“Küfür, hakaret ve dayaktan oluşan davranışlardır.”

“İnsanı küçük düşüren bir davranış, hem göstereni hem uygulayanı.”

“Psikolojik ve ekonomik şiddet, bazen de fiziksel şiddet.”

“Hiç kimse karşılaşmasın inşallah, çok kötü şey.”

“Çok kötü bir şey. Hep dövüyor.”

“Erkeğin kadını dövmesi şiddet, en kötüsü psikolojik şiddet.”

“Aciz bir insanın karşısındakine kendi gücünü kullanması.”

“İnsanlar içinde aşağılamak, Ezik duruma düşmek, dayak yemek.”

“Sözlü de dille de vurmakla da şiddet olur.”

“Bana göre tanımlanacak bir şey değil, genel bir kavramdır.”

“Dövmek, hakaret etmek.”

“Sözel baskı ve fiziksel şiddet, zorlama.”

“Erkeğin erkeğe yaptığı, erkeğin kadına yaptığı kötü şeyler.”

“Çok yönlü bir şey, psikolojik, fiziksel, maddi ve manevi şiddet.”

“Dövmek, hakaret, baskı...”

“İletişimsizlik şiddettir.”

“Yanlış bir şey. Hamile kadına el kalkmaz.”

“Çok kötü hayvana dahi uygulanmaz.”

“İnsanı en başında ruhen hırpalayan bir durum. Günlük işlerinden alı koyup küçülten bir durum.”

“Çok kötü bir şey.”

“Sadece fiziksel değil hatta en kötüsü ruhsal ve psikolojik şiddet.”

“Acı biber gibi keskin ve hayattan koparıyor.”

“Hayatın ne kadar acımasız olduğunu hissettirdiği zamanlar.”

“Sözle yapılan şiddet en kötü şiddettir.”

“Acı ve gözyaşı, yolun sonu.”

“Kadının maruz kaldığı kötü bir şeydir.”

“Hakaret, aşağılamak, dövmek hepsi ve tabii sevgisizlik.”

“Dövme, bağırma, çağırma...”

“Kötü bir şey.”

“İnsanın çok canının yandığı.”

“İyi bir şey değildir. Şiddetsiz bir hayat olsa.”

“Psikolojisinin altüst olduğu davranışlar.”

“Zalimlikdir.”

“Fiziksel müdahalelerdir.”

“Çocuğa bir kere bile sevgiyle bakmamaktır.”

“Psikolojik, fiziksel ve maddi şiddettir.”
“Hep kadınların ağladığı nedenlerdir.”
“Vücudumun çürümesidir.”
“Tokat atmak, hırpalamak, küfür etmek...”
“Başka kadınlara hep iyi bana hep kötü davranmasıdır.”
“Kendi yaşadıklarını çocuklarının da yaşaması.”
“Babanın seni hiç dinlememesi, senin varlığını yok sayması.”
“Kötü bakışlarla başlayan kötü sözlerle devam eden şeylerdir.”
“Canını acıtan tüm davranışlar ama kadının canı öyle kolay kolayda acımaz.”
“Kemiklerinin kırılması, boğazının sıkılması...”
“İnsanın onurunu kıran, benliğini yok eden davranışlardır.”
“Tokat atmak, yumruk atmak, bağırarak, küfürler yağdırmak.”
“Yasamadan kimse anlamaz, anlatmak istesem de tarif edilmez, çok kötü bir şey.”

5.1.3. Müracaatçıların Verilen Hizmetler Hakkındaki Bilgi Yeterliliği

Görüşme de 60 kadına “Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının şiddet mağdurlarına yönelik koruyucu hizmet modelleri hakkında yeterli bilgiye sahip olup karşılaştıkları bir mağduru yönlendirebilecekleri bilgiye sahip misiniz?” sorusu sorulmuştur. Verilen cevaplarda 52’sinin ASPB’nin vermiş olduğu koruyucu önleyici hizmet modelleri hakkında bilgi sahibi olduğu ve karşılaştıkları şiddet mağduru kadınları yönlendirebileceğini ifade etmişlerdir. Fakat 8 kadın ise başvurdukları süreden dolayı yeterli bilgi sahibi olmadıklarını ve yönlendirme konusunda yeterlilikleri olmadığını ifade etmişlerdir.

5.1.4. Müracaatçıların Verilen Hizmetler Hakkındaki Görüşleri

60 görüşmeciye “Taraflınıza sunulan hizmet modellerinin amaca hizmet ettiğini düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bütün müracaatçıların verilen hizmetlerin amacına hizmet ettiğini dile getirmiştir.

“Can güvenliğimizi ve barınma hizmetimizi sağlıyor. Geleceğimizi planlamamızda da yardımcı oluyorlar.”

“Bizi koruyor. Dinlenme fırsatı sunuyor.”

“Yalnız olmadığımı görüyorum ve hayatı planlamamda bana yardımcı olunuyor.”

“Evet yeterli olduğunu düşünüyorum fakat psikolojik destek konusunda biraz daha artırılabilir.”

“Çok yararlı buluyorum. Bana mücadele etme gücü veriyor.”

“Evet genel anlamda amaca hizmet ettiğini düşünüyorum ama tabi ki birkaç eksiklikleri de var.”

5.1.5. Müracaatçıların Gelecekleri Hakkındaki Görüşleri

Müracaatçılara “Gelecek planlarınız nelerdir?” sorusu yöneltmiştir. 60 müracaatçının soruya verdiği yanıtlar;

“Rahat bir yaşam alanı olan bir kurum. İş ve yurt gibi bir yerde hayatıma devam etmek istiyorum.”

“Kendi ayakları üstünde çocuklarımla birlikte durabilmek.”

“Bir planım yok. Hep başarısız oldum.”

“Memur olup sevdiğim bir kişiyle evlenmek istiyorum.”

“Düzenli bir iş kendime ait bir oda ve sonrasında çocuklarımı yanıma almak.”

“Eşimden boşanıp Trabzon’dan her şeyden herkesten uzaklaşp gitmek.”

“Kendi ayaklarımın üzerinde durup kızım ile beraber yaşamımı sürdürmek.”

“Çocuklarım ile birlikte ayrı bir evde mutlu bir hayat.”

“Eşimden boşanmak.”

“Okumaya devam edip üniversiteyi kazanmak.”

“Evlilik öncesindeki mutlu hayatıma geri dönmek.”

“Eşimin biraz daha iyi bir insan olması, mutlu bir yuva.”

“Üniversiteyi kazanıp kendi başıma yaşamak.”

“Eşimden boşanıp, çocuklarımla birlikte yeni bir hayat kurmak.”

“Eşimden boşanıp çocuklarımın velayetini almak.”

“Çocuğumu kurum bakımına vermek ve iş bulup kendi hayatımı yeniden yaşamak.”

“Açıktan okulu bitirmek. Çalışmak, eğer ailem isterse onların yanında yaşamımı sürdürmek.”

“Çocuklarımla huzurlu bir yuva.”

“Boşandıktan sonra ailemin yanına dönmek.”

“Bıraktığım okuluma devam etmek istiyorum. Hafızlık yapmak istiyorum. Kuran kursu eğitmeni olmak istiyorum ve evlenmek istemiyorum.”

“Annem ve babamın gözetiminde; devletinde beni destekleyerek çocuklarımla birlikte kendime bakmak istiyorum. Kendi ayaklarımın üzerinde durup, kızlarımın okumasını ve kendi ayakları üstünde duracağı bir seviyeye getirmek.”

“İş bulmak tek başıma yaşamak.”

“Eşimden boşanıp uzak bir yerde yaşamak.”

“Başarısızlığımı kabullendim. Tek beklentim artık tek başıma yaşamak.”

“Erkek arkadaşım var. Askere gitti. Askerden gelince evleneceğim. Memur olmak istiyorum.”

“2 çocuğum var. Eşimin pişman olması ve mutlu bir aile olmak.”

“İş bulmak ve kendime ait bir evde yaşamak.”

“ Kendi ayaklarım üstünde, çocuklarıma güzel bir hayat kurmak. Mutlu bir ev. Ağlamak sadece mutluluktan olsun.”

“Ailemin yanına dönmeden, kendi ayaklarımın üstünde durmak. Öğretmen olmak.”

“Gelecek konusunda umutsuzum.”

“Her şeye sıfırdan başlamak.”

“Kaybetmiş olduğum hayatımı tekrar yeniden kazanmak.”

“İş bulmak. Kalabildiğim süre boyunca bur da kalmak istiyorum.”

“Korunma sorunum olmasa, nerde olsa iş bulurum çalışırım. Bir kız arkadaşıyla tanışır ev tutar, çalışırım. Ama evlenmeyi düşünmem çünkü çocuk yapamam.”

“Kızıyla birlikte güzel bir hayat.”

“Eşimle ve çocuklarımla huzur, sevgi ve şefkat istiyorum.”

“Boşanmış, çocuklarımla birlikte bir evde, çocuklarımın eğitimini sağlayıp birlikte hayat geçirmek isterim.”

“Kredi taksitlerimi ödeyip, kendi düzenimi kurup huzurlu yaşamak.”

“Çocuğumun son nefesine kadar destek olup eğitimini tamamlayacağım, ev tutacağım ve kendi imkanlarımla başarılı olacağım.”

“Çocuklarımla birlikte yaşayabileceğim bir ev, iş ve iyi bir yuva.”

“İş bulmak, ev tutmak, çocuklarım ile beraber yeni bir hayat kurmak.”

“2 sene kurum yardımı alıp, çalışıp evimi tutup, çocuklarımla mutlu bir hayat.”

“Oğlum ve evli kızım ile yeniden sıfırdan hayata başlamak.”

“Kızımı yanıma alıp 2 çocuğumla yeni bir hayat kurmak istiyorum. Hayatım boyunca hep hesap verdim. Şimdi hesabımı sadece kendime vermek istiyorum.”

“İş, evi olan, çocuğunu yanına alıp hayatımı öyle sürdürmek.”

“Geleceğim konusunda endişeliyim. Gelecek kaygım olduğu için plan yapmadım.”

“Sadece benim kendim kararlar alabildiğim bir gelecek istiyorum.”

“Eşimden boşanabilmek.”

“Eğitimimi tamamlamak ve iş bulup mutlu bir hayat sürdürmek.”

“Özgürce ve endişesiz bir şekilde nefes almak.”

“İş bulmak tek başıma yaşamak.”

“Çocuklarıma iyi bir gelecek verebilmek.”

“Boşandıktan sonra ailemle barışıp onların yanına dönmek.”

“Çocuklarımı kurum yardımına vermek, iş bulmak sonra kendi düzenimi kurup tekrar çocuklarımı yanıma almak.”

“Mutlu, huzurlu bir hayat.”

“Eşimden boşanmak ve başka bir şehirde yeniden hayata başlamak.”

“Plan yapmadım. Çünkü her şeyde başarısız oldum.”

“En kısa sürede iş bulup, buradan ayrılıp kendime ev tutmak.”

“Yaşadıklarımı bir an önce unutmak, memleketime dönmek.”

“Eşimden boşanıp, çocuklarımla velayetini alıp birlikte yaşamak.”

5.2. ŞÖNİM Verileri ve Bulgular

ŞÖNİM’den hizmet almış kadınların yaş değişkenine göre frekans analizi sonuçları Tablo 5. 2.1.’de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.1. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımları

Yaş	N	%
16-21	7	23,33
22-30	10	33,33
31-40	9	30,0
41 ve üzeri	4	13,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.1. incelendiğinde çalışmaya katılan kadınların %23,33'ü 16-21, %33,33'ü 22-30, %30'u 31-40 yaş arası ve %13,33'ünün 41 ve üzerinde yaşa sahip oldukları görüldü.

Medeni hal değişkenine ilişkin yapılan frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.2. Katılımcıların Medeni Hal Değişkenine Göre Dağılımları

Medeni Hal	N	%
Hiç Evlenmemiş	6	20,0
Boşanmış	3	10,0
Birlikte Yaşıyor	0	0
Dini Nikahlı Evlilik	3	10,0
Resmi Nikahlı Evlilik	18	60,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.2. incelendiğinde ankete katılan kadınların medeni durum bakımından, %20'sinin hiç evlenmediği, %10'unun boşanmış olduğu, %10'unun dini nikâhlı evli olduğu ve %60'ının resmi nikâhlı evli olduğu görüldü.

Eğitim değişkenine ilişkin yapılan frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.3.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.23. Katılımcıların Eğitim Değişkenine Göre Dağılımları

Eğitim	N	%
Okuryazar değil	0	0
Okuryazar/İlkokul	9	30,0
Ortaokul	6	20,0
Lise	11	36,67
Üniversite	14	13,33
Yüksek Lisans ve Üstü	0	0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.3. incelendiğinde eğitim durumlarına bakıldığında, %30'unun okuryazar/ilkokul, %20'sinin ortaokul, %36,67'si lise ve %13,33'ü üniversite mezunu olduğu görüldü. Müracaatçıların çoğunun lise mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Meslek değişkenine ilişkin yapılan frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.4.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.2.4. Katılımcıların Meslek Değişkenine Göre Dağılımları

Meslek	N	%
Öğrenci	5	17,24
Ev hanımı	15	51,72
İşçi (Çalışan)	1	3,45
Özel sektör çalışanı	8	27,59
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.4. incelendiğinde ŞÖNİM’den hizmet alan kadınların meslekleri araştırıldığında, %17,24’ünün öğrenci, %51,72’si ev hanımı, %3,45’i işçi ve %27,59’unun özel sektör çalışanı olduğu tespit edildi. Müracaat eden mağdur kadınların çoğunun ev hanımı olduğu görülmektedir.

Ailenin aylık ortalama geliri değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.5.’de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.5. Katılımcıların Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Dağılımları

Ortalama Gelir	N	%
500-800	2	6,67
801-1300	6	20,0
1301-1900	11	36,67
1901-3200	5	16,67
3201-4900	5	16,67
4901 ve üstü	1	3,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.5. ailelerinin aylık ortalama gelir düzeylerinin ne olduğu araştırıldığında ise, %6,67’sinin 500-800, %20’sinin 801-1300, %36,67’sinin 1301-1900, %16,67’sinin 1901-3200, %16,67’sinin 3201-4900 ve %3,33’ünün 4901 ve üzerinde gelire sahip oldukları görüldü. Başvuranların en azını 4901 ve üstü gelire sahip olanlar oluşturmaktadır.

Yaşanılan yer değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.6.’da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.6. Katılımcıların Yaşadıkları Yer Değişkenine Göre Dağılımları

Yaşanılan Yer	N	%
Köy/Kasaba	4	13,33
İlçe	8	26,67
Şehir	18	60,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.6. incelendiğinde çalışmaya katılan katılımcıların %13,33 köy/kasabada yaşadığı görülürken, %26,67'si ilçede ve %60'ı şehir merkezinde yaşadıkları görülmüştür. En fazla başvurunun şehirden olduğu tespit edilmiştir.

Evlenme şekilleri değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.7.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.7. Katılımcıların Evlenme Şekilleri Değişkenine Göre Dağılımları

Evlenme Şekli	N	%
Görücü usulü evlilik	7	29,17
Severek evlilik	7	29,17
Kaçarak evlilik	9	37,5
İstemeyerek zorla evlilik	1	4,17
Toplam	24	100,0

Tablo 5.2.7. incelendiğinde 30 katılımcıların 6'sının evli olmadığı diğer katılımcıların ise; %29,17'sinin görücü usulü evlendiği, %29,17'sinin severek evlendiği, %37,5'inin kaçarak evlendiği ve %4,17'sinin istemeyerek zorlan evlendiği gözlemlendi. Başvuran müracaatçıların en fazla evlenme şekli olarak kaçarak evlenmeyi kullandıkları görülmüştür.

Eşi ile akraba olma değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.8.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.8. Katılımcıların Eşi İle Akrabalık Değişkenine Göre Dağılımları

Eşiyle Akrabalık	N	%
Akrabalık Bağı Var	7	29,17
Akrabalık Bağı Yok	17	70,83
Toplam	24	100,0

Tablo 5.2.8. incelendiğinden ankete katılan katılımcıların 24'ünün evli olduğu, %29,17' sinin eşleriyle akrabalık bağının olduğu, %70,83'ünün akrabalık bağının olmadığı tespit edilmiştir.

Evlilik süresi değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.9.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.9. Katılımcıların Evlilik Süresi Değişkenine Göre Dağılımları

Evlilik Süresi	N	%
0-6 ay	2	8,33
7. ay-5 yıl	6	25,0
6-10 yıl	8	33,33
11-15 yıl	3	12,5
16 yıl ve üstü	5	20,83
Toplam	24	100,0

Tablo 5.2.9. evli olan ŞÖNİM'den hizmet kadınların evlilik süreleri incelendiğinde, %8,33'ünün 0-6 ay, %25'inin 7 ay-5 yıl, %33,33'ünün 6-10 yıl, %12,5'inin 11-15 yıl ve %20,83'ünün 16 yıl ve üzerinde evli olduğu gözlenmiştir. Müracaatçıların evlilik içi mağduriyetlerin 7.ay ve 5 yıl içerisinde gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Çocuk sayısı değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.10.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.10. Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Dağılımları

Çocuk Sayısı	N	%
0 çocuk	3	12,5
1 çocuk	5	20,83
2 çocuk	5	20,83
3 çocuk	6	25,0
4 çocuk	3	12,5
5 çocuk	2	8,33
Toplam	24	100,0

Tablo 5.2.10. incelendiğinde çalışmaya katılan kadınların %20,83'ünün bir ve iki, %25'inin üç, %12,5'inin dört, %8,33'ünün ise beş çocuğa sahip olduğu sonucuna varıldı.

Resmi ve dini nikahlı evlilik sayısı değişkenine ait frekans analizi sonuçları 5.2.11.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.11. Katılımcıların Evlilik Sayısı Değişkenine Göre Dağılımları

Evlilik Sayısı	N	%
Resmi Nikahlı İlk Evlilik	20	83,33
Resmi Nikahlı İkinci ve Üstü Evlilik	1	4,16
Sadece Dini Nikahlı İlk Evlilik	3	12,5
Sadece Dini Nikahlı İkinci ve Üstü Evlilik	0	0
Toplam	24	100,0

Tablo 5.2.11. incelendiğinde katılımcıların, %83,33'ünün resmi nikahlı ilk evlilikleri, %4,16'sının resmi nikahlı ikinci ve üstü evlilik, % 12,5'inin sadece dini nikahlı ilk evlilikleri olduğu tespit edilmiştir. Mağduriyetin evlilik kanallı olanlarının çoğunun ilk resmi nikahlı evliliklerinde olduğu görülmüştür.

Boşanmış yada boşanma aşamasında olmasının neden/nedenleri değişkenine ait frekans analiz sonucu Tablo 5.2.12.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.12. Katılımcıların Boşanma Nedenleri Değişkenine Göre Dağılımları

Boşanma Nedenleri	Katılımcılar	N (%)
Sorumsuzluk	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,66)
Alkol	Evet	3(10,0)
	Hayır	27(90,0)
Kumar	Evet	2(6,66)
	Hayır	28(93,33)
Madde bağımlılığı	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,66)
Aldatma	Evet	3(10,0)
	Hayır	27(90,0)
Şiddet	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,66)
Aşırı kıskançlık	Evet	2(6,66)
	Hayır	28(93,33)
Ekonomik sıkıntılar	Evet	2(6,66)
	Hayır	28(93,33)

Tablo 5.2.12. incelendiğinde ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların boşanmışlar yada boşanma aşamasında ise, nedenlerinin ne olduğu araştırıldığında, %13,33'ünün sorumsuzluk, %10,0'unun alkol, %6,66'sinin kumar, %3,33'inin madde bağımlılığı, %10,0'unu aldatma, %13,33'ünün şiddet, %6,66'sinin aşırı kıskançlık ve ekonomik sıkıntılardan dolayı olduğu görüldü. En fazla boşanma nedeninin şiddet ve sorumsuzluk olduğu tespit edilmiştir.

Gerektiğinde (bir erkeğin eşini dövmesinin gerekçesi olabilir mi?) bir erkeğin eşini döverebilir mi? Değişkenine ait frekans tablosu sonuçları Tablo 5.2.13.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.2.13. Katılımcıların Gerektiğinde Bir Erkek Eşini Dövebilir Mi? Değişkenine Göre Dağılımları

Eşini Dövme	N	%
Dövebilir	3	10,0
Dövemez	22	73,33
Kararsızım	5	16,67
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.13. incelendiğinde katılımcıların, gerektiğinde bir erkeğin eşini döverebilme durumuna göre ifadeleri araştırıldığında, %10'unun döverebilir, %16,67'sinin kararsız olduğu ve %73,33'ünün dövemez dediği gözlemlendi.

Çocukluğunuzda ailenizden şiddet görmüş iseniz kim/kimlerden gördünüz? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.14.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.2.14. Katılımcıların Çocukluğunuzda Ailenizden Şiddet Görmüş İseniz Kim/Kimlerden Gördünüz? Değişkenine Göre Dağılımları

Çocukluğunda Şiddet Uygulayan	Şiddete	Maruz Kalan	N (%)
Annemden	Evet		2(6,67)
	Hayır		28(93,33)
Babamdan	Evet		13(43,33)
	Hayır		17(56,67)
Akrabalarından	Evet		1(3,33)
	Hayır		29(96,67)
Abla/Kız kardeşimden	Evet		0(0)
	Hayır		30(100)
Abim/ Erkek kardeşimden	Evet		7(23,33)
	Hayır		23(76,67)
Diğer	Evet		0(0)
	Hayır		30(100)

Tablo 5.2.14. incelendiğinde ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların çocukluklarında ailelerinden şiddet gördüler ise kim/kimler tarafından gördükleri araştırılmıştır. %6,67'sinin annesinden, %43,33'ünün babasından, %3,33'ünün akrabalarından, %23,33'üne abisi/erkek kardeşinin şiddet uyguladığı sonucuna varıldı. Çocuklukta en fazla şiddete babaları tarafından maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Evin reisi değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.15.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.15. Evi Reisi Değişkenine Göre Dağılımları

Evin Reisi	N	%
Erkek	9	30,0
Kadın	1	3,33
Kararlar ortak alınmalı	20	66,67
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.15. incelendiğinde katılımcıların, evin reisinin kim olması gerektiği sorulduğunda %30'unun erkek, %3,33'ünün kadın ve %66,67'sinin kararların ortak alınması gerektiği yönünde bilgi verdikleri görüldü.

Şiddete maruz kalmış iseniz; kim/kimler tarafından şiddete maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.16.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.16. Katılımcıların Şiddete Maruz Kalmış İseniz; Kim/Kimler Tarafından Şiddete Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımları

Şiddet Uygulayan	Şiddete Maruz Kalma	N (%)
Annem tarafından	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Babam tarafından	Evet	13(43,33)
	Hayır	17(56,67)
Abim tarafından	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Kardeşim tarafından	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)
Eşim tarafından	Evet	22(73,33)
	Hayır	8(26,67)
Boşandığım eşim tarafından	Evet	2(6,67)
	Hayır	28(93,33)
Çocuk/Çocuklarım tarafından	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,67)
Eşimin ailesi tarafından	Evet	6(20)
	Hayır	24(80)

Tablo 5.2.16.'da ŞÖNİM'den hizmet alan şiddete maruz kalan kadınların kimler tarafından şiddete maruz kaldıkları araştırıldığında, %13,33'üne anneleri, %43,33'üne babaları, %23,33'üne abileri, %73,33'üne eşleri, %6,67'sine boşandığı eşi, %3,33 çocukları ve %20'sine eşinin ailesi tarafından şiddete maruz kaldıkları görüldü.

Şiddete maruz kalmış iseniz şiddeti uygulayanın eğitim/öğrenim değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.17.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.17. Şiddeti Uygulayanın Eğitim Değişkenine Göre Dağılımları

Şiddeti Uygulayanın Eğitimi	N	%
İlkokul	10	33,33
Ortaokul	9	30,0
Lise	8	26,67
Üniversite	3	10,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.17. incelendiğinde Şiddeti uygulayanların eğitim durumları, %33,33'ü ilkokul, %30'u ortaokul, %26,67'si lise ve %10'unun üniversite mezunu olduğu görüldü. Şiddet uygulayanların çoğunun ilkokul ve ortaokul seviyesinde olduğu; eğitim seviyesinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Şiddete maruz kalmış iseniz şiddeti uygulayanın mesleği değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.18.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.18. Şiddeti Uygulayanın Meslek Değişkenine Göre Dağılımları

Şiddet Mesleği	Uygulayanın	N	%
İşçi (Çalışan)		5	33,33
Memur		2	30,0
Özel sektör çalışanı		19	26,67
Çalışmayan/işsiz		4	10,0
Toplam		30	100,0

Tablo 5.2.18. incelendiğinde şiddeti uygulayanların meslek değişkenine göre dağılımlarının, %16,67'sinin işçi, %6,67'sinin memur, %63,33'ünün özel sektör çalışanı ve %13,33'ünün işsiz olduğu tespit edildi.

Şiddete maruz kalmış iseniz; şiddetin başlangıcı değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.19.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.19. Şiddetin Başlangıcı Değişkenine Göre Dağılımları

Şiddetin Başlangıcı	N	%
İlk günler	7	23,33
İlk aylar	11	36,67
Gebelik süresi	2	6,67
Doğum sonrası	2	6,67
İlk 5 yıl içinde	2	6,67
Diğer	6	20,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.19. da şiddetin başlangıcının ne zaman olduğu araştırıldığında, %23,33'üne ilk günlerde, %36,67'sine ilk aylarda, %6,67'sine gebelik süresince, %6,67'sine doğum sonrası, %6,67'sine ilk 5 yıl içinde, %20'sine diğer ve %3,33'üne çocukluğundan beri şiddet uygulanıyordu. Şiddetin en fazla ilk aylarda başladığı görülmüştür.

Fiziksel şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.20.'de gösterilmiştir

Tablo 5.2.20. Katılımcıların Fiziksel Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımları

Fiziksel Şiddet Biçimleri	Sıklık	N (%)
Tokat atma	Her zaman	2(6,67)
	Sık sık	20(66,67)
	Bazen	6(20)
	Nadiren	2(6,67)
	Hiçbir zaman	0(0)
Tekmeleme/ yumruklama	Her zaman	2(6,67)
	Sık sık	5(16,67)
	Bazen	6(20)
	Nadiren	14(46,67)
	Hiçbir zaman	3(10)
Hırpalamak	Her zaman	12(40)
	Sık sık	11(36,67)
	Bazen	4(13,33)
	Nadiren	3(10)
	Hiçbir zaman	0(0)
Boğazını sıkma	Her zaman	2(6,67)
	Sık sık	2(6,67)
	Bazen	2(6,67)
	Nadiren	12(40)
	Hiçbir zaman	12(40)
Bağlamak	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	1(3,33)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	28(93,33)
Kesici veya vurucu aletlerle yaralamak	Her zaman	0(0)
	Sık sık	1(3,33)
	Bazen	5(16,67)
	Nadiren	6(20)
	Hiçbir zaman	18(60)
Kezzap veya kaynar suyla yakmak	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	30(100)
Vücudunda sigara söndürmek	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	30(100)
Öz bakım ihtiyaçlarından maruz bırakmak	Her zaman	1(3,33)
	Sık sık	7(23,33)
	Bazen	13(43,33)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	8(26,67)

Tablo 5.2.20.'de ŞÖNİM' den hizmet alan kadınların fiziksel şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine maruz kaldıkları araştırıldığında, %66,67'lik oranla sık sık tokat atma, %46,67 oranla nadiren tekmeleme/yumruklama, %40'lık oran ile her zaman hırpalanmak, %40 ile nadiren ve hiçbir zaman boğazını sıkıkmak, %3,33'ünün bazen bağlandığı, %16,67'sinin bazen kesici veya vurucu aletlerle yaralandığı, %43,33'lük oranla bazen öz bakım ihtiyaçlarından maruz bırakıldığı görüldü.

Psikolojik şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.21.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.21. Katılımcıların Psikolojik Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Psikolojik Şiddet Biçimleri	Sıklık	N (%)
Bağırarak/ korkutmak	Her zaman	24(80)
	Sık sık	5(16,67)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	0(0)
Küfür etmek/tehdit etmek/ hakaret etmek	Her zaman	19(63,33)
	Sık sık	8(26,67)
	Bazen	2(6,67)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	0(0)
Akrabalarıyla, komsularıyla, arkadaşlarıyla ya da başkalarıyla görüştürmemek	Her zaman	7(23,33)
	Sık sık	11(36,67)
	Bazen	9(30)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	3(10)
Kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak	Her zaman	7(23,33)
	Sık sık	10(33,33)
	Bazen	5(16,67)
	Nadiren	4(13,33)
	Hiçbir zaman	4(13,33)
Başka kadınlarla kıyaslamak	Her zaman	6(20)
	Sık sık	7(23,33)
	Bazen	6(20)
	Nadiren	6(20)
	Hiçbir zaman	5(16,67)
Nasıl giymesi gerektiği konusunda baskı yapmak	Her zaman	6(20)
	Sık sık	6(20)
	Bazen	6(20)
	Nadiren	7(23,33)
	Hiçbir zaman	5(16,67)
Kadının kendini geliştirmesine engel olmak	Her zaman	9(30)
	Sık sık	6(20)
	Bazen	9(30)
	Nadiren	3(10)
	Hiçbir zaman	3(10)

Tablo 5.2.21.'de ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların psikolojik şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldıkları araştırıldığında, %80 oranla bağırarak/korkutmak, %63,33 oranla her zaman küfür etmek/tehdit etmek/ hakaret

etmek, %36,67 oranla sık sık akrabalarıyla, komsularıyla, arkadaşlarıyla ya da başkalarıyla görüştürülmediği görülmüştür. Yine %33,33 oranla sık sık kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutulduğu, %23,33 oranla sık sık başka kadınlarla kıyaslandığı, %23,33 oranla nadiren nasıl giymesi gerektiği konusunda baskı yapıldığı, %30 oranında her zaman veya bazen kadının kendini geliştirmesine engel olduğu görülmüştür.

Cinsel şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları aşağıdaki Tablo 5.2.22.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.22. Katılımcıların Cinsel Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Cinsel Şiddet Biçimleri	Sıklık	N (%)
Eşi tarafından gerçekleştirilse bile kişinin istemediği zamanda, istemediği yerde, istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlanmak	Her zaman	1(3,33)
	Sık sık	4(13,33)
	Bazen	10(33,33)
	Nadiren	4(13,33)
	Hiçbir zaman	11(36,67)
Başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	30(100)
Cinsel organlara zarar vermek	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	30(100)
Çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya zorlamak Kürtaj	Her zaman	0(0)
	Sık sık	3(10)
	Bazen	6(20)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	21(70)
Ensest ilişki (yakın akrabalar arasında gönüllü ya da gönülsüz cinsel ilişkidir.)	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	30(100)
Zorla evlendirmek	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	1(3,33)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	29(96,67)
İletişim araçlarını cinsel içerikli rahatsız edici davranışlarda bulunmak	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	29(96,67)

Tablo 5.2.22.'de ŞÖNİM'den hizmet alan giden kadınların cinsel şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldıkları araştırıldığında, %33,33'nün bazen eşi tarafından gerçekleştirilse bile kişinin istemediği zamanda,

istemediği yerde, istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlandığı, %20'sine bazen çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya zorlandığı (Kürtaj), %3,45'nin bazen zorla evlendirildiği, %3,33'nün nadiren iletişim araçlarını cinsel içerikli rahatsız edici davranışlarda bulunulduğu görüldü.

Ekonomik şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları aşağdaki Tablo 5.2.23.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.2.23. Katılımcıların Ekonomik Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Ekonomik Şiddet Biçimleri	Sıklık	N (%)
Gerekli harcamalar için para vermemek	Her zaman	13(43,33)
	Sık sık	11(36,67)
	Bazen	2(6,67)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	3(10)
Kısıtlı para vermek	Her zaman	11(36,67)
	Sık sık	10(33,33)
	Bazen	5(16,67)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	3(10)
Ailenin maddi durumu hakkında bilgilendirilmemek	Her zaman	19(63,33)
	Sık sık	3(10)
	Bazen	4(13,33)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	3(10)
Bireyin mal varlığının elinden almak	Her zaman	4(13,33)
	Sık sık	5(16,67)
	Bazen	6(20)
	Nadiren	5(16,67)
	Hiçbir zaman	10(33,33)
Çalışma hayatı konusunda kısıtlamalar getirmek	Her zaman	12(40)
	Sık sık	3(10)
	Bazen	3(10)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	11(36,67)
Aileyi ilgilendiren konularda eşin fikrini almamak	Her zaman	16(53,33)
	Sık sık	3(10)
	Bazen	4(13,33)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	6(20)
Şiddet uygulayanın çalışmaması ve sadece mağdurun kazancıyla aile iktisadının yapılması	Her zaman	2(6,67)
	Sık sık	2(6,67)
	Bazen	1(3,33)
	Nadiren	5(16,67)
	Hiçbir zaman	20(66,67)

Tablo 5.2.23.'te ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların ekonomik şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldığı araştırıldığında %43,33'nün her zaman gerekli harcamalar için para vermediği, %36,67'sinin her zaman kısıtlı para verdiği, %63,33'nün her zaman ailenin maddi durumu hakkında bilgilendirilmediği, %16,67'sinin sık sık bireyin mal varlığının elinden alındığı, %40'nın her zaman çalışma hayatı konusunda kısıtlamalar getirdiği, %53,33'nünün her zaman aileyi ilgilendiren konularda eşin fikrinin almadığı, %16,67'sinde ise nadiren şiddet uygulayanın çalışmaması ve sadece mağdurun kazancıyla aile iktisadının yapıldığı görülmüştür.

Eşiniz size şiddet uygulamış ise ilk şiddet uyguladığı zaman gösterdiğiniz tepki/tepkiler ne oldu? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.24.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.2.24. Katılımcıların İlk Şiddet Sonrası Tepki/Tepkiler Değişkenine Göre Dağılımlar

İlk Şiddet Tepki/Tepkiler	Katılımcılar	N (%)
Evi terk ettim.	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Aileme haber verdim.	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Ailesine haber verdim.	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Kolluk kuvvetlerini çağırdım.	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)
Komşu/arkadaş çağırdım.	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)
Küstüm, bir süre konuşmadım.	Evet	17(56,67)
	Hayır	13(43,33)
Yatağı ayırdım.	Evet	5(16,67)
	Hayır	25(83,33)
Çok korktum, ağladım.	Evet	22(73,33)
	Hayır	8(26,67)
Ona karşılık verdim.	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Diğer	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)

Tablo 5.2.24.'te ŞÖNİM'e gelen kadınların “eşiniz size şiddet uygulamış ise ilk şiddet uyguladığı zaman gösterdiğiniz tepki/tepkiler ne oldu” sorusuna verdiği cevaplar araştırıldığında, %10'unun evi terk ettiği, %13,33'nün kendi ailesine haber verdiği, %10'unun eşinin ailesine haber verdiği, %56,67'sinin küssüp bir süre konuşmadığı görülmüştür. Aynı şekilde %16,67'sinin yatağı ayırdığı, %73,33'ünün çok korkup ağladığı, %10'unun eşine karşılık verdiği görülmüştür.

Şiddet gördükten sonra genellikle aşağıdakilerden hangi/hangilerini yaparsınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.25.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.25. Katılımcıların Şiddet Sonrası Tepki/Tepkiler Değişkenine Göre Dağılımlar

Şiddet Tepki/Tepkiler	Katılımcılar	N (%)
Evi terk ederim.	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Aileme haber veririm.	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Ailesine haber veririm.	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Kolluk kuvvetlerini çağırırım.	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Komşu/arkadaş çağırırım.	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Bir süre konuşmam, özür dilemesini beklerim.	Evet	22(73,33)
	Hayır	8(26,67)
Yatağı ayırırım.	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Hiçbir şey olmamış gibi davranırım.	Evet	16(53,33)
	Hayır	14(46,67)
Ona bağırıp çağırır, hakaret ederim.	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Yaşadıklarımın sona ermesi için Allah'a dua ederim.	Evet	22(73,33)
	Hayır	8(26,67)
Onu istediği şeyleri yapmayarak cezalandırırım.	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Davranışlarıma her zamankinden daha fazla dikkat ederim.	Evet	17(56,67)
	Hayır	13(43,33)
Ona karşılık vermeyerek öfkesinin geçmesini beklerim.	Evet	17(56,67)
	Hayır	13(43,33)
Hırsımı çocuk/çocuklardan alırım.	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)
Dışarıya çıkmam.	Evet	9(30)
	Hayır	21(70)
Ev işleri, çocuk/çocukların bakımı gibi gündelik işlerimle ilgilenmem.	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Kocamın/birlikte olduğum kişinin öfkesi geçtikten sonra bana yaptıkları hakkında onunla konuşurum.	Evet	10(33,33)
	Hayır	20(66,67)
Şiddet uygulamaya devam ettiği takdirde ona Boşanacağımı söylerim.	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Diğer	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)

Tablo 5.2.25.'de ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların “Şiddet gördükten sonra genellikle aşağıdakilerden hangi/hangilerini yaparsınız?” sorusuna verdiği cevaplar araştırıldığında, %40'ının evini terk edeceği, %36,67'sinin kendi ailesine ve %40'ının eşinin ailesine haber vereceği, %40'ının kolluk kuvvetlerine haber vereceği, %23,33'ünün komşusu/arakadaşını çağıracağı, görülmüştür. . Aynı şekilde %73,33'ünün bir süre konuşmayıp özür dilemesini bekleyeceği, %13,33'ünün yatağı ayıracağı, %53,33'ünün hiçbir şey olmamış gibi davranacağı, %40'ının eşine bağırıp çağırıp hakaret edeceği, %73,33'ünün yaşadıklarının sona ermesi için Allah'a dua edeceği görülmüştür. Yine %36,67'sinin eşinin istediği şeyleri yapmaya cezalandıracağı, %56,67'sinin davranışlarına her zamankinden daha fazla dikkat edeceği, %56,67'sinin eşine karşılık vermeyerek öfkesinin geçmesini bekleyeceği, %30'unun dışarıya çıkmayacağı görülmüştür. %10'unun ev işleri, çocuk/çocukların bakımı gibi gündelik işleriyle ilgilenmeyeceği, %33,33'ünün kocasının/birlikte olduğu kişinin öfkesi geçtikten sonra yaptıkları hakkında konuşacağı, %40'ının şiddet uygulamaya devam ettiği takdirde eşine boşanacağını söyleyeceği görülmüştür.

Eşiniz size şiddet uygulamış ise, uyguladığında hissetmiş olduğunuz duygu/duygular? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.26.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.26. Katılımcıların Şiddet Sonrası Duygu/Duygular Değişkenine Göre Dağılımlar

Şiddet Sonrası Duygu/Duygular	Katılımcılar	N (%)
Üzülüyorum	Evet	24(80,0)
	Hayır	6(20,0)
Kocamı sevmiyorum	Evet	13(43,33)
	Hayır	17(56,66)
Sinirim ve moralim bozuluyor	Evet	19(63,33)
	Hayır	11(36,66)
Kendimi kötü hissediyorum	Evet	14(46,66)
	Hayır	16(53,33)
Kocamdan nefret ediyorum	Evet	12(40,0)
	Hayır	18(60,0)
Kırgınlık hissediyorum	Evet	12(40,0)
	Hayır	18(60,0)
Eziklik hissediyorum	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,66)
Evlendiğim için pişmanlık duyuyorum	Evet	16(53,33)
	Hayır	14(46,66)
Kızgınlık hissediyorum	Evet	9(30,0)
	Hayır	21(70,0)
Aldırmıyorum	Evet	9(30,0)
	Hayır	21(70,0)
Kocamdan tiksiniyorum	Evet	6(20,0)
	Hayır	24(80,0)
Kocamdan korkuyorum	Evet	17(56,66)
	Hayır	13(43,33)
Bunalıma giriyorum	Evet	18(60,0)
	Hayır	12(40,0)
Boşanmayı düşünüyorum	Evet	12(40,0)
	Hayır	18(60,0)

Tablo 5.2.26.'da ŞÖNİM'e giden kadınlarda eşi tarafından şiddet uygulanmış ise uygulandığında hissetmiş olduğu duygu/duygular araştırıldığında; %80,0'inin üzülmediği, %43,33'ünün kocasını sevmediği, %63,33'ünün sinirinin ve moralinin bozulduğu, %46,66'sının kendini kötü hissettiği görülmüştür. Aynı şekilde %40'ının kocasından nefret ettiği ve kırgınlık hissettiği, %13,33'ünün eziklik hissettiği, %16'sının pişmanlık duyduğu, %30'unu kızgınlık hissettiği ve aldırmadığı, %20'sinin tiksindiği, %56,66'sının korktuğu, %60'ının bunalıma girdiği ve %40'ının boşanmayı düşündüğü görülmüştür.

Şiddete uğradığınızı paylaşmış iseniz paylaştığınız kişiler size ne gibi öneri/önerilerde bulundular? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.27.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.27. Katılımcıların Şiddet Sonrası Öneri/Öneriler Değişkenine Göre Dağılımlar

Şiddet Sonrası Öneri/Öneriler	Katılımcılar	N (%)
Eşimle konuştular	Evet	15(50)
	Hayır	15(50)
Ayrılmamı söylediler	Evet	9(30)
	Hayır	21(70)
Polis/jandarmaya gitmemi söylediler	Evet	8(26,67)
	Hayır	22(73,33)
Çocuk/çocuklarım olduğunu hatırlattılar	Evet	16(53,33)
	Hayır	14(46,67)
Üzüldüler ama bir şey yapmadılar	Evet	13(43,33)
	Hayır	17(56,67)
Evlerinde kalabileceğimi söylediler	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Sabretmemi zamanla değişeceğini söylediler	Evet	22(73,33)
	Hayır	8(26,67)
Aile içinde bu tür şeylerin yaşanabileceğini söylediler	Evet	17(56,67)
	Hayır	13(43,33)
Şiddet Önleme ve İzleme merkezine başvurmamı söylediler	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)

Tablo 5.2.27.'de ŞÖNİM'e giden kadınların şiddete uğradığına dair paylaştığı kişilerden buldukları öneri/öneriler araştırıldığında, %50'sinin eşiyile konuştukları, %30'unun ayrılmasını söyledikleri, %26,67'sinin polis/jandarmaya gitmesini söylediği, %53,33'ünün çocuk/çocukları olduğunu hatırlattıkları, %43,33'ünün üzüldüğü bir şey yapamadığı görülmüştür. Aynı şekilde %13,33'ü evlerinde kalabileceğini söylediği, %73,33'ünün sabretmesini ve zamanla değişeceğini söylediği, %56,67'sinin aile içinde bu tür şeylerin yaşanabileceğini söylediği, %13,33'ünün Şiddet Önleme ve İzleme merkezine başvurmasını söyledikleri görülmüştür. En az evlerinde kalabilecekleri ve ŞÖNİM'e başvurmaları yönünde bir öneride bulunulmuştur.

Şiddet gördüğünüzde evi terk etmiş iseniz eve dönme kararını nasıl aldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.28.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.28. Katılımcıların Eve Dönme Değişkenine Göre Dağılımlar

Eve Dönme Nedeni	Katılımcılar	N (%)
Kendi ailem eve dönmem için baskı kurdu	Evet	5(16,67)
	Hayır	25(83,33)
Eşimin ailesi eve dönmem için baskı kurdu	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,67)
Çocuk/çocuklarım olduğu için döndüm	Evet	10(33,33)
	Hayır	20(66,67)
Arkadaşlarımla kalamazdım	Evet	2(6,67)
	Hayır	28(93,33)
Eşim/birlikte olduğum kişi pişman olduğunu söyledi	Evet	10(33,33)
	Hayır	20(66,67)
Maddi sıkıntılar	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Diğer	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)

Tablo 5.2.28.'de ŞÖNİM'e giden kadınların şiddet gördüklerinde evi terk edip ve sonra tekrar eve dönme kararını nasıl aldıkları araştırıldığında, %16,67'lik oranla kendi ailesi tarafından eve dönmesi için baskı kurulduğu, %3,33'lük oranla eşinin ailesi tarafından eve dönmesi için baskı kurulduğu görülmüştür. Aynı şekilde %33,33'lük oranla çocuk/çocukları olduğu için döndüğü, %6,67'lik oranla arkadaşlarında kalamayacağından dolayı döndüğü, %33,33'lük oranla eşi/birlikte olduğu kişi pişman olduğunu söylediği için döndüğü, %13,33'lük oranla ise maddi sıkıntılardan dolayı döndüğü görülmüştür. Eve dönmedeki en önemli etkenin şiddet uygulayanın pişmanlığı ve çocuklarının olması tespit edilmiştir.

Evi terk etmiş iseniz ne kadar süre evden ayrı kalma değişkenine ait frekans analiz sonuçları Tablo 5.2.29.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.29. Katılımcıların Evden Ayrı Kalma Süresi Değişkenine Göre Dağılımlar

Evden Ayrı Kalma Süresi	N	%
1-9 gün	7	41,18
10-15 gün	7	41,18
16-45 gün	2	11,76
1 yıl ve üstü	1	5,88
Toplam	17	100,0

Tablo 5.2.29. da katılımcıların, evi terk etmiş ise evden ne kadar süre ayrı kaldıkları araştırıldığında, %41,18'inin 1-9 gün ve 10-15 gün, %11,76'sının 16-45 gün, %5,88'inin 1 yıl ve üzeri süre ile ayrı kaldıkları görülmüştür.

Şiddet uygulayanı polis ya da savcılığa şikâyet etme sayısı değişkenine ait frekans analiz sonuçları Tablo 5.2.30.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.30. Katılımcıların Faili Şikayet Sayıları Değişkenine Göre Dağılımlar

Faili Şikayet Sayıları	N	%
1 kez	8	32,0
2 kez	5	20,0
3 kez	7	28,0
4 ve üstü	5	20,0
Toplam	24	100,0

Tablo 5.2.30. katılımcıların, şiddet uygulayanı kaç kez polis ya da savcılığa şikayet ettiği araştırıldığında, %32'sinin 1 kez, %20'sinin 2 kez, %28'inin 3 kez, %20'sinin 4 kez ve üzeri şikayette bulundu görülmüştür.

Uygulana şiddet nedeniyle adli muayene raporu değişkenine ait frekans analiz sonuçları Tablo 5.2.31.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.31. Katılımcıların Adli Muayene Raporu Değişkenine Göre Dağılımlar

Adli Muayene Raporu	N	%
Evet, Rapor Aldım	22	73,33
Hayır, Rapor Almadım	8	26,66
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.31. incelendiğinde ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların, uygulanan şiddet nedeniyle adli muayene raporu alıp almadığı araştırıldığında %73,33'sinin rapor aldığı, %26,66'ünün rapor almadığı gözlenmiştir.

Eşinize boşanma davası açmış iseniz, dava nasıl sonuçlandı? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.32.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.32. Katılımcıların Boşanma Davası Sonuçları Değişkenine Göre Dağılımlar

Boşanma Davası Sonuçları	Katılımcılar	N (%)
Vazgeçtim ise neden	Boşandık	3(60)
	Vazgeçtim	2(40)
	Barıştırdılar	1(3,33)
	Çocuğum için	1(3,33)

Tablo 5.2.32. incelendiğinde, katılımcıların eşlerine karşı boşanma davası açmışlar ise davanın nasıl sonuçlandığına dair konu araştırıldığında, %60'ının boşandığı ve %40'ının vazgeçtiği gözlenmiştir. Bu durumda vazgeçme nedenleri ele alındığında %3,33'ünün barıştırdığı için ve %3,33'ünün çocukları için vazgeçtikleri gözlenmiştir.

Annenize aileden biri şiddet uygulanma değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.33.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.33. Katılımcıların Annesine Uygulana Şiddet Türü Değişkenine Göre Dağılımlar

Anneye Uygulanan Şiddet	Katılımcılar	N (%)
Fiziksel şiddet uyguladı	Evet	13(43,33)
	Hayır	17(56,67)
Psikolojik şiddet uyguladı	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Ekonomik şiddet uyguladı	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)
Cinsel şiddet uyguladı	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)
Hayır, şiddet uygulamadı	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Bilmiyorum	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)

Tablo 5.2.33. de ŞÖNİM’e giden kadınlarda “Annenize aileden biri şiddet uygular mıydı?” sorusuna verilen yanıtlar araştırıldığında, %43,33’üne fiziksel şiddet uygulandığı, %10’una psikolojik şiddet uygulandığı, %40’ma ise şiddet uygulanmadığı gözlenmiştir. Aynı şekilde cevap verenlerin %10’unun şiddet uygulanıp uygulanmadığını bilmediği gözlenmiştir.

Aile ile görüşme değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.34.’te gösterilmiştir.

Tablo 5.2.34. Katılımcıların Ailesi İle Görüşme Değişkenine Göre Dağılımlar

Ailesi İle Görüşme	N	%
Hiç görüşmem	1	3,33
Her gün	6	20,0
Haftada bir-iki gün	9	30,0
Haftada iki-üç gün	5	16,67
Ayda birkaç defa	8	26,67
Yılda bir-iki defa	1	3,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.34. te katılımcıların, aileleri ile ne sıklıkla görüştikleri araştırıldığında,%30’unun haftada bir-iki gün, %26,67’sinin ayda birkaç defa, %20’sinin her gün, %16,67’sinin haftada iki-üç gün ve %3,33’ünün yılda bir-iki defa görüştüğü, %3,33’ünün ise hiç görüşmediği gözlenmiştir.

Evlilik tanımı değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.35.’de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.35. Katılımcıların Evlilik Tanımı Değişkenine Göre Dağılımlar

Evlilik Tanımı	N	%
İzdirap	6	20,0
Mutluluk	19	63,33
İhtiyaçtır	5	16,67
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.35. incelendiğinde katılımcıların, evlilik hakkında düşünceleri, %63,33'üne göre mutluluk, %20'sine göre ızdırap, %16,67'sine göre ise ihtiyaç olduğu gözlenmiştir.

Eşinizi evlenmeden önce yeterince tanıdığınızı düşünüyor musunuz? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.36.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.36. Katılımcıların Evlenmeden Önce Eşini Yeterince Tanıması Değişkenine Göre Dağılımlar

Evlenmeden Önce Eşini Yeterince Tanıması	N	%
Evet	2	8,33
Kararsızım	7	29,16
Hayır	15	62,5
Toplam	24	100,0

Tablo 5.2.36. da ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların evlenmeden önce eşlerini yeterince tanıyıp tanımadıkları araştırıldığında, %62,5'ünün tanıyamadığı, %29,16'inin kararsızlığı ve %8,33'inin yeterince tanıdığı gözlenmiştir.

Evlendiğinize pişman mısınız? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.37.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.37. Katılımcıların Evlilikten Pişmanlık Değişkenine Göre Dağılımlar

Evlilikten Pişmanlık	N	%
Evet	16	66,66
Kararsızım	4	16,66
Hayır	4	16,66
Toplam	24	100,0

Tablo 5.2.37. incelendiğinde ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların eşleri ile evlendiklerine pişman olup olmadıkları sorulduğunda, %66,66'sının pişman, %16,66'sının kararsız olduğu ve %16,66'sinin ise pişman olmadığı gözlenmiştir.

Siz tedbir kararının caydırıcı olduğunu düşünüyor musunuz? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.38.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.38. Katılımcıların Tedbir Kararının Caydırıcılığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tedbir Kararı Caydırıcılığı	Katılımcılar	N (%)
Hayır, caydırıcı değil ise neden	Evet caydırıcıdır	18(60,0)
	Hayır, caydırıcı değil	12(40,0)
	Cinayet haberlerinde olmadığını görüyoruz.	1(3,33)
	Evimi bastı	1(3,33)
	Güvenilir değil	1(3,33)
	Güvenmiyorum	1(3,33)
	Yapacak olan yapacağını yapıyor.	1(3,33)
	Yapan yine yapıyor. Etkili değil.	1(3,33)
	Yapmak isteyen yapıyor	1(3,33)
	Yaptırımları yeterli değil.	1(3,33)

Tablo 5.2.38. incelendiğinde ŞÖNİM'e giden kadınların verilen cevaplar doğrultusunda tedbir kararının caydırıcı olup olmadığına bakıldığında, %60,0'sinin caydırıcı olduğu, %40,0'inin caydırıcı olmadığı düşüncesi gözlenmiştir. Caydırıcı değil cevabını verenlere nedeni sorulduğunda ise %1,33'lük oranlarla; haberlere yer verilmediğinden, eşi tarafından evinin basılmasından, güvenilir olmadığından, güvenmediğinden, yapacak olan yapacağını yaptığından, etkisiz ve yetersizliğinden dolayı tedbir kararının caydırıcı olmadığı düşüncesi içerisindedir.

Tedbir kararının varlığı ve alınma şekli değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.39. ve Tablo 5.2.40.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.39. Katılımcıların Tedbir Kararının Varlığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tedbir Kararının Varlığı	N	%
Tedbir Kararı Var	15	50,0
Tedbir Kararı Yok	15	50,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.40. Katılımcıların Tedbir Kararının Nasıl Alındığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tedbir Kararının Nasıl Alındığı	N	%
Kendi talebim	3	20,0
ŞÖNİM	7	46,67
Kolluk görevlileri tarafından	4	26,67
Cumhuriyet başsavcısı	1	6,67
Toplam	15	100,0

Tablo 5.2.39. ve 5.2.40. incelendiğinde, ŞÖNİM'e giden kadınlarda tedbir kararının varlığı, %50'sinde tedbir kararının olduğu, %50'sinde ise tedbir kararının olmadığı görülmüştür. Aynı şekilde tedbir kararının kimin başvurusu üzerine verildiği araştırıldığında, %46,67'sinin ŞÖNİM, %26,67'sinin kolluk görevlileri, %20'sinin kendi talebi ve %6,67'sinin ise Cumhuriyet Başsavcısı tarafından verildiği gözlenmiştir.

Kadınların çalışma yaşamına katılması ve özellikle kadın ve çocuklarla ilgili şiddetle mücadele kapsamında Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumlarında yayımlar yapılmaktadır. Bu yayımların faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.2.41.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.41. Katılımcıların RTÜK Faydalı Yayım Değişkenine Göre Dağılımlar

RTÜK Faydalı Yayım	N	%
Evet Faydalı	18	60,0
Hayır Faydalı Değil	12	40,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.41. incelendiğinde ŞÖNİM'den hizmet alan kadınlara Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumlarında yapılan yayımların faydalı olup olmadığı hakkında düşünceleri sorulduğunda, %60'ının faydalı, %40'ının ise faydalı olmadığı görüşündeki düşünceleri gözlenmiştir.

Şiddete ne kadar maruz kaldıktan sonra ŞÖNİM'e başvurduunuz? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.42.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.42. Katılımcıların ŞÖNİM'e Başvuru Zamanı Değişkenine Göre Dağılımlar

ŞÖNİM'e Başvuru Zamanı	N	%
Hemen başvurduğum	2	6,67
1 hafta sonra başvurduğum	0	0
1 ay sonra başvurduğum.	0	0
1 yıl sonra başvurduğum.	0	0
Bütün yolları denedim en son çare olarak başvurduğum	28	93,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.42. incelendiğinde katılımcıların, şiddete maruz kaldıktan sonra ne kadar süre sonra ŞÖNİM'e başvurdukları araştırıldığında, %93,33'ünün bütün yolları denedikten sonra en son çare olarak başvurduğu, %6,67'sinin ise hemen başvurduğu gözlenmiştir.

ŞÖNİM'e hangi yönlendirmeye geldiği değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.43.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.2.43. Katılımcıların ŞÖNİM'e Hangi Yönlendirme İle Geldiği Değişkenine Göre Dağılımlar

ŞÖNİM'e Yönlendirme	N	%
Kişisel başvuru	13	43,33
Kolluk refakati ya da yönlendirmesi	16	53,33
Hakim kararı	0	0
Haber kaynaklı	0	0
Yerel yönetimler ve sicil toplum kuruluşlarından	0	0
Üçüncü şahısların ihbarı	0	0
Diğer sığınma evlerinden nakil	0	0
Kamu kurum ve kuruluşları	0	0
Alo 183 bildirimini	1	3,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.43. te ŞÖNİM'e giden kadınlara, hangi yönlendirmelerle ŞÖNİM'e gittikleri araştırıldığında, %53,33'ünün kolluk refakati ya da yönlendirmesi, %43,33'ünün kişisel başvuru ve %3,33'ünün ise alo 183 bildirimini gibi yönlendirmeler ile gittiği gözlenmiştir.

ŞÖNİM'deki hizmet/hizmetler değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.44'te gösterilmiştir.

Tablo 5.2.44. Katılımcıların ŞÖNİM’deki Hizmet/Hizmetler Değişkenine Göre Dağılımlar

ŞÖNİM’deki Hizmet/Hizmetler	Katılımcılar	N (%)
Kadın Konukevi hizmeti	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,66)
İş ve meslek edindirme	Evet	8(26,66)
	Hayır	22(73,33)
Hukuki süreçlerle ilgili bilgi ve destek verilmesi	Evet	10(33,33)
	Hayır	20(66,66)
Tebdir kararının alınması ve uygulanmasını sağlamak	Evet	10(33,33)
	Hayır	20(66,66)
Psiko-sosyal destek verilmesi	Evet	28(93,33)
	Hayır	2(6,66)
Yönlendirme ve rehberlik hizmeti verilmesi	Evet	29(96,66)
	Hayır	1(3,33)
Sosyal Ekonomik Destek hizmeti bağlanmadı	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,66)

Tablo 5.2.44. incelendiğinde ŞÖNİM’e giden kadınların ŞÖNİM de hangi hizmet/hizmetlerden yararlandıkları araştırıldığında, %3,33’ünün kadın konukevi, %26,66’sının iş ve meslek edindirme, %33,33’ünün hukuki süreçlerle ilgili bilgi ve destek verilmesi, %33,33’ünün tebdir kararının alınması ve uygulanmasını sağlamak, %93,33’ünün psiko-sosyal destek verilmesi, %96,66’sının yönlendirme ve rehberlik hizmeti/hizmetlerinden yararlandıkları gözlemlenmiştir. Aynı şekilde ŞÖNİM’e giden kadınların %13,33’ünün ise Sosyal Ekonomik Destek hizmeti bağlanmadığı gözlemlenmiştir.

ŞÖNİM’de şiddet uygulayana verilecek destek hizmetlerinden hangisi/hangileri eşinize uygulanmıştır? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.45.’de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.45. Katılımcıların ŞÖNİM’de Faile Verilen Hizmet/Hizmetler Değişkenine Göre Dağılımlar

ŞÖNİM’de Faile Verilen Hizmet/Hizmetler	N	%
Öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve danışmanlık değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasını sağlamak.	1	3,33
Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması halinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasını sağlamak.	0	0
Meslek edindirme kurslarına katılmasını sağlamak.	0	0
Hiçbiri uygulanmadı	29	96,66
Toplam	30	100,0

Tablo 5.2.45. ŞÖNİM’e giden kadınlarda, ŞÖNİM’de şiddet uygulayana verilecek destek hizmetlerinden hangisi/hangileri uygulandığı araştırıldığında, %3,33’üne öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve danışmanlık değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasını sağladığı, %96,66’sında ise hiçbirinin uygulanmadığı gözlenmiştir.

ŞÖNİM’deki görüşme odası ve fiziki koşulları değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.2.46.’da gösterilmiştir.

Tablo 5.2.46. Katılımcıların ŞÖNİM’deki Koşullar Değişkenine Göre Dağılımlar

ŞÖNİM’deki Koşullar	Katılımcılar	N (%)
Görüşmelerin görüşme odalarında yapılmasından memnun musunuz?	Evet	30(100)
	Hayır	0(0)
Görüşme odalarının fiziki koşullarından memnun musunuz?	Evet	30(100)
	Hayır	0(0)

Tablo 5.2.46. da ŞÖNİM’e giden kadınlara, görüşmelerin görüşme odalarında yapılmasından memnun olup olmadıkları araştırıldığında,%100’ünün de memnun kaldığı gözlenmiştir. Yine ŞÖNİM’e giden kadınlara görüşme odalarının fiziki koşullarından memnun olup olmadıkları araştırıldığında ise %100’ünün memnun olduğu gözlenmiştir.

5.3. Ayşe Varlıbaş Kadın Konukevi Verileri ve Bulgular

Kadın Konukeviden hizmet almış kadınların yaş değişkenine göre frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.1. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımları

Yaş	N	%
16-21	8	26,67
22-30	11	36,67
31-40	5	16,67
41 ve üzeri	6	20,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.1. incelendiğinde çalışmaya katılan kadınların %26,67'si 16-21, %36,67'sinin 22-30, %16,67'sinin 31-40 ve %20'sinin 41 ve üzeri yaşa sahip olduğu görüldü.

Medeni hal değişkenine ilişkin yapılan frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.2. Katılımcıların Medeni Hal Değişkenine Göre Dağılımları

Medeni Hal	N	%
Hiç Evlenmemiş	2	6,67
Boşanmış	8	26,66
Birlikte Yaşıyor	0	0
Dini Nikahlı Evlilik	4	13,33
Resmi Nikahlı Evlilik	16	53,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.2. incelendiğinde ankete katılan kadınların medeni durum bakımından, %6,67'sinin hiç evlenmediği, %26,66'sinin boşandığı, %13,33'ünün dini nikâhlı evli olduğu ve %53,33'ünün resmi nikâhlı evli olduğu görüldü.

Eğitim değişkenine ilişkin yapılan frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.3.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.3. Katılımcıların Eğitim Değişkenine Göre Dağılımları

Eğitim	N	%
Okuryazar değil	0	0
Okuryazar/İlkokul	10	33,33
Ortaokul	13	43,33
Lise	4	13,33
Üniversite	3	10,0
Yüksek Lisans ve Üstü	0	0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.3. incelendiğinde eğitim durumlarına bakıldığında, %33,33'ünün okuryazar/ilkokul, %43,33'ünün ortaokul, %13,33'ünün lise ve %10'unun üniversite mezunu olduğu görüldü.

Meslek değişkenine ilişkin yapılan frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.4.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.4. Katılımcıların Meslek Değişkenine Göre Dağılımları

Meslek	N	%
Öğrenci	0	0
Ev hanımı	16	53,33
İşçi (Çalışan)	4	13,33
Özel sektör çalışanı	10	33,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.4. incelendiğinde kadın konukevinde kalan kadınların meslekleri araştırıldığında, %53,33'ünün ev hanımı, %13,33'ünün işçi ve %33,33'ünün özel sektör çalışanı olduğu tespit edildi.

Ailenin aylık ortalama geliri değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.5.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.5. Katılımcıların Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Dağılımları

Ortalama Gelir	N	%
500-800	5	16,67
801-1300	6	20,0
1301-1900	13	43,33
1901-3200	2	6,67
3201-4900	1	3,33
4901 ve üstü	3	10,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.5. ailelerinin aylık ortalama gelir düzeylerinin ne olduğu araştırıldığında ise, %16,67'sinin 500-800, %20'sinin 801-1300, %43,33'ünün 1301-1900, %6,67'sinin 1901-3200, %3,33'ünün 3201-4900 ve %10'unun 4901 ve üzerinde gelire sahip oldukları gözlemlendi.

Yaşanılan yer değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.6. Katılımcıların Yaşadıkları Yer Değişkenine Göre Dağılımları

Yaşanılan Yer	N	%
Köy/Kasaba	6	20,0
İlçe	10	33,33
Şehir	14	46,67
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.6 incelendiğinde çalışmaya katılan katılımcıların, %20'si köy/kasabada, %33,33'ü ilçede ve %46,67'sinin şehir merkezinde yaşadıkları görüldü.

Evlenme şekilleri değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.7.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.7. Katılımcıların Evlenme Şekilleri Değişkenine Göre Dağılımları

Evlenme Şekli	N	%
Görücü usulü evlilik	11	39,29
Severek evlilik	4	14,29
Kaçarak evlilik	13	46,43
İstemeyerek zorla evlilik	0	0
Toplam	28	100,0

Tablo 5.3.7. incelendiğinde 30 katılımcıların 2'sinin evli olmadığı diğer katılımcıların ise; %39,29'unun görücü usulü, %14,29'unun severek ve %46,43'ünün kaçarak evlendikleri sonucuna varıldı.

Eşi ile akraba olma değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.8.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.8. Katılımcıların Eşi İle Akrabalık Değişkenine Göre Dağılımları

Eşiyle Akrabalık	N	%
Akrabalık Bağı Var	8	28,57
Akrabalık Bağı Yok	20	71,42
Toplam	28	100,0

Tablo 5.3.8. incelendiğinden ankete katılan katılımcıların 28'inin evli olduğu, %28,57'sinin eşleriyle akrabalık bağının olduğu, %71,42'sinin akrabalık bağının olmadığı tespit edilmiştir.

Evlilik süresi değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.9.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.9. Katılımcıların Evlilik Süresi Değişkenine Göre Dağılımları

Evlilik Süresi	N	%
0-6 ay	4	14,29
7 ay-5 yıl	10	35,71
6-10 yıl	5	17,86
11-15 yıl	6	21,43
6 yıl ve üstü	3	10,71
Toplam	28	100,0

Tablo 5.3.9. evli olan kadın konukevinde kalan kadınların evlilik süreleri incelendiğinde, %14,29'unun 0-6 ay, %35,71'inin 7 ay-5 yıl, %17,86'sının 6-10 yıl, %21,43'ünün 11-15 yıl ve %10,71'inin 16 yıl ve üzerinde evli oldukları görüldü.

Çocuk sayısı değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.10.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.10. Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Dağılımları

Çocuk Sayısı	N	%
0 çocuk	4	14,28
1 çocuk	6	21,42
2 çocuk	9	32,14
3 çocuk	6	21,42
4 çocuk	3	10,71
5 çocuk	0	0
Toplam	28	100,0

Tablo 5.3.10. incelendiğinde çalışmaya katılan kadınların %21,42'sinin bir ve üç, %32,14'ünün iki, %10,71'inin ise dört çocuğa sahip olduğu sonucuna varıldı.

Resmi ve dini nikahlı evlilik sayısı değişkenine ait frekans analizi sonuçları 5.3.11.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.11. Katılımcıların Evlilik Sayısı Değişkenine Göre Dağılımları

Evlilik Sayısı	N	%
Resmi Nikahlı İlk Evlilik	17	60,71
Resmi Nikahlı İkinci ve Üstü Evlilik	5	17,85
Sadece Dini Nikahlı İlk Evlilik	6	21,42
Sadece Dini Nikahlı İkinci ve Üstü Evlilik	0	0
Toplam	28	100,0

Tablo 5.3.11. incelendiğinde katılımcıların, %60,71'inin resmi nikahlı ilk evlilikleri, %17,85'inin resmi nikahlı ikinci ve üstü evlilik, % 21,42'inin sadece dini nikahlı ilk evlilikleri olduğu tespit edilmiştir.

Boşanmış yada boşanma aşamasında olmasının neden/nedenleri değişkenine ait frekans analiz sonucu Tablo 5.3.12.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.12. Katılımcıların Boşanma Nedenleri Değişkenine Göre Dağılımları

Boşanma Nedenleri	Katılımcılar	N (%)
Sorumsuzluk	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Alkol	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Kumar	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,67)
Madde bağımlılığı	Evet	2(6,67)
	Hayır	28(93,33)
Aldatma	Evet	5(16,67)
	Hayır	25(83,33)
Şiddet	Evet	10(33,33)
	Hayır	20(66,67)
Aşırı kıskançlık	Evet	3(10,0)
	Hayır	27(90,0)
Ekonomik sıkıntılar	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Diğer	Evet	2(6,67)
	Hayır	28(93,33)

Tablo 5.3.12. incelendiğinde kadın konukevinde kalan kadınların boşanmışlar yada boşanma aşamasında ise, nedenlerinin ne olduğu araştırıldığında, %23,33'ünün sorumsuzluk, %13,33'ünün alkol, %3,33'ünün kumar, %6,67'sinin madde bağımlılığı, %16,67'sinin aldatma, %33,33'ünün şiddet, %10,0'unun aşırı kıskançlık, %13,33'ünün ekonomik sıkıntılar ve %6,67'sinin diğer nedenlerden dolayı olduğu görüldü.

Gerektiğinde (bir erkeğin eşini dövmesinin gerekçesi olabilir mi?) bir erkeğin eşini dövebilir mi? Değişkenine ait frekans tablosu sonuçları Tablo 5.3.13.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.13. Katılımcıların Gerektiğinde Bir Erkek Eşini Dövebilir Mi? Değişkenine Göre Dağılımları

Eşini Dövme	N	%
Dövebilir	5	16,67
Dövemez	20	66,67
Kararsızım	5	16,67
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.13. incelendiğinde katılımcıların, gerektiğinde bir erkeğin eşini dövebilme durumuna göre ifadeleri araştırıldığında, %16,67'sinin dövebilir, %16,67'sinin kararsız olduğu ve %66,67'sinin dövemez dediği gözlemlendi.

Çocukluğunuzda ailenizden şiddet görmüş iseniz kim/kimlerden gördünüz? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.14.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.14. Katılımcıların Çocukluğunuzda Ailenizden Şiddet Görmüş İseniz Kim/Kimlerden Gördünüz? Değişkenine Göre Dağılımları

Çocukluğunda Şiddet Uygulayan	Şiddete	Maruz Kalan	N (%)
Annemden	Evet		5(16,67)
	Hayır		25(83,33)
Babamdan	Evet		11(36,67)
	Hayır		19(63,33)
Akrabalarımın	Evet		2(6,67)
	Hayır		28(93,33)
Abla/Kız kardeşimden	Evet		0(0)
	Hayır		30(100)
Abim/ Erkek kardeşimden	Evet		6(20,0)
	Hayır		24(80,0)
Diğer	Evet		0(0)
	Hayır		30(100)

Tablo 5.3.14. kadın konukevinde kalan kadınların çocukluklarında ailelerinden şiddet gördüler ise kim/kimler tarafından gördükleri araştırılmak istenmiştir. %16,67'sinin annesinden, %36,67'sinin babalarından, %6,67'sinin akrabalarından, %20'sinin abisi/erkek kardeşinden şiddet gördüğü tespit edildi.

Evin reisi değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.15.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.15. Evi Reisi Değişkenine Göre Dağılımları

Evin Reisi	N	%
Erkek	5	16,67
Kadın	1	3,33
Kararlar ortak alınmalı	24	80,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.15. incelendiğinde katılımcıların, evin reisinin kim olması gerektiği sorulduğunda %16,67'sinin erkek, %3,33'ünün kadın ve %80'inin kararların ortak alınması gerektiği yönünde bilgi verdikleri gözlemlendi.

Şiddete maruz kalmış iseniz; kim/kimler tarafından şiddete maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.16.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.16. Katılımcıların Şiddete Maruz Kalmış İseniz; Kim/Kimler Tarafından Şiddete Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımları

Şiddet Uygulayan	Şiddete Maruz Kalma	N (%)
Annem tarafından	Evet	6(20,0)
	Hayır	24(80,0)
Babam tarafından	Evet	13(43,33)
	Hayır	17(56,67)
Abim tarafından	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Kardeşim tarafından	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,67)
Eşim tarafından	Evet	19(63,33)
	Hayır	11(36,67)
Boşandığım eşim tarafından	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Çocuk/Çocuklarım tarafından	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,67)
Eşimin ailesi tarafından	Evet	10(33,33)
	Hayır	20(66,67)

Tablo 5.3.16.'da kadın konukevinde kalanlardan şiddete maruz kalanların kimler tarafından şiddete maruz kaldıkları araştırıldığında, %20'si anneleri, %43,33'ü babaları, %23,33'ü abileri, %3,33'üne kardeşleri, %63,33'ü eşi, %13,33'ü boşandığı eşi, %3,33'ü çocuk/çocukları ve %33,33'ü eşinin ailesi tarafından şiddete maruz kalıyordu.

Şiddete maruz kalmış iseniz şiddeti uygulayanın eğitim/öğrenim değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.17.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.17. Şiddeti Uygulayanın Eğitim Değişkenine Göre Dağılımları

Şiddeti Eğitimi	Uygulayanın	N	%
Okuryazar değil		1	33,33
İlkokul		15	50,0
Ortaokul		8	26,67
Lise		5	16,67
Üniversite		1	33,33
Toplam		30	100,0

Tablo 5.3.17. kadın konukevinde kalan kadınlara şiddeti uygulayanların eğitim durumları araştırıldığında, %3,33'ünün okuryazar olmadığı, %50'sinin ilkokul, %26,67'sinin ortaokul, %16,67'sinin lise ve %3,33'ünün üniversite mezunu olduğu görüldü.

Şiddete maruz kalmış iseniz şiddeti uygulayanın mesleği değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.18.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.18. Şiddeti Uygulayanın Meslek Değişkenine Göre Dağılımları

Şiddet Mesleği	Uygulayanın	N	%
İşçi (Çalışan)		13	43,33
Memur		2	6,67
Özel sektör çalışanı		9	30,0
Çalışmayan/işsiz		6	20,0
Toplam		30	100,0

Tablo 5.3.18. incelendiğinde şiddeti uygulayanların mesleklerine dağılımlarına, %43,33'ünün işçi, %6,67'sinin memur, %30'unun özel sektör çalışanı ve %20'sinin işsiz olduğu görüldü.

Şiddete maruz kalmış iseniz; şiddetin başlangıcı değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.19.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.19. Şiddetin Başlangıcı Değişkenine Göre Dağılımları

Şiddetin Başlangıcı	N	%
İlk günler	6	20,0
İlk aylar	8	26,67
Gebelik süresi	5	16,67
Doğum sonrası	4	13,33
İlk 5 yıl içinde	4	13,33
Diğer	3	10,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.19. da şiddetin başlangıcının ne zaman olduğu araştırıldığında, %20,0'sine ilk günlerde, %26,67'sine ilk aylarda, %16,67'sine gebelik süresince, %13,33'üne doğum sonrası, %13,33'üne ilk 5 yıl içinde ve %10,0'una diğer zamanlarda şiddet uygulanıyordu.

Fiziksel şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.20.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.20. Katılımcıların Fiziksel Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımları

Fiziksel Şiddet Biçimleri	Sıklık	N (%)
Tokat atma	Her zaman	5(16,67)
	Sık sık	5(16,67)
	Bazen	11(36,67)
	Nadiren	4(13,33)
	Hiçbir zaman	5(16,67)
Tekmeleme/ yumruklama	Her zaman	2(6,67)
	Sık sık	7(23,33)
	Bazen	12(40)
	Nadiren	3(10)
	Hiçbir zaman	6(20)
Hırpalamak	Her zaman	6(20)
	Sık sık	8(26,67)
	Bazen	8(26,67)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	7(23,33)
Boğazını sıkamak	Her zaman	2(6,67)
	Sık sık	9(30)
	Bazen	7(23,33)
	Nadiren	4(13,33)
	Hiçbir zaman	8(26,67)
Bağlamak	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	1(3,45)
	Nadiren	2(6,9)
	Hiçbir zaman	26(89,66)
Kesici veya vurucu aletlerle yaralamak	Her zaman	1(3,33)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	4(13,33)
	Nadiren	7(23,33)
	Hiçbir zaman	18(60)
Kezzap veya kaynar suyla yakmak	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	1(3,33)
	Nadiren	2(6,67)
	Hiçbir zaman	27(90)
Vücudunda sigara söndürmek	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	30(100)
Öz bakım ihtiyaçlarından maruz bırakmak	Her zaman	5(16,67)
	Sık sık	5(16,67)
	Bazen	1(3,33)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	18(60)

Tablo 5.3.20.'de kadın konukevinde kalan kadınların fiziksel şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine maruz kaldıkları araştırıldığında, %36,67'lik oranla

bazen tokat atma, %23,33' lük oranla sık sık tekmeleme/ yumruklama, %26,67'lik oranla bazen veya sık sık hırpalamak, %23,33'lük oranla bazen boğazını sıkma, %6,9'luk oranla nadiren bağlamak, %23,33'lük oranla nadiren kesici veya vurucu aletlerle yaralamak, %6,67'lik oranla nadiren kezzap veya kaynar suyla yakmak, %16,67'lik oranla her zaman veya sık sık öz bakım ihtiyaçlarından maruz bırakıldığı görülmüştür.

Psikolojik şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.21.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.21. Katılımcıların Psikolojik Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Psikolojik Şiddet Biçimleri	Sıklık	N (%)
Bağırarak/ korkutmak	Her zaman	15(50)
	Sık sık	9(30)
	Bazen	6(20)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	0(0)
Küfür etmek/tehdit etmek/ hakaret etmek	Her zaman	14(46,67)
	Sık sık	9(30)
	Bazen	5(16,67)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	1(3,33)
Akrabalarıyla, komsularıyla, arkadaşlarıyla ya da başkalarıyla görüştürmemek	Her zaman	9(30)
	Sık sık	3(10)
	Bazen	11(36,67)
	Nadiren	4(13,33)
	Hiçbir zaman	3(10)
Kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak	Her zaman	9(30)
	Sık sık	8(26,67)
	Bazen	3(10)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	10(33,33)
Başka kadınlarla kıyaslamak	Her zaman	10(33,33)
	Sık sık	4(13,33)
	Bazen	6(20)
	Nadiren	3(10)
	Hiçbir zaman	7(23,33)
Nasıl giymesi gerektiği konusunda baskı yapmak	Her zaman	10(33,33)
	Sık sık	3(10)
	Bazen	5(16,67)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	11(36,67)
Kadının kendini geliştirmesine engel olmak	Her zaman	11(36,67)
	Sık sık	7(23,33)
	Bazen	2(6,67)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	10(33,33)

Tablo 5.3.21. incelendiğinde kadın konukevinde kalan kadınların psikolojik şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldıklarına değinilmiş, %50'sine her zaman bağırlıp/korkutulduğu, %46,67'sine her zaman küfür/tehdit ve hakaret edildiği, %36,67'sinin bazen akrabalarıyla, komsularıya, arkadaşlarıyla ya da başkalarıyla görüştürülmediği, %30'nun her zaman kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutulduğu, %33,33'unun her zaman başka kadınlarla kıyaslandığı, %33,33'ne her zaman nasıl giymesi gerektiği konusunda baskı yapıldığı, %36,67'sine her zaman kadının kendini geliştirmesine engel olunduğu görülmüştür.

Cinsel şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.22.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.22. Katılımcıların Cinsel Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Cinsel Şiddet Biçimleri	Sıklık	N (%)
Eşi tarafından gerçekleştirilse bile kişinin istemediği zamanda, istemediği yerde, istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlanmak	Her zaman	3(10)
	Sık sık	4(13,33)
	Bazen	6(20)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	16(53,33)
Başkalılarıyla cinsel ilişkiye zorlamak	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	30(100)
Cinsel organlara zarar vermek	Her zaman	0(0)
	Sık sık	2(6,67)
	Bazen	2(6,67)
	Nadiren	2(6,67)
	Hiçbir zaman	24(80)
Çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya zorlamak Kürtaj	Her zaman	3(10)
	Sık sık	2(6,67)
	Bazen	3(10)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	22(73,33)
Ensest ilişki (yakın akrabalar arasında gönüllü yada gönülsüz cinsel ilişkidir.).	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	0(0)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	30(100)
Zorla evlendirmek	Her zaman	0(0)
	Sık sık	1(3,33)
	Bazen	2(6,67)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	27(90)
İletişim araçlarını cinsel içerikli rahatsız edici davranışlarda bulunmak	Her zaman	0(0)
	Sık sık	0(0)
	Bazen	1(3,33)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	28(93,33)

Tablo 5.3.22. kadın konukevinde kalanların cinsel şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldıkları araştırıldığında, %13,33'nün sık sık Eşi tarafından gerçekleştirilse bile kişinin istemediği zamanda, istemediği yerde, istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlandığı, %6,67'sinin sık sık cinsel organlara zarar

verdiği, %6,67'sinin sık sık çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya zorlandığı/kürtaj, %6,67'sinin bazen zorla evlendirildiği, %3,33'nün bazen iletişim araçlarını cinsel içerikli rahatsız edici davranışlarda bulunduğu görülmüştür.

Ekonomik şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.23.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.23. Katılımcıların Ekonomik Şiddet Uygulama Biçim/Biçimlerinden Hangisine Ne Sıklıkla Maruz Kaldınız? Değişkenine Göre Dağılımlar

Ekonomik Şiddet Biçimleri	Sıklık	N (%)
Gerekli harcamalar için para vermemek	Her zaman	15(50)
	Sık sık	7(23,33)
	Bazen	4(13,33)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	4(13,33)
Kısıtlı para vermek	Her zaman	12(40)
	Sık sık	8(26,67)
	Bazen	4(13,33)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	6(20)
Ailenin maddi durumu hakkında bilgilendirilmemek	Her zaman	18(60)
	Sık sık	3(10)
	Bazen	3(10)
	Nadiren	1(3,33)
	Hiçbir zaman	5(16,67)
Bireyin mal varlığının elinden almak	Her zaman	7(23,33)
	Sık sık	5(16,67)
	Bazen	4(13,33)
	Nadiren	5(16,67)
	Hiçbir zaman	9(30)
Çalışma hayatı konusunda kısıtlamalar getirmek	Her zaman	16(53,33)
	Sık sık	2(6,67)
	Bazen	1(3,33)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	11(36,67)
Aileyi ilgilendiren konularda eşin fikrini almamak	Her zaman	21(70)
	Sık sık	2(6,67)
	Bazen	1(3,33)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	6(20)
Şiddet uygulayanın çalışmaması ve sadece mağdurun kazancıyla aile iktisadının yapılması	Her zaman	10(33,33)
	Sık sık	2(6,67)
	Bazen	2(6,67)
	Nadiren	0(0)
	Hiçbir zaman	16(53,33)

Tablo 5.3.23.'te kadın konukevinde kalanların ekonomik şiddet uygulama biçim/biçimlerinden hangisine ne sıklıkla maruz kaldığı araştırıldığında, %50'sine her

zaman gerekli harcamalar için para verilmediği, %40'ına her zaman kısıtlı para verildiği, %60'ının her zaman ailenin maddi durumu hakkında bilgilendirilmediği, %23,33'nün her zaman mal varlığının elinden alındığı görülmüştür. Aynı şekilde %53,33'üne her zaman çalışma hayatı konusunda kısıtlamalar getirildiği, %70'inin her zaman aileyi ilgilendiren konularda eşin fikrinin alınmadığı ve %33,33'üne ise her zaman şiddet uygulayanın çalışmaması ve sadece mağdurun kazancıyla aile iktisadının yapıldığı görülmüştür.

Eşiniz size şiddet uygulamış ise ilk şiddet uyguladığı zaman gösterdiğiniz tepki/tepkiler ne oldu? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.24.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.24. Katılımcıların İlk Şiddet Sonrası Tepki/Tepkiler Değişkenine Göre Dağılımlar

İlk Şiddet Tepki/Tepkiler	Katılımcılar	N (%)
Evi terk ettim.	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Aileme haber verdim.	Evet	9(30)
	Hayır	21(70)
Ailesine haber verdim.	Evet	8(26,67)
	Hayır	22(73,33)
Kolluk kuvvetlerini çağırdım.	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Komşu/arkadaş çağırdım.	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,67)
Küstüm, bir süre konuşmadım.	Evet	17(56,67)
	Hayır	13(43,33)
Yatağı ayırdım.	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Çok korktum, ağladım.	Evet	17(56,67)
	Hayır	13(43,33)
Ona karşılık verdim.	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Diğer	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)

Tablo 5.3.24. kadın konukevinde kalan kadınların “eşiniz size şiddet uygulamış ise ilk şiddet uyguladığı zaman gösterdiğiniz tepki/tepkiler ne oldu” sorusuna verdiği cevaplar araştırıldığında, %40'ının evini terk ettiği, %30'unun kendi ailesine haber

verdiği, %26,67'sinin eşinin ailesine haber verdiği, %23,33'ünün kolluk kuvvetlerini çağırdığı görülmüştür. Aynı şekilde %3,33'nün komşusunu arkadaşını çağırdığı, %56,67'sinin küsüp bir süre konuşmadığı, %36,67'sinin yatağı ayırdığı, %56,67'sinin çok korkup ağladığı, %10'unun eşine karşılık verdiği görülmüştür.

Şiddet gördükten sonra genellikle aşağıdakilerden hangi/hangilerini yaparsınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.25.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.25. Katılımcıların Şiddet Sonrası Tepki/Tepkiler Değişkenine Göre Dağılımlar

Şiddet Tepki/Tepkiler	Katılımcılar	N (%)
Evi terk ederim.	Evet	16(53,33)
	Hayır	14(46,67)
Aileme haber veririm.	Evet	8(26,67)
	Hayır	22(73,33)
Ailesine haber veririm.	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Kolluk kuvvetlerini çağırırım.	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Komşu/arkadaş çağırırım.	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Bir süre konuşmam, özür dilemesini beklerim.	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Yatağı ayırırım.	Evet	9(30)
	Hayır	21(70)
Hiçbir şey olmamış gibi davranırım.	Evet	10(33,33)
	Hayır	20(66,67)
Ona bağırıp çağırır, hakaret ederim.	Evet	2(6,67)
	Hayır	28(93,33)
Yaşadıklarımın sona ermesi için Allah'a dua ederim.	Evet	18(60)
	Hayır	12(40)
Onu istediği şeyleri yapmayarak cezalandırırım.	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Davranışlarıma her zamankinden daha fazla dikkat ederim.	Evet	13(43,33)
	Hayır	17(56,67)
Ona karşılık vermeyerek öfkesinin geçmesini beklerim.	Evet	14(46,67)
	Hayır	16(53,33)
Hırsımı çocuk/çocuklardan alırım.	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Dışarıya çıkmam.	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Ev işleri, çocuk/çocukların bakımı gibi gündelik işlerimle ilgilenmem.	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)
Kocamın/birlikte olduğum kişinin öfkesi geçtikten sonra bana yaptıkları hakkında onunla konuşurum.	Evet	9(30)
	Hayır	21(70)
Şiddet uygulamaya devam ettiği takdirde ona boşanacağımı söylerim.	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Diğer	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)

Tablo 5.3.25. kadın konukevinde kalan kadınlara “Şiddet gördükten sonra genellikle aşağıdakilerden hangi/hangilerini yaparsınız?” sorusuna verdiği cevaplar araştırıldığında, %53,33’ünün evini terk edeceği, %26,67’sinin kendi ailesine ve %23,33’ünün eşinin ailesine haber vereceği, %36,67’sinin kolluk kuvvetlerine haber vereceği, %10’unun komşusu/arakadaşını çağıracağı, görülmüştür. Aynı şekilde %36,67’sinin bir süre konuşmayıp özür dilemesini bekleyeceği, %30’unun yatağı ayıracağı, %33,33’ünün hiçbir şey olmamış gibi davranacağı, %6,67’sinin eşine bağırıp çağırıp hakaret edeceği, %60’ının yaşadıklarının sona ermesi için Allah’a dua edeceği görülmüştür. Yine %10’unun eşinin istediği şeyleri yapmayara cezalandıracağı, %43,33’ünün davranışlarına her zamankinden daha fazla dikkat edeceği, %46,67’sinin eşine karşılık vermeyerek öfkesinin geçmesini bekleyeceği, %10’unun hırsımı çocuk/çocuklardan alacağı, %23,33’ünün dışarıya çıkmayacağı görülmüştür. %30’unun kocasının/birlikte olduğu kişinin öfkesi geçtikten sonra yaptıkları hakkında konuşacağı, %40’ının şiddet uygulamaya devam ettiği takdirde eşine boşanacağını söyleyeceği görülmüştür.

Eşiniz size şiddet uygulamış ise, uyguladığında hissetmiş olduğunuz duygu/duygular? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.26.’da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.26. Katılımcıların Şiddet Sonrası Duygu/Duygular Değişkenine Göre Dağılımlar

Şiddet Sonrası Duygu/Duygular	Katılımcılar	N (%)
Üzülüyorum	Evet	22(73,33)
	Hayır	8(26,67)
Kocamı sevmiyorum	Evet	9(30,0)
	Hayır	21(70,0)
Sinirim ve moralim bozuluyor	Evet	17(56,67)
	Hayır	13(43,33)
Kendimi kötü hissediyorum	Evet	21(70,0)
	Hayır	9(30,0)
Kocamdan nefret ediyorum	Evet	13(43,33)
	Hayır	17(56,67)
Kırgınlık hissediyorum	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Ezilik hissediyorum	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Evlendiğim için pişmanlık duyuyorum	Evet	19(63,33)
	Hayır	11(36,67)
Kızgınlık hissediyorum	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Aldırmıyorum	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,67)
Kocamdan tiksiniyorum	Evet	9(30,0)
	Hayır	21(70,0)
Kocamdan korkuyorum	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Bunalıma giriyorum	Evet	12(40,0)
	Hayır	18(60,0)
Boşanmayı düşünüyorum	Evet	17(56,67)
	Hayır	13(43,33)

Tablo 5.3.26.'da kadın konukevinde kalan kadınlarda eşi tarafından şiddet uygulanmış ise uygulandığında hissetmiş olduğu duygu/duygular araştırıldığında; %73,33'ünün üzüldüğü, %30'unun kocasını sevmediği, %56,67'sinin sinirinin ve moralinin bozulduğu, %70'inin kendini kötü hissettiği görülmüştür. Aynı şekilde %43,33'ünün kocasından nefret ettiği, %30'unun tiksindiği ve %36,67'sinin korktuğu, kocasına karşı %36,67'sinin kırgınlık, %36,67'sinin'inin kızgınlık ve %23,33'ünün ezilik hissettiği, %63,33'ünün evlendiği için pişmanlık duyduğu, %3,33'ünün

aldırmadığı, %40'ının bunalıma girdiği ve %56,67'sinin boşanmayı düşündüğü görülmüştür.

Şiddete uğradığınızı paylaşmış iseniz paylaştığınız kişiler size ne gibi öneri/önerilerde bulundular? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.27.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.27. Katılımcıların Şiddet Sonrası Öneri/Öneriler Değişkenine Göre Dağılımlar

Şiddet Sonrası Öneri/Öneriler	Katılımcılar	N (%)
Eşimle konuştular	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Ayrılmamı söylediler	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Polis/jandarmaya gitmemi söylediler	Evet	12(40)
	Hayır	18(60)
Çocuk/çocuklarım olduğunu hatırlattılar	Evet	16(53,33)
	Hayır	14(46,67)
Üzüldüler ama bir şey yapmadılar	Evet	13(43,33)
	Hayır	17(56,67)
Evlerinde kalabileceğimi söylediler	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Sabretmemi zamanla değişeceğini söylediler	Evet	15(50)
	Hayır	15(50)
Aile içinde bu tür şeylerin yaşanabileceğini söylediler	Evet	16(53,33)
	Hayır	14(46,67)
Şiddet Önleme ve İzleme merkezine başvurmamı söylediler	Evet	8(26,67)
	Hayır	22(73,33)

Tablo 5.3.27. de kadın konukevinde kalan kadınların şiddete uğradığına dair paylaştığı kişilerden buldukları öneri/öneriler araştırıldığında, %40'ının eşiyle konuştukları, %23,33'ünün ayrılması gerektiğini söyledikleri, %40'ının polis/jandarmaya gitmesini söylediği, %53,33'ünün çocuk/çocukları olduğunu hatırlattıkları, %43,33'ünün üzülüp bir şey yapamadığı görülmüştür. Aynı şekilde %13,33'ü evlerinde kalabileceğini söylediği, %50'sinin sabretmesini ve zamanla değişeceğini söylediği, %53,33'ünün aile içinde bu tür şeylerin yaşanabileceğini söylediği, %26,67'sinin Şiddet Önleme ve İzleme merkezine başvurmasını söyledikleri görülmüştür.

Şiddet gördüğünüzde evi terk etmiş iseniz eve dönme kararını nasıl aldınız? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.28.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.28. Katılımcıların Eve Dönme Değişkenine Göre Dağılımlar

Eve Dönme Nedeni	Katılımcılar	N (%)
Kendi ailem eve dönmem için baskı kurdu	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Eşimin ailesi eve dönmem için baskı kurdu	Evet	5(16,67)
	Hayır	25(83,33)
Çocuk/çocuklarım olduğu için döndüm	Evet	17(56,67)
	Hayır	13(43,33)
Arkadaşlarımla kalamazdım	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Eşim/birlikte olduğum kişi pişman olduğunu söyledi	Evet	9(30)
	Hayır	21(70)
Maddi sıkıntılar	Evet	6(20)
	Hayır	24(80)
Diğer	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,67)

Tablo 5.3.28. de kadın konukevinde kalan kadınların şiddet gördüklerinde evi terk edip ve sonra tekrar eve dönme kararını nasıl aldıkları araştırıldığında, %13,33'lük oranla kendi ailesi tarafından eve dönmesi için baskı kurulduğu, %16,67'lik oranla eşinin ailesi tarafından eve dönmesi için baskı kurulduğu görülmüştür. Aynı şekilde %56,67'lik oranla çocuk/çocukları olduğu için döndüğü, %10'luk oranla arkadaşlarında kalamayacağından dolayı döndüğü, %30'luk oranla eşi/birlikte olduğu kişinin pişman olduğunu söylediği için döndüğü, %20'lik oranla maddi sıkıntılardan dolayı döndüğü ve %3,33'lük oranla ise diğer sebeplerden dolayı döndüğü görülmüştür.

Evi terk etmiş iseniz ne kadar süre evden ayrı kaldınız? Değişkenine ait frekans analiz sonuçları Tablo 5.3.29.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.29. Katılımcıların Evden Ayrı Kalma Süresi Değişkenine Göre Dağılımlar

Evden Ayrı Kalma Süresi	N	%
1-9 gün	3	13,64
10-15 gün	5	22,73
16-45 gün	3	13,64
46-90 gün	6	27,27
1 yıl ve üstü	5	22,73
Toplam	22	100,0

Tablo 5.3.29.' da kadın konukevinde kadınların, evi terk etmiş ise evden ne kadar süre ayrı kaldıkları araştırıldığında, %13,64'ünün 1-9 gün, %22,73'ünün 10-15 gün, %13,64'ünün 16-45 gün,%27,27'sinin 46-90 gün, %22,73'ünün ise 1 yıl ve üzeri süre ile ayrı kaldıkları görülmüştür.

Şiddet uygulayanı polis ya da savcılığa şikâyet etmiş iseniz kaç kez? Değişkenine ait frekans analiz sonuçları Tablo 5.3.30.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.30. Katılımcıların Faili Şikâyet Sayıları Değişkenine Göre Dağılımlar

Faili Şikâyet Sayıları	N	%
1 kez	10	37,04
2 kez	5	14,81
3 kez	2	7,41
4 ve üstü	11	40,74
Toplam	28	100,0

Tablo 5.3.30. kadın konukevinde kalan kadınların, şiddet uygulayanı kaç kez polis ya da savcılığa şikâyet ettiği araştırıldığında, %37,04'ünün 1 kez, %14,81'inin 2 kez, %7,41'inin 3 kez, %40,74'ünün 4 kez ve üzeri şikâyette bulundu görülmüştür.

Uygulana şiddet nedeniyle adli muayene raporu değişkenine ait frekans analiz sonuçları Tablo 5.3.31.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.31. Katılımcıların Adli Muayene Raporu Değişkenine Göre Dağılımlar

Adli Muayene Raporu	N	%
Evet, Rapor Aldım	23	76,67
Hayır, Rapor Almadım	7	23,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.31. incelendiğinde kadın konukevinde kalan kadınların, uygulanan şiddet nedeniyle adli muayene raporu alıp almadığı araştırıldığında %76,67'sinin rapor aldığı, %23,33'ünün ise rapor almadığı gözlenmiştir.

Eşinize boşanma davası açmış iseniz, dava nasıl sonuçlandı? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.32.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.32. Katılımcıların Boşanma Davası Sonuçları Değişkenine Göre Dağılımlar

Boşanma Davası Sonucu	N	%
Boşandık	6	85,71
Vazgeçtim	1	14,29
Toplam	7	100,0

Tablo 5.3.32.'de kadın konukevinde kalan kadınların, eşlerine karşı boşanma davası açmışlar ise davanın nasıl sonuçlandığına dair konu araştırıldığında, %85,71'inini boşandığı ve %14,29'unun vazgeçtiği gözlenmiştir.

Annenize aileden biri şiddet uygular mıydı? Değişkenine ait frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.33.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.33. Katılımcıların Annesine Uygulana Şiddet Türü Değişkenine Göre Dağılımlar

Anneye Uygulanan Şiddet	Katılımcılar	N (%)
Fiziksel şiddet uyguladı	Evet	16(53,33)
	Hayır	14(46,67)
Psikolojik şiddet uyguladı	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Ekonomik şiddet uyguladı	Evet	3(10)
	Hayır	27(90)
Cinsel şiddet uyguladı	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,67)
Hayır, şiddet uygulamadı	Evet	10(33,33)
	Hayır	20(66,67)
Bilmiyorum	Evet	2(6,67)
	Hayır	28(93,33)

Tablo 5.3.33.'te kadın konukevinde kalan kadınlarda “Annenize aileden biri şiddet uygular mıydı?” sorusuna verilen yanıtlar araştırıldığında, %53,33’üne fiziksel şiddet, %23,33’üne psikolojik şiddet, %10’una ekonomik şiddet, %3,33’üne cinsel şiddet uygulandığı gözlenmiştir. %33,33’üne ise şiddet uygulanmadığı gözlenmiştir. Aynı şekilde cevap verenlerin %6,67’sinin ise şiddet uygulanıp uygulanmadığını bilmediği gözlenmiştir.

Ailenizle ne sıklıkla görüşüyorsunuz? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.34.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.34. Katılımcıların Ailesi İle Görüşme Değişkenine Göre Dağılımlar

Ailesi İle Görüşme	N	%
Hiç görüşmem	14	46,67
Her gün	1	3,33
Haftada bir-iki gün	4	13,33
Haftada iki-üç gün	5	16,67
Ayda birkaç defa	2	6,67
Yılda bir-iki defa	4	13,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.34.'te kadın konukevinde kalan kadınların aileleri ile ne sıklıkla görüştüleri araştırıldığında, %16,67’sinin haftada iki-üç gün, %13,33’ünün haftada bir-iki gün, %13,33’ünün yılda bir-iki defa, %6,67’sinin ayda birkaç defa, %3,33’ünün her gün görüştüğü, %46,67’sinin ise hiç görüşmediği gözlenmiştir.

Evlilik tanımı değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.35.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.35. Katılımcıların Evlilik Tanımı Değişkenine Göre Dağılımlar

Evlilik Tanımı	N	%
İzdırap	7	23,33
Mutluluk	16	53,33
İhtiyaçtır	7	23,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.35. incelendiğinde kadın konuk evinde kalan kadınların evlilik hakkında düşünceleri araştırıldığında, %53,33'üne göre mutluluk, %23,33'üne göre ızdırap, %23,33'üne göre ise ihtiyaç olduğu gözlenmiştir.

Eşinizi evlenmeden önce yeterince tanıdığınızı düşünüyor musunuz? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.36.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.36. Katılımcıların Evlenmeden Önce Eşini Yeterince Tanıması Değişkenine Göre Dağılımlar

Evlenmeden Önce Eşini Yeterince Tanıması	N	%
Evet	2	7,14
Kararsızım	7	25,0
Hayır	19	67,85
Toplam	28	100,0

Tablo 5.3.36.'da evlenmeden önce eşlerini yeterince tanıyıp tanımadıkları araştırıldığında, %67,85'inin tanıyamadığı, %25'inin kararsızlığı ve %7,14'ünün ise yeterince tanıdığı gözlenmiştir.

Evlendiğinize pişman mısınız? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.37.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.37. Katılımcıların Evlilikten Pişmanlık Değişkenine Göre Dağılımlar

Evlilikten Pişmanlık	N	%
Evet	18	64,29
Kararsızım	3	10,71
Hayır	7	25,0
Toplam	24	100,0

Tablo 5.3.37. incelendiğinde kadın konukevinde kalan kadınların, eşleri ile evlendiklerine pişman olup olmadıkları sorulduğunda, %64,29'unun pişman, %10,71'inin kararsız olduğu ve %25,0'inin ise pişman olmadığı gözlenmiştir.

Siz tedbir kararının caydırıcı olduğunu düşünüyor musunuz? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.38.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.38. Katılımcıların Tedbir Kararının Caydırıcılığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tedbir Kararı Caydırıcılığı	N	%
Evet, Caydırıcıdır	10	33,33
Hayır, Caydırıcı değildir	20	66,67
Toplam	24	100,0

Tablo 5.3.38.'de kadın konukevinde kalan kadınlarda verilen cevaplar doğrultusunda tedbir kararının caydırıcı olup olmadığı araştırıldığında, %33,33'ünün caydırıcı olduğu, %66,67'sinin ise caydırıcı olmadığı düşüncesi gözlenmiştir.

Tedbir kararının varlığı ve alınma şekli değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.39. ve Tablo 5.3.40.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.39. Katılımcıların Tedbir Kararının Varlığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tedbir Kararının Varlığı	N	%
Tedbir Kararı Var	18	60,0
Tedbir Kararı Yok	12	40,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.40. Katılımcıların Tedbir Kararının Nasıl Alındığı Değişkenine Göre Dağılımlar

Tedbir Kararının Nasıl Alındığı	N	%
Kendi talebim	6	33,33
ŞÖNİM	2	11,11
Kolluk görevlileri tarafından	4	22,22
Cumhuriyet başsavcısı	6	33,33
Toplam	18	100,0

Tablo 5.3.39. ve 5.3.40. incelendiğinde, kadın konuk evinde kalan giden kadınlarda tedbir kararının varlığı, %60'ında tedbir kararının olduğu, %40'ında ise tedbir kararının olmadığı görülmüştür. Aynı şekilde tedbir kararının kimin başvurusu üzerine verildiği araştırıldığında, %22,22'sinin ŞÖNİM, %33,33'ünün kolluk görevlileri, %33,33'ünün kendi talebi ve %11,11'inin ise müdürlük tarafından verildiği gözlenmiştir.

Kadınların çalışma yaşamına katılması ve özellikle kadın ve çocuklarla ilgili şiddetle mücadele kapsamında Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumlarında yayımlar yapılmaktadır. Bu yayımların faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.3.41.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.41. Katılımcıların RTÜK Faydalı Yayımlar Değişkenine Göre Dağılımlar

RTÜK Faydalı Yayımlar	N	%
Evet Faydalı	13	43,33
Hayır Faydalı Değil	17	56,67
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.41.'de Kadın konuk evinde kalan giden kadınlarda Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumlarında yapılan yayımların faydalı olup olmadığı hakkında düşünceleri araştırıldığında, %43,33'ünün faydalı, %56,67'sinin ise faydalı olmadığı görüşündeki düşünceleri gözlenmiştir.

Şiddete ne kadar maruz kaldıktan sonra ŞÖNİM'e başvurduunuz? Değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.42.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.42. Katılımcıların ŞÖNİM'e Başvuru Zamanı Değişkenine Göre Dağılımlar

ŞÖNİM'e Başvuru Zamanı	N	%
Hemen başvurduğum	1	3,33
1 hafta sonra başvurduğum	0	0
1 ay sonra başvurduğum.	2	6,67
1 yıl sonra başvurduğum.	2	6,67
Bütün yolları denedim en son çare olarak başvurduğum	25	83,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.42.'de Kadın konuk evinde kalan giden kadınlarda şiddete maruz kaldıktan sonra ne kadar süre sonra ŞÖNİM'e başvurdukları araştırıldığında, %83,33'ünün bütün yolları denedikten sonra en son çare olarak, %6,67'sinin bir ay sonra, %6,67'sinin bir yıl sonra, %3,33'ünün ise hemen başvurduğu gözlenmiştir.

ŞÖNİM'e hangi yönlendirmeye geldiği değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.43.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.43. Katılımcıların ŞÖNİM'e Hangi Yönlendirme İle Geldiği Değişkenine Göre Dağılımlar

ŞÖNİM'e Yönlendirme	N	%
Kişisel başvuru	8	26,67
Kolluk refakati ya da yönlendirmesi	16	60,0
Hakim kararı	0	0
Haber kaynaklı	0	0
Yerel yönetimler ve sicil toplum kuruluşlarından	0	0
Üçüncü şahısların ihbarı	4	13,33
Diğer sığınma evlerinden nakil	0	0
Kamu kurum ve kuruluşları	0	0
Alo 183 bildirim	0	0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.43.'te kadın konuk evinde kalan giden kadınlarda, hangi yönlendirmelerle ŞÖNİM'e gittikleri araştırıldığında, %60'ının kolluk refakati ya da yönlendirmesi, %26,67'sinin kişisel başvuru ve %13,33'ünün ise diğer yönlendirmeler ile gittiği gözlenmiştir.

ŞÖNİM'deki hizmet/hizmetler değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.44'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.44. Katılımcıların ŞÖNİM'deki Hizmet/Hizmetler Değişkenine Göre Dağılımlar

ŞÖNİM'deki Hizmet/Hizmetler	Katılımcılar	N (%)
Kadın Konukevi hizmeti	Evet	30(100)
	Hayır	0(0)
İş ve meslek edindirme	Evet	1(3,33)
	Hayır	29(96,66)
Hukuki süreçlerle ilgili bilgi ve destek verilmesi	Evet	8(26,67)
	Hayır	22 (73,33)
Tedbir kararının alınması ve uygulanmasını sağlamak	Evet	6(20,0)
	Hayır	24(80,0))
Psiko-sosyal destek verilmesi	Evet	23(76,67)
	Hayır	7(23,33)
Yönlendirme ve rehberlik hizmeti verilmesi	Evet	26(86,67)
	Hayır	4(13,33)
Sosyal Ekonomik Destek hizmeti bağlanmadı	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)

Tablo 5.3.44. incelendiğinde kadın konukevinde kalan kadınların kadın konukevine gelmeden önce ŞÖNİM’den yönlendirildikleri için, ŞÖNİM de hangi hizmet/hizmetlerden yararlandıkları araştırıldığında, %100’ünün kadın konukevi, %3,33’ünün iş ve meslek edindirme, %26,67’sinin hukuki süreçlerle ilgili bilgi ve destek verilmesi, %20,0’sinin tedbir kararının alınması ve uygulanmasını sağlamak, %76,67’sinin psiko-sosyal destek verilmesi, %86,67’sinin yönlendirme ve rehberlik hizmeti/hizmetlerinden yararlandıkları gözlemlenmiştir. Aynı şekilde hizmet alan kadınların %13,33’ünün ise Sosyal Ekonomik Destek hizmeti bağlanmadığı gözlenmiştir.

ŞÖNİM’deki görüşme odası ve fiziki koşulları değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.45.’de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.45. Katılımcıların ŞÖNİM’deki Koşullar Değişkenine Göre Dağılımlar

ŞÖNİM’deki Koşullar	Katılımcılar	N (%)
Görüşmelerin görüşme odalarında yapılmasından memnun musunuz?	Evet	30(100)
	Hayır	0(0)
Görüşme odalarının fiziki koşullarından memnun musunuz?	Evet	30(100)
	Hayır	0(0)

Tablo 5.3.45. de kadın konukevinden hizmet alan kadınların, konukevine gelmeden önce ŞÖNİM’den hizmet aldıkları sırada görüşmelerin görüşme odalarında yapılmasından memnun olup olmadıkları araştırıldığında,%100’ünün de memnun kaldığı gözlenmiştir. Yine ŞÖNİM’den hizmet aldıklarında görüşme odalarının fiziki koşullarından memnun olup olmadıkları araştırıldığında ise %100’ünün memnun olduğu gözlenmiştir.

Kadın Konukevinde oda sayısı değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.3.46’da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.46. Katılımcıların Kadın Konukevindeki Oda Sayısı Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevindeki Oda Sayısı	N	%
Tek kişi	8	26,67
İki kişi	18	60,0
Üç ve üstü	4	13,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.46.'da kadın konukevinde kalan kadınlarda, konukevinde kaç kişilik oda da kaldıkları araştırıldığında, %60'ının iki kişilik, %26,67'sinin tek kişilik ve %13,33'ünün ise üç kişilik ve üzeri oda da kaldıkları gözlenmiştir.

Kadın konukevinde çocuk/çocuklarla kalınma değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.3.47'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.47 Katılımcıların Kadın Konukevindeki Kadınların Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevindeki Kadınların Çocuk Sayıları	N	%
1 çocuk	9	30,0
2 çocuk	4	13,33
3 çocuk ve üzeri	5	16,67
Hayır	12	40,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.47.'de kadın konukevinde çocuk/çocuklarla birlikte kaldıkları araştırıldığında, %30'unun bir çocuk, %16,67'sinin üç ve üzeri çocuk, %13,33'ünün ise iki çocuk ile birlikte kaldıkları, %40'ının ise çocuk/çocukları ile kalmadığı gözlenmiştir.

Kadın konukevinde kapasite değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.3.48'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.48. Katılımcıların Kadın Konukevindeki Kapasite Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevindeki Kapasite	N	%
Evet, Yeterli kapasite	21	70,0
Hayır, Yetersiz kapasite	9	30,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.48. de kadın konukevi kapasitesinin yeterli olup olmadığı araştırıldığında, %70'ine göre yeterli olduğu, %30'una göre yeterli olmadığı gözlenmiştir.

Kadın konukevinde verilen hizmet/hizmetler değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.3.49.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.49. Katılımcıların Kadın Konukevindeki Verilen Hizmet/Hizmetler Değişkenine Göre Dağılımlar

Konukevinde Verilen Hizmet/Hizmetler	Katılımcılar	N (%)
Güvenlik	Evet	22(73,33)
	Hayır	8(26,67)
Danışmanlık	Evet	18(60)
	Hayır	12(40)
Yönlendirme	Evet	29(96,67)
	Hayır	1(3,33)
Psikolojik destek	Evet	19(63,33)
	Hayır	11(36,67)
Hukuki destek	Evet	15(50)
	Hayır	15(50)
Tıbbi destek	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Geçici maddi yardım	Evet	5(16,67)
	Hayır	25(83,33)
İş bulma konusunda destek	Evet	11(36,67)
	Hayır	19(63,33)
Kreş	Evet	4(13,33)
	Hayır	26(86,67)
Mesleki eğitim kursu	Evet	7(23,33)
	Hayır	23(76,67)
Grup çalışmaları	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)
Çocuklar için burs	Evet	0(0)
	Hayır	30(100)
Sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler	Evet	5(16,67)
	Hayır	25(83,33)

Tablo 5.3.49.'da kadın konukevinde kalan kadınlarda, kadın konukevinde sunulan hizmet/hizmetlerden hangilerinden faydalandığı araştırıldığında, %73,33'ünün güvenlik, %60'ının danışmanlık, %96,67'sinin yönlendirme, %63,33'ünün psikolojik destek, %50'sinin hukuki destek, %36,67'sinin tıbbi destek, %16,67'sinin geçici maddi yardım hizmet/hizmetlerinden yararlandıkları gözlenmiştir. Aynı şekilde %36,67'sinin iş bulma konusunda destek, %13,33'ünün kreş, %23,33'ünün mesleki eğitim kursu, %16,67'sinin ise sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler hizmet/hizmetlerinden faydalandıkları gözlenmiştir.

Kadın konukevine çocuklarla birlikte kabulün yapılması değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.3.50.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.50. Katılımcıların Kadın Konukevine Çocukla Birlikte Kabulün Yapılması Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevine Çocukla Birlikte Kabulün Yapılması	N	%
Evet, Çocuk kabulü yapılmadığı takdirde tercih etmezdim	21	70,0
Hayır, çocuk kabulü yapılmasa da tercih ederdim	9	30,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.50.'de kadın konukevinde kalan kadınlarda, kadın konukevine çocuklarla birlikte kabulün yapılması bu hizmet modelini almalarında etkili olup olmadığı araştırıldığında, %70'ine göre etkili olduğu, %30'una göre ise etkili olmadığı gözlenmiştir.

Kadın konukevinde harçlıkların ödenme şekli değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.3.51'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.51. Katılımcıların Kadın Konukevinde Harçlıkların Ödenme Şekli Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevinde Harçlıkların Ödenme Şekli	N	%
Evet	26	86,67
Hayır	4	13,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.51.'de kadın konukevinde kalan kadınlarda, harçlıkları her ayın birinci günü peşin olarak ödenmesi açısından memnuniyet araştırıldığında %86,67'sinin bu durumdan memnun olduğu, %13,33'ünün ise memnun olmadığı gözlenmiştir.

Kadın konukevinde harçlıkların yeterlilik değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.3.52'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.52. Katılımcıların Kadın Konukevinde Harçlıkların Ödenme Şekli Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevinde Harçlıkların Yeterlilik	N	%
Evet	14	46,67
Hayır	16	53,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.52.'de kadın konukevinde kalan kadınların, harçlığın yeterli olup olmadığı araştırıldığında %46,67'sine yeterli olduğu, %53,33'üne göre yeterli olmadığı gözlenmiştir.

Kadın konukevi hangi ihtiyacı karşılamak için kullandığı değişkenine ait frekans analizi Tablo 5.3.53.'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.53. Katılımcıların Kadın Konukevi İhtiyaç Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevi İhtiyaç	N	%
Barınma ihtiyacı	10	33,33
Güvenlik ihtiyacı	2	6,67
Her iki ihtiyaç	18	60,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.3.'te kadın konukevinde kalan kadınlarda, kadın konukevinde hangi ihtiyaçları karşılamak için kullandıkları araştırıldığında, %6,67'si güvenlik, %33,33'ü barınma, %60'ı ise her iki ihtiyaç için kullandıkları gözlenmiştir.

Kadın konukevinin standart değişkenine ilişkin frekans analizi sonucu Tablo 5.3.54'te gösterilmiştir.

Tablo 5.3.54. Katılımcıların Kadın Konukevinin Standartları Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevi Standartları	Katılımcılar	N (%)
Oda standartlarını	Çok iyi	8(26,67)
	İyi	14(46,67)
	Yeterli	6(20)
	Yetersiz	2(6,67)
Mutfak(yemek) standartları	Çok iyi	12(40)
	İyi	13(43,33)
	Yeterli	3(10)
	Yetersiz	2(6,67)
Televizyon ve gazete erişimi(ulaşım)	Çok iyi	10(33,33)
	İyi	14(46,67)
	Yeterli	3(10)
	Yetersiz	3(10)

Tablo 5.3.54.'te kadın konukevinde kalan kadınlarda, kadın konukevinin standartlarını nasıl buldukları araştırıldığında, oda standartlarını %46,67'lik oranla iyi, mutfak(yemek) standartlarını %43,33'lük oranla iyi, televizyon ve gazete erişimi %46,67'lik oranla iyi buldukları gözlenmiştir.

Hizmet alınan kadın konukevinin korunaklık değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.55'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.55. Katılımcıların Kadın Konukevinin Korunaklılık Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevinin Korunaklılığı	N	%
Evet, Korunaklı	29	96,67
Hayır, korunaksız	1	3,33
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.55.'de hizmet aldıkları konukevinin korunaklı olup olmadığı araştırıldığında, %96,67'sine göre korunaklı, %3,33'üne göre korunaklı olmadığı gözlenmiştir.

Kadın konukevinin giriş çıkış saatlerinden memnunluk değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.56'da gösterilmiştir.

Tablo 5.3.56. Katılımcıların Kadın Konukevinin Giriş-Çıkış Saatleri Memnunluk Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevinin Giriş-Çıkış Saatleri	N	%
Evet, Memnunum	25	83,33
Hayır, Memnun değilim	5	16,67
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.56. incelendiğinde kadın konukevinden hizmet alan kadınların, konukevinin giriş çıkış saatlerinden memnun olup olmama durumu; %83,33'ünün memnun olduğu, %16,67'sinin ise memnun olmadığı gözlenmiştir.

Kadın konukevinin izin süresinden memnunluk değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.57'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.57. Katılımcıların Kadın Konukevinin İzin Süresi Memnunluk Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevinin İzin Süresi	N	%
Evet, Memnunum	30	100,0
Hayır, Memnun değilim	0	0
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.57.'de kadın konukevi hizmetinden faydalanan kadının yazılı bildirimde bulunması kaydıyla en çok on beş gün süre ile konukevinden ayrı bir yerde kalabildiği kararının yeterliliği araştırıldığında, bu kararın yeterli olduğu gözlenmiştir.

Kadın konukevinde kalma süresi memnunluk değişkenine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 5.3.58'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.58. Katılımcıların Kadın Konukevinde Kalma Süresi Memnunluk Değişkenine Göre Dağılımlar

Kadın Konukevinde Kalma Süresi	N	%
Evet, Yeterli	10	33,33
Hayır, Yeterli değil	20	66,67
Toplam	30	100,0

Tablo 5.3.58.'de kadın konukevinde kalma süresi ilk kabul birimine kabul edildiği tarihten itibaren en fazla 6 aydır. Gerekli görülen hallerde uzatılabilir kararının yeterliliği araştırıldığında, %33,33'üne göre yeterli olduğu, %66,67'sine göre ise yeterli olmadığı gözlenmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Şiddet: “Bedenin morardığı ümitlerin bittiği şeydir. Küfür, hakaret ve dayaktan oluşan davranışlardır. İnsanı en başında ruhen hırpalayan bir durumdur. Günlük işlerinden alıkoyup küçülten bir durumdur. Hakarettir, aşağılamaktır, dövmektir hepsi ve tabii ki sevgisizliktir. Vücudumun çürümesidir...” Tüm bu tanımlar şiddet mağduriyetini yaşamış, yaşadığı mağduriyeti kader deyip kabullenmemiş, mücadeleci kadınların tanımlarıdır.

Cinsiyetler arasında en yaygın görülen erkeğin kadına uyguladığı şiddettir. Tüm dünyada maruz kalınan bu durum maalesef ki kadınların yaşam biçimi haline gelmiştir. Günümüzde gerek kültür gerek kullanılan dil kadınları; bağımlı, eksik, tamamlayıcı kılmıştır ve kadınlara yaşanan çaresizliği kabullenmeleri öğretilmiştir.

Şiddeti ortadan kaldırmak adına yapılan tüm çalışmalar hep mağdurlar üzerinden yapılmaktadır. Bu durumda şiddet sorunu kökten çözmek yerine anı kurtarmak ya da üstünün yara bandıyla kapatılmasına neden olmaktadır. Şiddet sorununun toplumsal olarak değerlendirilip müdahalelerin ise sadece mağdurları değil tüm toplumu kapsamaması gerekmektedir.

Kadına yönelik şiddeti ve cinayetleri önlemek için devlet tarafından açılan kuruluşların rolleri, bu rollerin uygulaması noktasında kadınlara sağladığı yararlar ve kadınların topluma kazandırılması noktasında üstlendikleri görevleri araştırmak amacı ile bu araştırmada “Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ve Kadın Konukevinin Kadına Yönelik Şiddeti Azaltmadaki Rollerini”nin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmış ve bu doğrultuda araştırmaya katılan kadınların görüşme ve anket sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda çözümlenmeler yapılmıştır.

Başvuran mağdur kadınların yaş aralıklarının; ŞÖNİM’de 22-30 yaş arası %33,33 oranıyla, KKE’nin 22-30 yaş aralığı %36,67 oranıyla en fazla başvuran yaş aralığı olduğu görülmüştür. Eğitim durumlarına ve mesleklerine bakıldığında; müracaatçıların ŞÖNİM’de en fazla %36,67 oranıyla lise mezunu ve %51,72 oranıyla ev hanımı olmaları, KKE’nin ise %43,33 oranıyla ortaokul mezunu ve %53,33 oranıyla

ev hanımı oldukları tespit edilmiştir. Sosyo -demografik özelliklerine bakıldığında ev hanımlarının şiddete uğrama oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

En fazla mağduriyet yaşayan kadınların gelirlerine bakıldığında; ŞÖNİM’de %36,67 oranıyla, KKE’nin %43,33 oranında en fazla 1301-1900 gelir aralığının olduğu, hizmet alan kadınların yaşadıkları yere bakıldığında; ŞÖNİM’de %60, KKE’nin %46,67 oranıyla en fazla şehirde yaşayanların başvuruda buldukları tespit edilmiştir. ŞÖNİM ve KKE’den hizmet alan kadınların en fazla kaçarak evlenme şeklini kullandıkları gözlenmiştir. Şiddet mağduru kadınların ŞÖNİM’de %70,83; KKE’nin ise %71,42 oranında eşleri ile akrabalık bağının olmadığı görülmüştür. Başvuruda bulunan kadınların en fazla şiddet mağduriyetini evliliklerinin 7.ayı ve 5.yılı içerisinde tespit edilmiştir. Bunun yanında şiddetin başlangıç zamanına bakıldığında ŞÖNİM’de %36,67 oranıyla; KKE’nin %26,67 oranıyla en fazla ilk aylarda olduğu görülmüştür. Katılımcıların şiddeti en fazla ŞÖNİM’de %73,33 oranında eşi tarafından, %43,33 oranında babası tarafından gördüğü; KKE’nin ise %63,33 oranıyla eşi tarafından, %43,33 oranıyla babası tarafından görüldüğü, çocukluğunda da en fazla şiddeti babalarından gördükleri tespit edilmiştir.

ŞÖNİM ve KKE’den hizmet alan boşanmış kadınların boşanma nedenlerine bakıldığında en fazla şiddet ve sorumsuzluktan dolayı boşandıkları görülmüştür. Şiddet türleri 4 kategoriye ayrılmıştır; fiziksel, ekonomik, cinsel, ekonomik. Fiziksel şiddet 9 biçimde kategorize edilmiş ve ŞÖNİM’de en fazla “tokat atma, hırpalama, tekmeleme ve yumruklama” biçiminin; KKE’nin ise en fazla “tokat atma, tekmeleme ve yumruklama, hırpalama ve boğazı sıkma” biçiminin görüldüğü tespit edilmiştir. Psikolojik şiddet 7 biçimde kategorize edilmiş ve ŞÖNİM’de bütün biçimlerinin fazlaca görülmesine karşın tüm müracaatçılarda görülen “bağırma/korkutma, küfür etmek/tehdit etmek/ hakaret etmek” biçimi; KKE’nin ise bütün biçimlerinin fazlaca görülmesine tüm müracaatçılarda görülen “bağırma/korkutma” biçimidir. Cinsel şiddet 7 biçimde kategorize edilmiş ve ŞÖNİM ve KKE’de cinsel şiddet çok görülmemekte olup; en fazla görülen “Eşi tarafından gerçekleştirilse bile kişinin istemediği zamanda, istemediği yerde, istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlanmak” biçimidir. Ekonomik şiddet 7 biçimde kategorize edilmiş ve ŞÖNİM’de bütün biçimlerinin görülmesine karşın en fazla “gerekli harcamalar için para vermemek, kısıtlı para vermek, ailenin maddi durumu hakkında bilgilendirmemek” biçimi; KKE’de de

bütün biçimlerinin görülmesine karşın en fazla “gerekli harcamalar için para vermemek, kısıtlı para vermek, ailenin maddi durumu hakkında bilgilendirmemek, aileyi ilgilendiren konularda eşin fikrini almamak” biçimi görülmektedir.

Şiddet mağduru kadınlara “Gerektiğinde bir erkek eşini dövebilir mi?” sorusu yöneltildiğinde, 60 müracaatçıdan 42 mağdurun dövemez; 8 müracaatçının dövebilir ve 10 mağdurun da kararsız olarak cevap verdiği görülmüştür. Buradan hareketle, kadınların toplumda şiddeti hak etmedikleri yönündeki toplumsal bilincin henüz toplumun genelinde oluşmadığı görülmektedir. Müracaatçıların 44’ünün evdeki kararların ortak alınmasını, 14’ünün erkeklerin söz sahibi olmasını ve 2’sinin ise kadınların söz sahibi olması gerektiğini savundukları görülmüştür. Frekans tablolarından elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, şiddet mağduriyeti yaşayan kadınların ne olursa olsun şiddete tümüyle karşı çıkmadıkları görülmüş; aile içerisinde kararların ortak alınması gerektiği algısının toplumun genelinde oluşmadığı tespit edilmiştir. Bu durum gelenekselci kadın algısının toplumda varlığını devam ettirdiğini ortaya çıkmaktadır.

Hizmet alan müracaatçılardan ŞÖNİM’de %62,5’inin, KKE’nin ise %67,85’inin evlenmeden önce eşlerini yeterince tanımadıkları tespit edilmiştir. ŞÖNİM’de %66,66’sı, KKE’nin %64,29’u evlendikleri için pişmanlık duyduğu ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan şiddet mağduru kadınların; 52’sinin eşleri tarafından 8’inin baba/ağabeyleri tarafından şiddet görmelerinden dolayı kuruluşlara başvurduğu bilinmektedir. Bu müracaatçılara aile kurumunun ne ifade ettiği sorulduğunda; 35’i “mutluluk”, 13’ü “ızdırıp” ve 12’si “ihtiyaç” olarak cevabını vermişlerdir. Şiddet mağduru kadınların, aile içinde şiddeti yaşamalarına rağmen aile kurumuna olan inançlarının devam ettiği tespit edilmiştir.

Müracaatçılara ilk şiddet sonrası vermiş olduğu tepkiler sorulduğunda; “kolluk kuvvetini çağırırım, komşu/arkadaş çağırırım, ona karşılık veririm” değişkenlerine verilen cevapların en az olduğu, şiddetin sıklaşması sonrası verilen tepkilere bakıldığında “kolluk kuvvetini çağırırım” değişkeninin ilk tepkilere göre arttığı görülmüştür. Müracaatçıların mağduriyetini paylaştığı kişilerin verdiği önerilere bakıldığında; 27’sinin eşiyile konuşulduğu, 16’sının ayrılmasını söylediği, 20’sinin polis/jandarmaya gitmesi gerektiği, 32’sinin çocuk/çocuklarının olduğunu hatırlatıldığı, 26’sının hiçbir şey yapmadığı, 8’inin evlerinde kalabileceğini söyledikleri, 37’sinin

sabretmesini zamanla değişeceğini, 33'ünün aile içinde bu tür Şeylerin olabileceğini ve 12'sinin ise ŞÖNİM'e başvurmasını önerdikleri tespit edilmiştir. Kolluk kuvvetine ve ŞÖNİM'e yönlendirmenin en az olduğu toplumun ilgili kuruluşlara yönlendirme yapma konusunda bilinçsiz olduğu görüşmüştür. Evi terk eden kadınların tekrar eve geri dönme kararını çoğunluğunun çocuk/çocukları olduğu ve eşi pişman olduğu için aldığı, maddi sıkıntılarının ise eve dönme kararında çok etkili olmadığı tespit edilmiştir.

şiddet mağduru müracaatçılarının şiddet uygulayanı kolluk kuvvetine şikayet oranlarına bakıldığında; ŞÖNİM'de 4 kez ve üstü şikayet edenlerin oranının %20, KKE'de 4 kez ve üstü şikayet edenlerin oranının %40 olduğu görülmüştür. şikayet etmenin çözüm olmadığı tespit edilmiştir. ŞÖNİM'den hizmet alan şiddet mağduru kadınların %50'sinin, KKE'den hizmet alan kadınların ise %60'ının tedbir kararının olduğu frekans tablolarından görülmektedir. ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların %60'ının tedbir kararını caydırıcı bulurken, KKE'de kalan kadınların ise %33,33'ünün tedbir kararını caydırıcı bulduğu görülmüştür.

Müracaatçılarının ŞÖNİM'e %53,33'ünün kolluk refakati ya da yönlendirmesiyle ve %43,33'ünün kişisel başvuru ile geldiği görülmüştür. ŞÖNİM'e başvuruda bulunan müracaatçılarının %93,33'ünün bütün yolları denemiş en son çare olarak kuruma başvurduğu tespit edilmiştir. ŞÖNİM'den hizmet alan müracaatçılarının ŞÖNİM'in fiziki koşullarından ve görüşmelerin görüşme odasında yapılmasından memnun oldukları ifade edilmiştir. ŞÖNİM'de verilen hizmetler değerlendirildiğinde %96,66 ve %93,33 oranlarıyla yönlendirme ve rehberlik hizmeti ve psiko-sosyal destek hizmetinin en fazla verilen hizmetler olduğu tespit edilmiştir. Fakat ŞÖNİM'de şiddet uygulayana da hizmet verilmesine karşılık sadece %3,33'üne "öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasını sağlamak" hizmeti verildiği tespit edilmiştir.

KKE'ye ŞÖNİM yönlendirilmesiyle gelindiği için; müracaatçılarının %60'ının kolluk refakati/yönlendirmesiyle ve %26,67'sinin kişisel başvuru ile ŞÖNİM'e geldiği görülmüştür. Başvuran müracaatçılarının %83,33'ünün bütün yolları denemiş en son çare olarak kuruluşa başvurduğu tespit edilmiştir. Başvuru sonrası ŞÖNİM'in fiziki koşullarından ve görüşmelerin görüşme odasında yapılmasından memnun oldukları ifade edilmiş olup; ŞÖNİM'in verdiği hizmetler değerlendirildiğinde müracaatçılarının

%100'ünün kadın konukevi hizmeti, %86,67'sinin yönlendirme ve rehberlik hizmeti ve %76,67'sinin psiko-sosyal destek hizmetinden yararlandığı tespit edilmiştir.

Kadın Konukevinde kalan kadınların; %26,67'sinin tek kişilik, %60'ının iki kişilik ve %13,33'ünün üç ve üstü odalarda kaldığı, müracaatçıların %40'ının çocuksuz, %30'unun bir çocuklu, %13,33'ünün iki çocuklu olduğu ve %16,67'sinin üç çocuk ve üzeri çocuğa sahip olduğu görülmüştür. Kadınların %70'i konukevi kapasitesini yeterli bulduklarını ifade edilmiştir. Hizmet alan müracaatçıların %70'i kuruluşa çocuk kabulü yapılmadıkça kuruluşu tercih etmeyeceklerini beyan etmişlerdir. Kadın Konukevinde verilen hizmetlere bakıldığında; %96,67'si yönlendirme, %73,33'ü güvenlik, %63,33'ü psikolojik destek ve %60'ı danışmanlık hizmetinden yararlanmışlardır.

KKE'den hizmet alan kadınlar; konukevinde verilen harçlıkların ödeme şekline memnun olmalarına karşın müracaatçıların %53,33'ü verilen harçlıkların yetersiz olduğunu düşünmektedir. KKE'nin oda ve yemek standartlarını, televizyon/gazete erişimini değerlendiren müracaatçıların çoğu, var olan koşulları çok iyi veya iyi buldukları frekans tablolarından anlaşılmaktadır. Hizmet alan kadınların, %96,67'si KKE'yi korunaklı bulduğunu, kendini güvende hissettiğini dile getirmiştir. Müracaatçılar KKE'nin izin süresinden ve giriş-çıkış saatlerinden memnun olmalarına karşın kuruluşa kalma süresinin yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Kadına yönelik şiddet; evli olan kadınlarda eşleri tarafından, evli olmayan kadınlarda ise baba veya ağabeyleri tarafından uygulandığı görülmektedir. En fazla fiziksel ve psikolojik şiddetin görülmesi, kadınların beden ve ruh sağlıklarının bozulmasına ve kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olmaktadır. Kadınların maruz kaldığı mağduriyet; aile, çevre ve toplum tarafından sabredilmesi gereken, çocukları olduğu için katlanılması ve zamanla değişebilecek bir durum olarak değerlendirilmektedir. Toplumun ve içinde buldukları çevrenin bu tutumlarına karşı kaçış yolları arayan kadınlar; zaman zaman emniyet ve kolluk görevlilerine şikayette bulunmalarına karşın, ne acıdır ki kolluk görevlileri ailenin bütünlüğünün birlik ve devamını sağlama uğruna şiddetin bitirilmesi üzerine çalışılmadan kadınları eşleriyle barıştırma konusunda arabuluculuk yapmakta olup; kadının eşine yeniden dönmesini sağlamaktadırlar. Bu durum sonucu değiştirmemekte; aksine, şiddeti daha da pekiştirmekte ve müracaatçıların kolluk kuvvetlerinden yardım isteme konusundaki güvenlerinin azalmasına yol açmaktadır.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi adına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünü tarafından projeler, politikalar ve hizmetler geliştirilmektedir. Aynı zamanda 6284 sayılı kanun, şiddet mağduru kadın ve çocuğun şiddet uygulayıcısından uzak tutulabileceği “koruma tedbir kararı” sunmakta olup; ŞÖNİM ve KKE’nin koruyucu ve önleyici hizmetlerini yaygınlaştırmıştır.

ŞÖNİM’de şiddet mağduru kadına; psikolojik, hukuki vb. destekle sunulmakla birlikte mağduriyetini önlemeye yönelik rehberlik ve yönlendirilmelerde bulunmaktadır. ŞÖNİM’ler bu hizmetlerin yanında güvenlik ve barınma sorunu yaşayan mağdur kadınların ise Kadın Konukevlerine yönlendirilmesiyle ilgilenmektedir. ŞÖNİM’ler, KKE’nin gerek gizliliklerini koruyabilmeleri gerek en uygun kadınların KKE’ye yerleştirilmeleri konusunda etkin bir rol oynamaktadır. Bundan dolayı ŞÖNİM’ler 81 ilde açılmalı ve ihtiyaca göre illerdeki sayısı arttırılmalıdır.

Bu kurum ve kuruluşların verdiği hizmetlerin ötesinde her şeyden önemlisi, şiddet mağduru kadınların gelecekleri hakkında hayaller kurabilmeleri ve hayata umutla bakabilmeleri sağlanmıştır. Aynı zamanda hizmet alan bu kadınların, şiddet mağduru bir kadınla karşılaşması durumunda, mağduriyetin önlenmesi için gerekli yönlendirmeleri yapabilme yeterlilik ve bilincine sahip bireyler haline gelmesi amaçlanmıştır. Müracaatçıların görüşme sorularına verdiği yanıtlarla amaca ulaşıldığı anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- ALPTEKİN Duygu; (2013), **Ataerkilliğin Geleceğine İlişkin Bir Öngörü Denemesi**, VII. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Muğla.
- ALPTEKİN Duygu; (2006), **Üçüncü Dünya Ülkelerinde Kadın Hakları Bağlamında Feminizm**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- ALTINAY Ayşe Gül ve ARAY Yeşim; (2007), **Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet**, Metis Yayıncılık, İstanbul.
- ALTUN Feyza; (2015), **Kadının Fenni**, İnkılap Yayınevi, İstanbul.
- ALTUN Müberra; (2006), **Denizli İli Kırsalında Bir Sağlık Ocağı Bölgesinde 15-49 Yaş Evli Kadınların, Fiziksel Şiddet Görme Durumları ve Kadınların Şiddete İlişkin Tutumları**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- AYMAN Zelal ve ŞENOL Nevin; (2015), **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede El Kitabı**, ECORYS Danışmanlık ve Mühendislik Ltd. Şti.
- BAHADIR Abdulkerim; (2005), “Tarihte ve Günümüzde Kadın”, **İlk Adım Dergisi**, www.enfal.de/ev18.htm, Erişim Tarihi: 31.05.2017.
- BORA Aksu ve GÜNAL Asena; (2002), **90’larda Türkiye’de Feminizm**, İletişim Yayınları, İstanbul.
- BREMOND Janine ve GELEDAN Alain; (1984), **İktisadi ve Toplumsal Kavramlar Sözlüğü**, Çev: Ertuğrul Özkök, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- CANATAN Kadir; (2013), **Aile Sosyolojisi**, Açılım Kitap Yayınevi, İstanbul.
- CEVİZCİ Ahmet; (2012), **Felsefenin Kısa Tarihi**, Say Yayınları, Ankara.
- ÇAKIR Serpil; (1996), “Kadın Araştırmaları Bilimde Neleri, Nasıl Sorguluyor, Neleri Değiştirmek İstiyor?”, **İnsan Toplum Bilim**, Derleyen: Kuvvet Lordoğlu, Kavram Yayınları, İstanbul, ss.305-316.
- DADZIE Stell; (1994), **“Siyah ve Beyaz Kadınların Politikası”**, **Kadın Hareketinin Kurumlaşması**, Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı, Metis Yayınları, İstanbul.

- DEMİR Zekiye; (1997), **Modern ve Postmodern Feminizm**, Sentez Yayınları, İstanbul.
- DİŞSİZ Melike ve ŞAHİN Nevin; (2008), “Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet”, **Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi**, Cilt:1 Sayı:1, ss.50-58.
- ERBİL Pervin; (2015), **Kibele’den Pandora’ya Kadının Tarihsel Yenilgisi**, Dördüncü Basım, Arkadaş Yayınevi, Ankara.
- ERGİL Doğu; (2001), “Şiddetin Kültürel Kökenleri”, **Bilim ve Teknik**, Sayı 399. Şubat, ss.30- 45.
- FUKUYAMA Francis; (1993), **Tarihin Sonu Mu?**, Çev: Yusuf KAPLAN, Rey Yayınları, Kayseri.
- GÖKSEL Burhan; (1993), **Çağlar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk**, İkinci Basım, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- GÜLTEKİN Mücahit ve ŞAHİN Meryem; (2015), **Türkiye’de ve Dünyada Kadına Şiddet**, Birinci Baskı, SEKAM, İstanbul
- GÜZEL Davut; (1999), **Kadın Kurtuluş Hareketi Birlik ve Örgütsel Sorunlar**, Birinci Basım, Paradoks Yayıncılık, Ankara.
- HALICI Coşkun; (2007), **Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma**, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.
- İLKKARACAN Pınar ve GÜLÇÜR Leyla; (1996), **Aile İçinde Kadına Karşı Şiddet: Sıcak Yuva Masalı**, Metis Yayınları, İstanbul.
- İNAN Ruhi; (2004), **Gökkubbedesöylenmemişhiçbirsözyokturgillerdenbirroman Ya Da Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar'ında Postmodern İzdüşümler**, Millî Eğitim Dergisi, S:163, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, https://dhgm.meb.gov.tr/yayinlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/163/inan.htm, Erişim Tarihi: 31.05.2017.
- JENAINATI Cathia ve GROVES Judy; (2014), **Feminizm Kadın Hakları Mücadelesi Anlamak İçin Çizgibilim**, Çev: Duygu AKIN, Birinci Baskı, NTV Yayınları, İstanbul

- Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü; (2007), **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı**, Başkanlık Yayınları, Ankara.
- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, **Aile İçi Şiddetle Mücadele El kitabı**, 2008.
- KILIÇ Zülal; (1998), **Cumhuriyet Türkiye'sinde Kadın Hareketi'ne Genel Bir Bakış, 75Yılda Kadınlar ve Erkekler**, Türkiye İş Bankası, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul.
- KIRKPINAR Leyla; (2001), **Türkiye'de Toplumsal Değişme ve Kadın**, Kalkan Matbaacılık, Ankara.
- KIŞLALI Ahmet Taner; (2010), **Siyaset Bilimi**, 14. Baskı, İmge Kitapevi, Ankara.
- KURT Abdurrahman; (2013), "Dünden Bugüne Türk Ailesi", **Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı**, iç. Memet ZENCİRKIRAN (Ed.), Dora Yayın, Bursa, ss. 335-366.
- MAVİLİ Aliye; (2014), **Aile İçi Şiddet: Kadının ve Çocuğun Korunması**, İkinci Basım Elma Kitabevi, Ankara.
- MUTLU Funda; (2006), **Aile içi Şiddet Sürecinde Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- NÜFUS. MOBİ: NÜFUS BİLGİLERİ GÜNCEL VE DETAYLI;
<http://nufus.mobi/dunya/nufus/cinsiyet>, Erişim Tarihi: 19.06.2017
- ORTAYLI İlber; (2000), **Osmanlı İmparatorluğu'nda İktisadi ve Sosyal Değişim**, Turhan Kitapevi, Ankara.
- ÖZKALP Enver; (1995), **Sosyolojiye Giriş**, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları No: 87, Eskişehir.
- ÖZMEN Suna; (2004), **Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Sayı:2, ss. 27-39.
- PİRA Aylın ve ERGÜN Aslı; (2001), "Toplumsal Cinsiyeti İnşaa Eden Bir Kurum Olarak Medya; Reklamlar Aracılığıyla Ataerkil İdeolojinin Yeniden Üretilmesi", <http://docplayer.biz.tr/4280402-Toplumsal-cinsiyeti-insaa-eden-bir-kurum-olarak-medya-reklamlar-araciligiyla-ataerkil-ideolojinin-yeniden-retilmesi.html>. Erişim Tarihi: 20.05.2017

- RAMAZANOĞLU Caroline; (1998), **Feminizm ve Ezilmenin Çelişkileri**, Çev: Mefkure Bayatlı, Yayına Hazırlayan: Fatmagül Berkday, Pencere Yayınları, İstanbul.
- SARIKOCA Erem; (2010), **Türkiye’de Seçim Sistemleri ve Demokrasi**, Birinci Baskı, Fenomen Yayıncılık, Erzurum.
- SERDAROĞLU Ufuk; (1998), **Feminist İktisat’ın Bakışı Postmodernist mi?**, Birinci Baskı, Efil Yayınevi, İstanbul.
- SHEAFOR Bradford W. and HOREJSİ Charles J.; (2015), **Sosyal Hizmet Uygulaması Temel Teknikler ve İlkeler**, Çev: Ayşe BİLGİN, Buse KAYNARKAYA vd., İkinci Baskı, Nika Yayınevi, Ankara.
- SLATTERY Martin; (2011), **Sosyolojide Temel Fikirler**, Çev: Özlem BALDIZ, Gülhan DEMİRİZ vd.,Dördüncü Baskı, Sentez Yayıncılık, İstanbul.
- SOYKAN Ömer Naci; (1993), **Türkiye’den Felsefe Manzaraları**, Yapı-Kredi Yayınları, İstanbul.
- SUBAŞI Nüket ve AKIN Ayşe; (2003), **Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri ve Sonuçları. Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın**, iç. Ayşe AKIN (Ed.), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss. 231-249.
- ŞEKER Aziz; (2009), **101 Soruda Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler**, Birinci Baskı, SABEV Yayınları, Ankara.
- ŞEKER Aziz; (2016), **Sosyal hizmete Giriş**, iç. İhsan TOMANBAY (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.
- TABAKOĞLU Ahmet; (2017), “Osmanlı İctimai Yapısının Ana Hatları”,**Dünden Bugüne Türkiye’nin Toplumsal Yapısı**, iç. Memet ZENCİRKIRAN (Ed.), Dora Yayın, Bursa, ss. 19-41.
- TEATER Barbra; (2015), **Sosyal Hizmet Kuram ve Yöntemleri Uygulama İçin Bir Giriş**, Çev: Abdullah KARATAY, Birinci Baskı, Nika Yayınları, Ankara.
- TEKELİ Şirin; (1988), **Kadınlar İçin**, Alan Yayınları, İstanbul.
- Ulusal Sosyal Hizmet Konferansı; (1995), “30. Yılında Sosyal Hizmet ve Geleceğe Yöneliş”.
- TÜRK DİL KURUMU; <http://www.tdk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 22.06.2017
- TÜRK TARİH KURUMU; <http://www.ttk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 22.06.2017

- VATANDAŞ Celalettin; (2003), **Aile İçi Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet**, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Afyon.
- YÖRÜK Sevde; (2010), **Kadına Yönelik Şiddet: Antalya Örneği**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- YÜKSEL Ramazan; (2010), **Küreselleşen Dünyada Sosyal Hizmetler Sorunlar ve Çözümlerimiz**, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası Yayını, Ankara.
- ZASTROW Charles; (2013), **Sosyal Hizmete Giriş**, Çev: Aslıhan AYKAYA, Can EVREN vd., Birinci Baskı, Nika Yayınları, Ankara.
- WALLACE Ruth A. and WOLF Alison; (2013), **Çağdaş Sosyoloji Kuramları**, Çev: M. Rami AYAS, Leyla ELBURUZ, Beşinci Baskı, Doğu Batı Yayınları, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Kübra YAVUZ

Doğum Yeri ve Tarihi : Trabzon- 21/01/1992

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Yönetimi

Bildiği Yabancı Diller :-

Bilimsel Faaliyetler :-

İş Deneyimi

Stajlar :-

Projeler :-

Çalıştığı Kurumlar : Trabzon Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne Bağlı Ortahisar Sosyal Hizmet Merkezi, Avrasya Üniversitesi

İletişim

Telefon : 05336212860

e-posta Adresi : kubra_yvz_03@hotmail.com

Tarih : 30/03/2018

